

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

YENİ DÖNEM TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA
KAMU DİPLOMASİSİNİN YERİ: YUNUS EMRE
ENSTİTÜSÜ VE YURTDIŞI TÜRKLER VE
AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI
ÖRNEKLERİ

Yüksek Lisans Tezi

DEMET BAYRAKTAR

İZMİR – 2017

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

YENİ DÖNEM TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA
KAMU DİPLOMASİSİNİN YERİ: YUNUS EMRE
ENSTİTÜSÜ VE YURTDIŞI TÜRKLER VE
AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI
ÖRNEKLERİ

Yüksek Lisans Tezi

DEMET BAYRAKTAR

DANIŞMAN: DOÇ. DR. KEREM BATIR

İZMİR – 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*Yeni Dönem Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisinin Yeri: Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Örnekleri*” isimli çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

DEMET BAYRAKTAR

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEZ/PROJE SINAVI TUTANAK FORMU

GÖNDEREN : ULUĞLARALAN... İLİSKİLER.....Ana Bilim Dalı Başkanlığı
GÖNDERİLEN : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalımız Yüksek Lisans / Doktora Programı öğrencisi Demet Bayraktar..... ile ilgili Tez/Proje Sınav Tutanağı aşağıdadır.

Tarih:
Sayı :

Uludağ Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Mehmet Bülent Uludağ
İmza

SINAV TUTANAĞI

Tez/Proje Sınav Jürimiz tarafından incelenen... Yeni Dönem Türk Dış Politikasında...

Konu Diplomasi ve Dış İlişkiler Enstitüsü ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü başlıklı yüksek lisans / doktora tezi ile ilgili olarak jürimiz... 16 Ağustos tarihinde toplanmış ve adı geçen öğrenciyi Tez/Proje Sınavına tabi tutmuştur. Sınav sonucunda adayın tezi hakkında **OYÇOKLUĞU/OYBİRLİĞİ** ile aşağıdaki karar verilmiştir.

KABUL

Kabul Edilen Yüksek Lisans / Doktora tezi:

- i) Bilime yenilik getirmiştir
ii) Yeni bir bilimsel yöntem geliştirmiştir
iii) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulamıştır
iv) Uygulama yapmıştır (sadece Yüksek Lisans'ta geçerlidir)

RED

DÜZELTME *

Tez Sınav Jürisi	Unvanı ve Adı Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Kerem BATIR	
Üye	Prof. Dr. M. Bülent ULLUDAĞ	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Baki CAN	
Üye		
Üye		

Eki : Tez Değerlendirme Formu (Her bir jüri için).

* Tez sınavında düzeltme kararı verilmesi halinde jüri tarafından öngörülen düzeltmelere ilişkin bir jüri raporu eklenmelidir. Düzeltmeler için Ek süre her defasında en fazla yüksek lisans öğrencileri için 3 ay, doktora öğrencileri için 6 aydır.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Yeni Dönem Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisinin Yeri: Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Örnekleri

Demet Bayraktar

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Önemli araştırmacılar tarafından kamu diplomasisi; “kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etkilenmesi” faaliyetlerinin toplamı olarak tanımlanmaktadır. Bu diplomasinin en önemli şartları da rasyonellik, ikna edilebilirlik ve pozitif yönlerinin olmasına bağlıdır. Bu faaliyetler “devletten –halka” ve "halktan-halka" iletişim olmak üzere iki ana çerçevede yapılmaktadır.

Devletin devlet-halk eksenindeki faaliyetleri; devletin izlediği politikaları, yaptığı faaliyet ve açılımları resmi araçları ve kanalları imkânlar ile kullanarak kamuya ifade etmesidir. Halktan halka iletişim faaliyetlerinde ise STK'lar, Araştırma Merkezleri, Kamuoyu Araştırma Şirketleri, Basın Kanaat Önderleri, Üniversiteler, Mübadele Programları, Dernek ve vakıflar gibi devlet dışı sivil araçlar büyük oranda kullanılmaktadır.

Kamu diplomasisinde uzun yıllar yaşanan dönüşüm, küresel düzeyde yeniden yapılanmanın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Devletler kamu diplomasisini diğer halkları etkilemek amaçlı kullanmakta, siyaset ve dış politikada da bu kullanım yaygınlaşmaya başlamaktadır.

Kamu diplomasisi çalışmaları 1960'lerden beri kullanılmakla birlikte, Türkiye'de 2000'lerden beri etkisi hissedilmektedir. Bu bağlamdan bakıldığında, bu çalışmada, kamu diplomasisinin boyutları, aktörleri, kaynağı bu çerçeveye göre açıklanmıştır.

Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları, çalışmada *yeni dönem* olarak adlandırılmakta, bu kapsamda 2000'lerde açılan 1990'lardan beri etkisini sürdüren kurumları kapsamaktadır. Özellikle Türkiye'nin kamu diplomasisi boyutunu oluşturan kültürel diplomasisi ve diaspora diplomasisi, iki yeni kurum olan Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile hızlı bir şekilde gelişmeye başlamıştır. Kamu diplomasisi çalışmaları, dijital diplomasisi, medya diplomasisi, kamuoyu diplomasisi, siber diplomasisi gibi türleri bulunmakta ve çalışmada teorik boyutta ele alınmaktadır. Devletler bu aktörler vasıtasıyla imaj çalışmalarında bulunmakla birlikte, bu aktörlerin yardımıyla olumsuz tutumlarını da geri plana atmaktadır.

Kamu diplomasisi çalışmalarının günümüzde disiplinler arası bir konu olduğu ve derin çabalar gerektirdiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, Diplomasi, Aktörler, Türkiye, Dış Politika

ABSTRACT

Master Thesis

Role of Public Diplomacy in the New Era in Turkish Foreign Policy: : Yunus Emre Foundation and Turks Abroad and Relative Communities Presidency Examples

Demet Bayraktar

İzmir Kâtip Çelebi Universty

Social Sciences İnstitute

Department of İnternational Affairs

Public diplomacy is described as some of the activities of understanding, informing and influencing of public opinions by prominent scholars. The greatest conditions of this diplomacy depend on the rationalization, persuasiveness and positive aspects .These activities are carried out in two main contexts: "from state" to "public" and from "public to public" communication.

State's activities on the axis of state-people is consist from expressing public to Government's policy, activities and initiatives by using official means / channels. In this context, NGOs, Research Centers, Public Opinion Research Companies, Press Opinion Leaders, Universities, Exchange Programs, and other non-governmental civilian tools are in great use.

The long-standing transformation in public diplomacy, is a result of restructuring at the global level. States use public diplomacy to influence other peoples. Moreover, in politics and foreign politics, this use is becoming widespread.

Although public diplomacy studies have been used in the world since the 1960s,its impact in Turkey has been felt since 2000s. In this context, the dimensions, actors, and sources of public diplomacy are explained according to this framework in this study.

The public diplomacy activities of Turkey are called as new period, which includes the institutions that have been influential since the 1990s but opened in the

2000s. In particular, the cultural diploma and Diaspora diploma constituting Turkey's public diplomacy has begun to develop rapidly with two new institutions, the Yunus Emre Institute and the International Turks and Relatives Communities Presidency. There are several public diplomacy studies, such as digital diploma, media diploma, public diploma and cyber diploma, and these types are studied in the theoretical dimension in this study. States are involved in image studies through these actors and with the help of these actors, they are also throwing back their negative attitudes.

It seems that public diplomacy works are now interdisciplinary subject and require deep efforts

Key Words: Public Diplomacy, Soft Power, Diplomacy, Agents, Turkey, Foreign Policy

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	I
YEMİN METNİ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR	XI
TABLolar LİSTESİ	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DİPLOMASİ VE KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMLARI.....	7
1.1. Diploması Tanımı ve Tarihsel Süreci	8
1.2. Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne Değişen Diploması Anlayışı	13
1.3. Kamu Diplomasısı Kavramı ve İlişkili Kavramlar	15
1.3.1. Kamu Diplomasısının Tanımı	17
1.3.2. Kamu Diplomasısının Tarihi	19
1.3.3. Kamu Diplomasısının Amacı	22
1.3.4. Kamu Diplomasısı Araçları	24
1.3.4.1. Radyo İstasyonu	24

1.3.4.2 Geleneksel Medya Araçları.....	25
1.3.4.3 Sivil Toplum Kuruluşları	27
1.3.4.4. Kanaat Önderleri	28
1.3.5. Kamu Diplomasisi ve İlişkili Kavramlar	30
1.3.5.1. Kamu Diplomasisi ve Halkla ilişkiler.....	30
1.3.5.2 Kamu Diplomasisi ve Propaganda.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ve DÜNYADA KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ	35
2.1. Türkiye Perspektifinden Kamu Diplomasisi.....	36
2.1.1 Türkiye’de Kamu Diplomasisi Aktörleri ve Uygulayıcılar	39
2.1.1.1 Dışişleri Bakanlığı	40
2.1.1.2. T.C Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü.....	42
2.1.1.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı.....	44
2.1.1.4. T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM).....	45
2.1.1.5. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD).....	47
2.1.1.6. Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı(TİKA)	48
2.1.1.7. Türkiye Radyo Televizyonu (TRT)	50
2.1.1.8 Kızılay.....	52
2.2. Dünyadan Örneklerle Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	54
2.2.1. ABD’de Uygulanan Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	55
2.2.2. Çin’de Uygulanan Kamu Diplomasisi Faaliyetleri.....	59
2.2.3. Japonya’da Uygulanan Kamu Diplomasisi Faaliyetleri.....	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİ DÖNEM TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA DESTEKLEYİCİ BİR UNSUR OLARAK KÜLTÜREL DİPLOMASİ ve YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ ÖRNEĞİ	64

3.1.Dünya'dan Örneklerle Muadil Dil ve Kültür Enstitüleri	65
3.1.1.Fransız Kültür Merkezi	66
3.1.2. Goethe Enstitüsü	67
3.1.3. British Council	69
3.1.4. Russkiy Mir Vakfı.....	71
3.1.5. Konfüçyüs Enstitüsü	73
3.2. Yeni Dönem Türk Dış Politikasının Nitelikleri	74
3.3. Kültürel Diplomasisi Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü	78
3.3.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyet Alanları	81
3.3.2. Enstitünün Ana Hedefi: 2023 Vizyonu.....	82
3.3.3. Yunus Emre Enstitüsü Tanıtım Faaliyetleri.....	84
3.4. Yunus Emre Enstitüsü Projeleri	85
3.4.1. Türkoloji Projesi	87
3.4.2. Türkçe Seçmeli Yabancı Dil Projesi	89
3.4.3. Balkanlarda Kültürel Mirasın Yeniden İnşası Projesi	89
3.4.4. 100 Türkiye Kütüphane Projesi	90

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YENİ DÖNEM TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA DESTEKLEYİCİ BİR UNSUR OLARAK DİASPORA DİPLOMASİSİ YURTDIŞI TÜRKLER ve AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI ÖRNEĞİ	92
4.1. Dünya'dan Örneklerle Diaspora Diplomasisi	93
4.1.1. Ermeni Diasporası	94
4.1.2. Çin Diasporası	96
4.1.3. Hindistan Diasporası	98
4.1.4. Azerbaycan Diasporası.....	99
4.2. Diaspora Diplomasisi Aracı olarak YTB Örneği	102

4.3.	YTB'nin Kurumsal Yapılanması ve Faaliyet Alanları.....	105
4.4.	YTB'nin Yurtdışı Vatandaşlar İçin Çalışmaları	106
4.4.1	Eğitim.....	108
4.4.2.	Kültürel ve Tarihi Miras	109
4.5.	Soydaş ve Akraba Topluluklar.....	110
4.6.	Uluslararası Öğrenciler	111
4.6.1.	Sayısal Veriler.....	112
4.7.	Büyük Öğrenci Projesi	113
4.8.	Kamu Diplomasisi Uygulaması Türkiye Bursları.....	118
	KAYNAKÇA.....	128
	EKLER.....	151

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
BM	: Birleşmiş Milletler
BYEGM	: Basın Yayın Ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
ÇKP	: Çin Komünist Partisi
GPDNet	: Global Public Diplomacy Network
GOA	: Government Accountability Office
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TASAM	: Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TSS	: Türkçe Seviye Sınavı
OHAL	: Olağanüstü Hal
USIA	: United States Information Agency- Amerikan Enformasyon Ajansı
YEE	: Yunus Emre Enstitüsü
YETEM	: Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi
YETKM	: Yunus Emre Türk Kültür Merkezi
YTB	: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Diplomasi Fonksiyonları	:9
Tablo 2. Dünya’da Alliance Francaise Merkezleri	:66
Tablo 3.Goethe Enstitüsünün Bulunduğu Ülkeler	:68
Tablo 4. British Council İstaistikleri	:69
Tablo 5. Yunus Emre Kültür Merkezleri	:79
Tablo 6. Kültür Merkezi ve Türkoloji Projesi İşbirliği Sağlanan Ülkeler	: 86
Tablo 7. 100 Türkiye Kütüphanesi Projesi Kapsamında Açılan Kütüphaneler	: 90
Tablo 8. Ermenilerin 1923- 1926 Yılında Yaşadıkları Yerler ve Nüfusları	: 93
Tablo 9. Yurtdışı Vatandaşlar Çalışma Alanları	: 104
Tablo 10. Türkiye’de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci İstatistikleri (2008-2016)	: 110
Tablo 11.Tahsis Edilen ve Kullanılan Yükseköğretim Bursları (1992-1999)	: 114

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Geleneksel Diplomasi Modeli	: 10
Şekil 2.	Devletlerin Topluları Etkileme Modeli	: 11
Şekil 3.	Hedeflenen Kamu Diplomasi Modeli	: 11
Şekil 4.	İki Aşamalı İletişim Modeli	: 29

GİRİŞ

1980'lerden itibaren özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde meydana gelen değişimler ile birlikte 1990'lardan itibaren kamunun, sivil toplumun ve bireylerin etkinliği artmaya başlamıştır. Yaşanan bu değişimler, uzun zaman uluslararası sistemin başat aktörü olan devletlerin hem ülke içerisinde hem de dış politikada kendini kabul ettirme ihtiyacına sebep olmuştur.

Uluslararası sistemlerde dönem dönem değişiklikler olmaktadır. Bu değişiklikler devletlere önemli güçler de getirmekte ve devletler, eski yönetim biçimlerinden uzaklaşarak, uluslararası hukuk kuralları ve normlarını istedikleri gibi kullanmaya başlamaktadır.

Günümüz koşullarında, oluşturulan çok taraflı iletişim, kişiler üzerinde etkili bir mekanizmadır. Bu mekanizma, devletlerin artık tek başlarına söz sahibi olamayacağına, alınan kararlarının değişebileceğine işaret etmekte, buna karşılık doğru zamanda iletişim biçimlerini kullanabilmenin de önemi anlaşılmaktadır. Bu durumda, bu mekanizmanın devlet olmadığı, devletlerle birlikte ya da devletin dışında, aktörlerin olduğu görülmekle birlikte, bu aktörlerin, sivil toplum kuruluşu ya da devlet destekli kurumlardan oluştuğu bilinmektedir. Doğru aktörlerin görevleri, yabancı ülke halkının kalbini kazanmak özellikle Türk dış politikasında Türkiye'nin imaj çalışmasına katkıda bulunmaktır.

İletişim araçlarını kullanılarak uluslararası siyasette yer edinmenin önemi, son zamanlarda tüm devletlerin üzerinde durduğu bir konudur. Bunun bilincinde hareket eden devletler, yumuşak güçlerini artırmakta ve diğer devletler üzerinde söz sahibi olmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda ülkeler, hem kendi halklarını, hem de diğer kitleleri daha objektif biçimde etkilemeyi amaçlamaktadır. Amaçlanan bu etkilemeyi ise, bazı ülkeler kamu diplomasisi çalışmalarını kullanarak yapmaktadır.

Kamu diplomasisi, bazı araştırmacılara göre, 1963 yılında Kennedy Hükümeti sırasında ünlü radyo sunucusu Edward Murrow tarafından kullanılmıştır.

11 Eylül saldırılarıyla birlikte ABD’de tekrar gündeme gelen kamu diplomasisi kavramı, yumuşak güç ile birlikte kullanılmaya başlamıştır.

Devletlerin zor kullanarak meşruluk kazandırdıkları güç uygulamalarına karşın, Harvard Kennedy School of Government’da Uluslararası İlişkiler profesörü olan Joseph Nye “yumuşak güç” tanımını kullanmıştır.

Bu bağlamda, dünya da güçlü olmanın koşulunun, kamu diplomasisi faaliyetleri ile birlikte yumuşak güç kaynaklarının, eş zamanlı kullanımının sağlanmasıyla ulaşılması öngörülmektedir.

Yumuşak güç ve kamu diplomasisinin benzer yönlerinin olması, iki kavram arasında anlam karışıklığına yol açmaktadır. Cull’un da belirttiği üzere, kamu diplomasisi ve yumuşak güç birbirlerinin yerine kullanılan kavramlar değildir. Her ne kadar birçok yönden benzer olsalar da, bir ülke de yumuşak güç unsurlarının olması kamu diplomasisi faaliyetlerinin olduğunu göstermemektedir (Cull,2009: 15).

Kamu diplomasisi, diğer ülkelerde özellikle ABD’de gelişme gösteren bir alan olmasına karşın, Türkiye’de yeni bir kavramdır. Kamu diplomasisi genel olarak Türkiye’de halkla ilişkiler disiplini altında akademisyenlerin çalıştığı bir alan olarak görülmektedir. Uluslararası ilişkiler çerçevesinde ise, diplomasinin etkisi altında kalmakta, kamu diplomasisine geçiş çoğunlukla yeni açılan kurumlarla gerçekleştirilmektedir.

AK Parti döneminde yeni açılan ve yeniden yapılandırılan kurumlarla birlikte, yardımcı kurumlar da kamu diplomasisi aktörleri olarak incelenmektedir. Bu kurumlar, Anadolu Ajansı, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Kızılay, THY, YÖK, TÜBİTAK, İstanbul Kültür Sanat Vakfı gibi kamu diplomasisi aktörleri olarak sıralanabilmektedir.

Türkiye’de kamu diplomasi uygulayan aktörlerin yanı sıra, Türkiye’nin söz konusu ülke ve topluluklara yönelik 1995 yılında gerçekleştirdiği eğitim odaklı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar ikili anlaşmalar ile birlikte Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Türk Kazak Üniversitesi ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi gibi üniversiteler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Tüm bu üniversiteler ile gerçekleştirilen çalışmaların neticesinde en kapsamlı uygulama ise Büyük Öğrenci Projesi ile başlamıştır. Bu proje ile birlikte eğitim odaklı tüm çalışmalar bir çatı altına toplanmış ve bu şekilde gerçekleştirilmiştir.

Kamu diplomasisinin eğitim odaklı çalışmalarının yanı sıra balkanların İslamlaşmasında ve kültürü muhafaza etmesinde rolü olan Ahmet Yesevi etkisi de Yunus Emre etkisinde benzer şekilde gelişmiştir. Tıpkı Yunus Emre'nin çalışmaları da Ahmet Yesevi gibi kültürü koruma ve dili muhafaza etmek olarak açıklanmaktadır.

Bu yönüyle bakıldığında Yunus Emre Enstitüsü, TİKA gibi kuruluşlar tıpkı Yesevi geleneğine uygun hareket etmektedir. Bu kuruluşlar, Türkçenin yaygınlaşmadığı yerlerde Türkçeyi geliştirmekte, insani yardım çalışmalarında bulunarak Yesevi kültürüne benzer çalışmalar gerçekleştirmektedir.

Bu çerçevede kamu diplomasi kavramının yüksek lisans tez araştırması olarak seçilmesi ve Türkiye'de kamu diplomasisini uygulayan iki yeni kurum olan Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı hakkında literatürdeki boşluğa katkı sağlamayı amaçlanmaktadır.

Bu tezin temel amacı, Türk dış politikasında kamu diplomasisi sürecini Yunus Emre Enstitüsü ve YTB örnekleri üzerinden incelemek, kültürel diplomasi ve diaspora diplomasi aracılığıyla Türk Dış Politikasına sağladıkları katkıyı ölçmeye yöneliktir.

Bu çalışmanın ikinci temel amacı, günümüzde değişen ve gelişen dış politikanın ışığında kamu diplomasisi faaliyetlerini analiz etmektir. Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin yaklaşımı, analiz edilerek diğer ülkelerle ilişkilerine zemin hazırlayacak etkenler irdelenmiştir. Bilindiği gibi Türkiye'nin dış politikada daha iyi şekilde yer edinmesini sağlamak önemli süreçtir. Birçok devlet bu tür uygulamaları, diğer devletlerin gözünde olumlu imaj çalışması için kullanmaktadır. Türkiye'nin de bu alana yoğunlaşması ve aktif şekilde kullanmasının faydalı olabileceği de bir diğer amaç olarak yer almaktadır.

Bu çalışma giriş ve sonuç bölümü hariç 4 temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; kamu diplomasisine uzanan yolda etkili bir konu olan diplomasi

kavramının nasıl yansıtıldığı üzerinedir. Osmanlı döneminden, bugüne gelinen süreçte diplomasi kavramına ne şekilde yer verildiği irdelenmiş, Osmanlıdan Türkiye'ye uzanan ilk diplomasi faaliyetlerine bakılarak, Türkiye Cumhuriyeti'nde diplomasi faaliyetlerinin değerlendirilmesine yönelik tutumlar ortaya konulmuştur.

Kamu diplomasisi kavramının irdelendiği bu bölümde, kamu diplomasisinin tarihine yönelik çeşitli analizlere yer verilmiştir. Bu bağlamda çeşitli düşünürlerden aktarılan kamu diplomasisi tanımına ve çeşitli çözüm önerileri de açıklanmıştır. Kamu diplomasisinin tek bir tanımı olmadığı sorunsalı üzerinde durularak, çeşitli açılardan eleştirilerin de dikkate alınmasına yönelik faktörler ortaya konulmuştur.

Türkiye'nin kamu diplomasisine yönelik eksikliği ve sorunlarının irdelenmesi ve üzerinde düşünülmesi gereken konuların başında gelmektedir. Bu durumda, Türkiye'nin kamu diplomasisinin amacına yönelik tutumlarının araştırılması gerekmektedir. Özellikle üzerinde durulan bir konu olan ve kamu diplomasisiyle ilişkilendirilen kavramların açıklanması ve kavram karışıklığına neden olan halkla ilişkiler, propaganda kavramları incelenmesi temel yargılara varmayı kolaylaştırmaktadır.

Buradan da görüldüğü üzere, kamu diplomasisini doğru şekilde iletebilmek için çeşitli araçlara ihtiyacımız vardır. Bu araçlar; radyo istasyonları, medya araçları, sivil toplum kuruluşları, üniversite ve okullar, kanaat önderleridir. Dolayısıyla bu bölümde, bu kavramların taşıdığı anlamlarla birlikte, farklı açılardan eleştiriler yer almıştır.

Türkiye perspektifinden kamu diplomasisi faaliyetlerini tanımlandığı ikinci bölüm ise; dünyada kamu diplomasisi faaliyetlerinin kökenine yönelik olarak çeşitli açılardan analizlere yer verilmiştir. Bu araştırma ve analizler neticesinde, bu ülkelerin niteliklerinin sorgulanmasına ilişkin olarak ortaya çıkan çeşitli faktörler ülkeleri anlamak açısından faydalı olabilecektir. Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamaları ve bu uygulamaları ileten kuruluşlar açıklanacak, bu kuruluşlarla yapılacak görüşmelerle, etkin bir görüş olan ve çalışmamızın da ana düşüncesini oluşturan *kamu diplomasisinin Türkiye'de bir yeri olduğu ve her ne kadar faaliyetlerin bu bağlamla doğru orantılı bir şekilde ilerlediği görülse de yeterli olmadığı görüşüne kurumların bakış açısıyla cevap aranacaktır.*

Kamu diplomasisinde önemli bir yer edinen Amerika Birleşik Devletleri'nin uygulamaları ve tüm bu uygulamaların nedenleri ve sonuçlarına değinilmiştir. ABD ve Türkiye'den uzakta olan fakat yeni yükselen değerler Çin ve Japonya ve Rusya'nın kamu diplomasisi çalışmalarına yer verilerek, Türkiye'nin bu bağlamda kamu diplomasisi çalışmalarında nerede olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak Türk dış politikasında kamu diplomasisi uygulamaları, öncelikle Dışişleri Bakanlığının eliyle başlamıştır. En büyük görev bu kapsamda, Dışişleri Bakanlığına verilmiş ve Bakanlık sosyal medya hesaplarını etkin şekilde kullanmıştır. Dışişleri Bakanlığına ek olarak Başbakanlığa bağlı Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuş, diğer kamu diplomasisi aktörleri ile birlikte, 2000'ler boyunca kamu diplomasisi çalışmaları hızlı şekilde ilerlemiştir.

Yeni dönem Türk dış politikasında kültürel diplomasisi niteliklerinin sorgulanacağı Yunus Emre Enstitüsü'nün yer aldığı üçüncü bölüm ise; Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde, kültürel diplomasinin özelliklerinin analizine yer verilmiştir.

Önemli kültürel ve kamu diplomasisi olan kurumun yaptığı faaliyetler neticesinde, hem dünya da hem de Türkiye de çeşitli uygulamalarının olduğu görülmüştür. Bu araştırmalarla birlikte, literatür incelemesi ve bunun neticesinde elde edilen bulguların somutlaştırılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda, muadil kültür enstitülerinden çalışma için önemli olan, Fransız Kültür Enstitüsü, Goethe Enstitüsü, Russkiy Mir Vakfı, Konfüçyüs Enstitüsü, British Council ile Yunus Emre Enstitüsünün benzerlikleri ve farklılıklarına da yer verilmiştir.

Yeni dönem Türk dış politikasında destekleyici bir unsur olarak diaspora diplomasisinin Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı örneği üzerinden ele alınacağı dördüncü bölüm ise, dünyada diaspora diplomasisini kullanan devletlerin uyguladığı politikalara değinilmiştir. Diaspora diplomasisi olarak YTB'nin çalışmaları ele alındığında, özellikle Sivil Toplum Kuruluşları üzerinden bunu gerçekleştirdiği görülmektedir. Ayrıca YTB diaspora diplomasisi yanında kamu diplomasisi çalışmalarını da kullanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye Burslarını yabancı öğrenciler üzerinden ele almakta ve kamu diplomasisi faaliyetlerini bu çerçevede kullanmaktadır.

Sonuç kısmında ise; dünyada önemli bir konu olan kamu diplomasisi kavramının, ülkeleri etkileme yönündeki başarısı ve kendini dış dünyada yeterince ifade edemeyen Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarını doğru kullanabilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda, Türkiye'deki yeni açılan kurumlarla birlikte kamu diplomasisi anlayışına uygun hareket edilmesi amaçlanmakta, özellikle iki yeni kurum olan, Yunus Emre Enstitüsü ve YTB'nin, kültürel ve diaspora diplomasisi faaliyetlerinde oynadığı rol incelenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DİPLOMASİ VE KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMLARI

Uluslararası arenada devletler, diğer devletlerle ilişki içerisinde olmak zorundadır. Bu zorunluluk, ekonomik kazanımlar, dış politika ve özellikle küreselleşmenin etkisiyle artmaktadır.

Değişen dünya sistemiyle birlikte, devletlerin yönetim doğasındaki değişimleri küreselleşmeyle açıklanmaktadır. Küreselleşmeyle birlikte, devletlerin rolleri de değişmekte, bu durum sonucunda devletlerin uyguladığı yöntemlerin de değiştiği görülmektedir. Bu değişim, dijital diplomasinin hüküm sürdüğü, geleneksel diplomasinin tahtından edildiği döneme denk gelmekte, özellikle 2010 yılında Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünün kurulmasıyla başlayan süreç ise, çalışmada *Yeni Dönem* olarak adlandırılmaktadır.

Diplomasi, bir devletin menfaatleriyle özdeşleşen bir yapıdadır. Bu durum diplomasisinin, devletlerarası ilişkilerden doğan yapısından kaynaklanmaktadır. Devletler dış dünyada belli bir saygınlık görmek istemekte ve devletlerarası anlaşmaları imzalayarak ilişkilerini geliştirmektedir. Devletler, bu anlaşmalarla tanınmakta ve dış dünyada kabul görmektedir (Birgi,1983:37).

Günümüz koşullarında, özellikle küreselleşmenin etkisiyle, yaşanan herhangi bir olay tüm dünyaya yayılmaktadır. Bu durum ülkeleri, diğer ülkeler ile ilişkilerini düzenlenmeye ve diplomatik faaliyetleri barış içinde yürütmeye zorlamaktadır (Erzen, 2012: 3).

Küreselleşen dünyada kendini yöneten ve kendi tercihlerini yapan ulusların önemi artmakla birlikte, küreselleşme özgürlük ve demokrasiyi de getirmektedir.

Özgürlük sadece uluslara yönelik değil, bilgi ve birey özgürlüğünü kapsamaktadır (Sancar,2012:5).

Değişen tüm bu koşullarla birlikte bu durum, ülkeleri öncelikle diplomasinin değişimine yönelik sebepleri anlamaya yöneltmekte, daha sonra ise diplomasi ile birlikte kullanılan yumuşak gücün, kamu diplomasisinin kullanıldığı alana götürmektedir.

1.1. Diploması Tanımı ve Tarihsel Süreci

Diploması sözcüğü, Eski Yunancada *diploma* sözcüğünün kökeninden gelmektedir. Roma ve Eski Yunanda, resmi belgelerin ayrıştırılması ve korunmasına yönelik yapılan anlaşmalarda, dar kapsamlı bir şekilde yer almıştır (Acar, 2006: 418-419).

Diploması, ilişkilerin sadece savaşla değil, barışla birlikte de ilişkilendirilerek yürütülmesi anlamına da gelmektedir. Birçok düşünür diplomasıyı tanımlamaktadır. Diploması, uluslararası ilişkilerde ve müzakerelerde maharet ve yetenektir diye tanımlanırken, Bierce, “ülkesi için yurtsever yalan söyleme sanatıdır” demektedir. Satow’a göre ise, bağımsız devletlerin hükümetleri arasındaki resmi ilişkilerin yürütülmesinde uygulanan zekâ ve inceliklerdir (Tuncer, 2006: 15). Özetle, diploması, devletler arasında oluşan barışçıl ilişkilerin, hükümet görevlileri ve yetkili ajanlar tarafından kullanılmasıdır (Hamilton ve Landhorne, 1995: 1).

Diploması devletlerarası anlaşmazlığın ve kavgaların devletlerin resmi organları ile birlikte, devlet tarafından görevlendirilen kişilerle birlikte, barışçıl yollarla çözülmesini sağlayan en önemli araçlardan biridir. Diploması, bu anlamıyla kullanımının 17.ve 18. yüzyıllarda başlamış olmasından ziyade, bu özgün kullanım devletlerin tarihi kadar eski bir döneme dayanmaktadır (Sak, 2014: 10-11).

Diploması devletler hukukuna dayanır, amacı anlaşmazlıkları zora başvurmadan barışçıl yollarla çözülmesidir. Diploması tarihinin, çok eski dönemlere kadar uzandığını, eski çağlarda devletlerin birbirleriyle yapmış oldukları antlaşmalardan öğrenilmektedir (Balcı, 1996: 34).

Kökenlerinin tarihsel süreç sonuna uzanmasına rağmen, diplomasinin günümüzdekine benzer anlamı, insanların yerleşik yaşama geçmesi ve devlet olgusunun ortaya çıkması ile oluşmaktadır (Erdem,2008:7). Bu olgu devletlerarası ilişkileri ortaya koymaktadır.

İlk diplomasi faaliyetlerinin örnekleri, Eski Mısırda görülmektedir. Kadeş Anlaşması, 1278'de yapılan ve tarihte görülen ilk anlaşmadır. Bu anlaşmada, diplomasinin örneklerine de rastlamak mümkündür. Eski Yunan'da ise site devletlerinde ilkel diplomasi faaliyetleri görülmektedir. Bu faaliyetlerin ise, daha kapsamlı ve fazla olduğu bilinmektedir (Kodaman ve Akçay, 2010: 75-92).

Diplomasi, 15. yüzyıldan itibaren biliniyor olmasına rağmen diplomasinin kullanılmaya başlanması ancak 18. yüzyılın sonlarına doğru olmuştur. 1779 yılında ilk kez bir yazar "devletlerarası ilişkilerin yürütülmesinde uygulanan beceri ve taktik" diye tanımlayarak diplomatik kurul deyimini ortaya atmıştır (Tuncer, 2009:19).

Diplomasi, bugünkü bilinen anlamıyla 15. yüzyıldan itibaren Avrupa'da gelişmeye başlamıştır.

Avrupa'da uzun dönem savaşan hükümdarlar artık ilişkilerini siyasi arenaya taşımak istemiştir. Bu durum salt savaş gücüyle ilişkilerin düzelemeyeceğini, siyasi düzlemde de belirli bir etkileşimin olması gerektiğinin kanıtıdır.

Diplomasi görüşmeleri anlaşmalar yapma ya da ittifak kurmayla sonuçlanmakta Babil, Mısır gibi eski devletlerde, Yunan şehir devletlerinde ve Roma'da, özellikle karşılıklı elçiler yoluyla haberleşme gerçekleştirilmiştir. Orta Çağ'ın ilk yıllarında ise, devlet başkanları ya doğrudan doğruya kendi aralarında ya da mektup getiren din adamı ve sivil elçiler ile birlikte müzakereler yaptığı bilinmektedir.

İtalya'da 12. yüzyılda, yarımada'nın kuzeyindeki Venedik, Cenova, Floransa ve Tisa gibi kent devletlerinde ekonominin bozulmasıyla, konsolosluk kurulması geleneği doğmuştur. Yine bu yerlerde ilk olarak 15.yüzyılda görülen daimi özel kurullar görülmeye başlamıştır.

Küreselleşmeyle birlikte değişen koşullar, diplomasi biçiminin, ifade etme ve kontrol etme biçimiyle birlikte, yeni aktörler çerçevesinde, ne kadar etkili olabilmesiyle ilişkilidir (Sancar:14).

Bu bağlamda, diplomasinin işlevine yönelik bulgular, Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1 : Diplomasi Fonksiyonları*

1.Fonksiyon	Müzakere ve Görüşmeler
2.Fonksiyon	Devletler hakkında bilgi Toplanması
3.Fonksiyon	İki ülke arasında politik, kültürel ve ekonomik bağların artırılması
4.Fonksiyon	Diplomasinin Uluslararası hukukun uygulanması konusundaki kolaylaştırıcı rolü

Kaynak: (Sönmez, 2014)

Tablo 1’de görüldüğü üzere, ilk ve en önemli fonksiyon, birinci fonksiyondur. İki temsilci arasındaki süren görüşmeler diplomasinin temel bileşenidir. Savaş yoluyla çözüm aranmasından ziyade müzakereler daha etkili olduğu bilinmektedir.

İkinci fonksiyon da diplomatlar, ülkeleri politik, kültürel, ekonomik yönden çok iyi gözlemlemelidir. Bu bilgileri kullanarak kendi ülkelerinin dış politikalarına bile müdahale edebilme yeterliliğine sahip olmalıdır.

Üçüncü fonksiyon da devletler, birbirlerine ekonomik ve kültürel bağlarla bağlanması sonucunda, savaştan ve güç savaşından kaçınmaktadır. Dördüncü ve en son fonksiyonda ise, devletler diplomasi aracını kullanarak başka devletleri gözlemlemektedir. Bu gözleme ile devletlerin davranışlarının yasal olup olmadığı ve uluslararası hukuka uygunluğu denetlenmektedir (Sönmez, 2014).

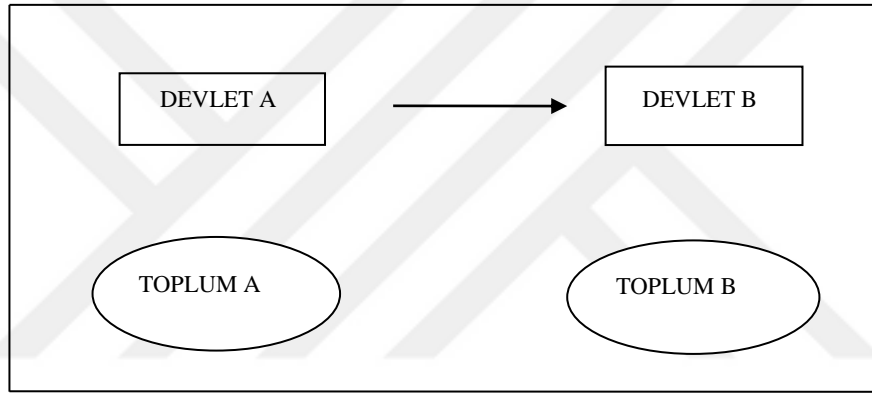
Geçmişten günümüze, diplomasi kavramının etkileri her yerde görülebilmektedir. Uluslararası her sistemde olduğu gibi bir devrin kapanması diğer devirde oluşan gelişmelere bağlıdır. Oluşan bu sistemler, devletlerin diplomasi faaliyetlerinde değişiklikten etkilenmektedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte kitleler

* Sönmez, “Diplomasi Fonksiyonlarını” tablo halinde sunmamıştır. Bu şekilde gösterim, çalışmada kullanım ve anlam kolaylığı sağlayabilme amacıyla tablo haline çevrilmiştir.

diplomattan – diplomata uzanan bir iletişim döngüsünün yetersiz kaldığını görmekte ve bu bağlamda, geleneksel diplomasi anlayışı yerini, toplulukların kendi aralarında anlaşabileceği ilişkilere bırakmaktadır.

Son zamanlarda gelişen ve ilerleyen teknoloji, tüm saydığımız etkenlerin yetemeyeceğini göstermektedir. Bu durum ise yeni diplomasi kavramları ortaya çıkarmaktadır. Mcdowell'in ortaya koyduğu üç modelle birlikte, geleneksel diplomasi modelini, devletlerin yapmış olduğu diplomasi modelini ve ideal diplomasi modelini görebilmek mümkündür. Bu modellere göre;

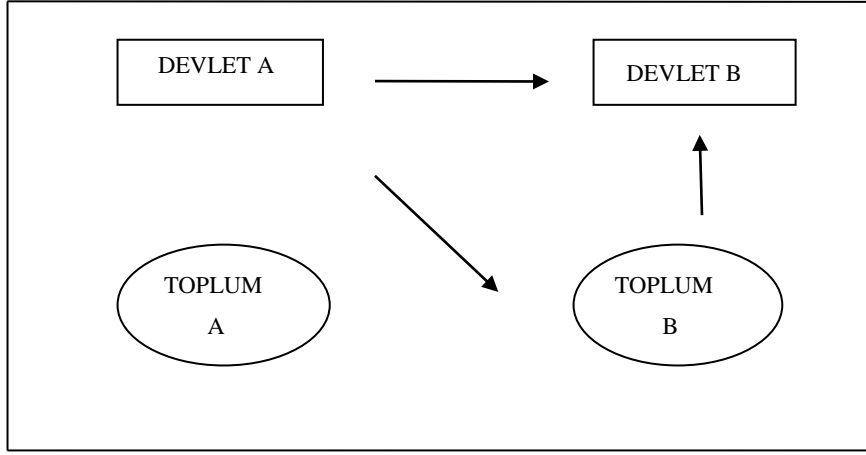
Şekil 1. Geleneksel Diplomasi Modeli

Kaynak: (Mcdowell, 2008: 8).

Şekilde görüldüğü üzere devletlerin devletlerle olan diplomatik girişimler sonucu oluşan bu ilişki, genellikle diplomatlar aracılığıyla olmaktadır. Bu ilişki biçiminden toplumlar doğrudan etkilenmemekle birlikte dolaylı olarak ise etkisi altındadır. Bu modellerle birlikte, kamu diplomasının önemi geleneksel diplomasi anlayışının farkını ve bu kapsamda siyasi propagandaya giden süreç açıklanmaktadır (Emen, 2013:9).

Şekil 2. Devletlerin Topluları Etkileme Modeli

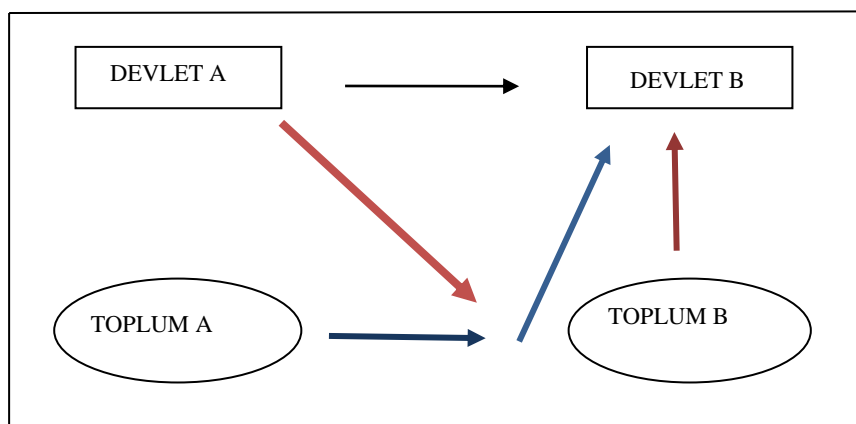

Kaynak: (Mcdowell,: 9).

Bu model ile birlikte ilk olarak A devletinin B devletini doğrudan etkilediği görülmektedir. Bu doğrudan etkileme çalışmalarını sonucundaki ilişkiler, kendiliğinden bitebilir ya da devam edebilir. A devletinin, B toplumu üzerinde etkisinin ise şu şekilde zararları vardır; Eğer A devleti B toplumu çok fazla etkilerse, bu propaganda çalışmalarına dönmektedir (Emen: 12).

Toplumların devleti etkilemesi ise, kamu diplomasisi açısından önemli bir konudur. Özellikle STK'ların devletleri etkilemesi bu bölüme girmektedir.

Şekil 3. Hedeflenen Kamu Diplomasi Modeli

Kaynak: (Mcdowell: 10).

İdeal kamu diplomasi anlayışının incelendiği Şekil 3 önemlidir. Tek taraflı iletişimin olmadığı bu düzen diplomasiinin en iyi yönünü göstermektedir. En iyi

kamu diplomasisi çalışmaları mor, mavi ve siyah okların birbirleriyle uyumlu şekilde ilerlemesiyle başarıya ulaşmaktadır. Mavi oklar, daha çok film etkinliklerinin B devletiyle, iletişime geçmesini göstermektedir. Bu etkinlikler, devletlerden bağımsız gözükse de, eğer belirli amaca yönelik ise bu durum kamu diplomasi olarak adlandırılmaktadır (Emen: 11).

1.2. Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne Değişen Diplomasi Anlayışı

Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan günümüze gelen yapısında, özellikle ilk dönemlerinde diplomasi'nin kurumsal boyutunda gelişme gösteremediği görülmektedir. Bu durumun nedeni, diplomasiyi yürütebilme konusunda uzmanlaşmış birimin olmayışına bağlanmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğundan günümüze kadar dönemde gelişen teknolojik faktörler, küreselleşmeyle birlikte devletlere yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu durum uluslararası ilişkilerde ve dış politikada değişimlere de yol açmış ve oluşan bu yeni düzen sonunda ise dış politikanın kapalı kapılar ardındaki durumu, yerini daha şeffaf düzene bırakmıştır (Yavaşgel, 2012: 6).

Bu düzen ise beraberinde uluslararası sistemleri uygulayan aktörlere karşılıklı bağlılık ilişkisi getirmiştir.

Diplomatik çalışmalar ve etkin gösterildiği 15.yüzyıl, diplomasi'nin *ad hoc* diplomasi olarak adlandırıldığı ve bu diplomasi türünün ise daha kısa süreli olduğu döneme işaret etmektedir. Bu diplomasi anlayışının temelinde süreklilik olmadığı, diplomasi faaliyetlerini yerine getiren elçilerin, sadece görevlerini yapmasına imkân sağladığı bilinmektedir (Tuncer, 1991: 252).

Söz konusu olan bu diplomasi anlayışı, diplomasi de ilerleyen fakat süreklilik arz etmeyen bir yapıdadır. Bu sebeple ki, temsilci gönderen ülkeye belirli yükümlülük vermemektedir. Bu durum sonucunda ise günümüzdeki benzer yerleşik bir temsilcilik kurumunun, o dönemlerde olmasına gerek duyulmamıştır (Erdem: 106).

Osmanlı da diğer devletler gibi ad hoc diplomasisini uzun yıllar kullanmıştır. Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren, kurumsal yapısındaki değişimlerle birlikte, diplomasi faaliyetlerinde de birtakım değişimler yaşanmıştır.

Diplomasi faaliyetlerini, Osmanlı Devleti 19. yüzyılda bir yöntem olarak kullanmaya başlamıştır. Osmanlı'nın diplomasi faaliyetlerini etkin kullandığına yönelik, İkinci Abdülhamit'i ziyarete gelen Alman İmparatoru Wilhelm Siyaseti (Diplomasiyi), Sultan İkinci Abdülhamit Han'dan öğrendiğini belirtmiştir.

Osmanlı'nın diplomasi faaliyetlerini kullanmasına yönelik, çeşitli görüşlerin olduğu görülmektedir. Bazı yazarlar, Osmanlı'nın diplomasi faaliyetlerine fazla yönelmediğini savunmaktadır. Bu düşünceye katılmayan bazı yazarlar ise Rönesans İtalya'sında gerçekleşen diplomasi faaliyetlerinde bile Osmanlı'nın büyük bir katkısı olduğunu savunmaktadır. Osmanlı Devleti'nin diplomasiyi, yalnızca bir araç olarak görmediğini, kurumsal yapısında da önemli yenilikler getirdiğine dikkat çekmektedir (Alpay, 2014).

Genel olarak bakıldığında İmparatorluk sürecine giren ve geçici elçiliklerle dış dünyada kendine yer edinen Osmanlı Devleti, duraklama ve çöküş döneminde artık daimi elçiliklere yönelmektedir. Karlofça ve Pasarofça anlaşmaları ile birlikte, Osmanlı dış ilişkilerinde derin ve köklü değişikliklere gitmektedir. Buna rağmen denge politikasını kullanarak kendine yer edinmeye çalışan Osmanlı Devleti'ne, Batı diplomasisi ise kendi üstünlüğünü kabul ettirmenin yollarını aramaktadır. Bu durum ile birlikte Osmanlı Devleti'nin etkinliği yavaş yavaş azalmaya başlamaktadır (Yalçınkaya, 2003:429).

Türk dış politikasında çok sayıda faktör devletlerin politikalarını etkilemektedir. Bunlardan biri de diplomasi faaliyetleridir. Mustafa Kemal Atatürk döneminden bu güne süren dış politika esaslarında diplomatik ilişkiler ışığında ilerleyen bu sistem şöyle açıklanmaktadır;

Modernleşme yolunda toplumsal ve ekonomik düzeltimleri başlatarak ‘‘yurtta barış’’ kurmaya yönelik çabaları, serüvencilikten devletler arasındaki ideolojik farklılıkları abartmaktan ve geçmiş düşmanlıkları canlı tutmaktan arınması gereken ve ‘‘dünyada barış’’ politikasını doğrudan etkilemiştir. Böyle bir politika da yeni

kurulan devlete iç barış ve kararlığın temelini hazırlayan düzeltimleri başlatıp sürdürülebilecek zaman ve olanakları sağlamıştır (Sander,1982: 110).

Sonuç olarak ifade etmek gerekirse, diplomasi faaliyetleri ile birlikte yumuşak gücü kullanan ülkeler, kamu diplomasisine yönelmektedir. Değişen dünya sisteminde aktörlerin büyük öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu değişen koşullar ile birlikte, diplomasinin yerine, alternatif yeni biçimler ortaya çıkmakta, bu kavramın ise, kamu diplomasisi olduğu bilinmektedir.

1.3. Kamu Diplomasisi Kavramı ve İlişkili Kavramlar

Uluslararası ilişkilerin önemli bir noktasının, devletlerarası ilişkiler olduğu dönem sona ermektedir. Uluslararası ilişkilerin içinde bulunduğu bu dönem, değişen ortam ve atmosferden etkilenmektedir. Bazı düşünürler, 19. yüzyılın parlamentolar, 20.yüzyılın kitleler, 21. yüzyılın ise kamuoyları yüzyılı olduğunu belirtmektedir (Sanberk ve Altınay:1).

20. yüzyıl sosyal ve siyasi yaşama bir dizi değişiklik getirmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın da etkisiyle birlikte, ülkeler sert gücün etkisini daha fazla hissetmekte, Soğuk Savaş dönemiyle birlikte ise, küresel işbirliğine ihtiyaç artmakta ve devletler farklı devletlerin halkları ile diyalog kurma fırsatına erişmektedir. Radyo, televizyon ve internet sayesinde kurumlar, kendi ülkelerinin dışında, ulusal sınırların ötesinde diğer halklarla da iletişime geçebilmiştir. Bu teknoloji ve siyasi gelişmeler, insanların devletle arasında oluşan iletişim için yeni fırsatlar yaratmaktadır (Khakimova, 2015: 2).

Bu bağlamda, küresel ölçekli dünya sistemine geçiş, enformasyon teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte bilgi çağına yönelim, yaşamın tüm noktasına etki ederek, büyük bir değişim meydana getirmektedir. Bu değişim her alanda olduğu gibi özellikle haberleşme alanında sürekli haberleşme ve irtibat halinde olmayı da sağlamıştır (Castells, 2008 : 11-16).

Bu sürekli haberleşme ve birliktelik, yeni dünya düzeninin oluşmasını sağlayarak, devletlerin tek yönlü ilişkilerine yeni bir bakış açısı getirmiştir. Devletler,

uluslararası arenada, özellikle medyayı kullanarak teşvik edici politikalar üretmeye başlamıştır.

Geleneksel diplomasiinin kullanıldığı dönemlerde, devletler uluslararası arenada hala baskın ve güçlü muhtemelen en güçlü bir aktör olma özelliği göstermektedir. İlerleyen dönemlerde, bu platformda yeni bir devlet aktörü oluşmuştur (Sevin, 2015: 2).

Kamu diplomasisiyle birlikte bu durum, hükümetlerin yerini, halkların birbiriyle ilişkisinin devam ettirildiği, devletlerin ise en güçlü aktör olma dönemlerinin bittiğini göstermektedir (Başar, 2011: 5).

Kamu diplomasisi kavramı, hükümetlerin müttefiki ya da müttefiki olmayan ülkelerle iletişime geçmeye çalıştığı dönemlerde başlamıştır. Geleneksel olarak kamu diplomasisi ülkelerin politikaları, kültür idealleri, hedefleri ve önceliklerinin anlaşılması amacıyla hükümet ve yabancı halkları arasındaki iletişim olarak tanımlanmıştır (Tuch, 1990).

Global perspektiften yeni bir bakış açısıyla bakılan kamu diplomasisi kavramı, teorik ve pratik çalışmalarla son dönemde dünyanın ilgisini çeken konuların başındadır (Rugh, 2014 : 22).

Kamu diplomasisi açıklanırken, özellikle Nye'nin isim öncülüğünü yapmış olduğu "Yumuşak Güç" * yabancı alandaki adı *Soft Power* kavramı, kamu diplomasi ile anılan önemli kavramlardan biridir. Kavram, ulusun sahip olduğu kültür, ekonomi, eğitim düzeyi, tanıtım faaliyetleri ile birlikte, yeni bir ülke olma durumunu tanımlama sürecidir (Bostancı,2012:209).

Nye, yumuşak güç için, bir ülkenin başkaları tarafından ne kadar cazip ve örnek alınmaya değer olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, bir ülkenin daha saygın durumuna gelmesi, uluslararası düzeyde artacak olumlu politikalarına bağlıdır (Nye,2004:11).

* Bu kavrama ilk kez 1990 yılında, Joseph S. Nye tarafından "Liderliğe Zorunluluk: Amerikan Gücünün Değişen Doğası" adlı kitapta yer verilmiştir. Nye gücü; yumuşak ve sert olarak iki kategoriye ayırmıştır (Nye, 1990: 31-32).

Bununla birlikte, artık bu güç, devlet ve devlet dışı aktörlerin, üzerinde durduğu bir konu haline gelmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yüzyıldan itibaren kullanılan kamu diplomasisi kavramı, halkla ilişkiler ve uluslararası ilişkilerin kesişme noktasında bulunmaktadır.

Bu bağlamda, halkla ilişkiler, propaganda, diplomasi gibi kavramlarla da benzer ve ayrı yönleri bulunmaktadır.

1.3.1. Kamu Diplomasisinin Tanımı

Kamu Diplomasisi, akademisyenler ve pratisyenler tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır; geleneksel açıdan kamuoyu ile etkileşimde bulunma ve haberdar olma sürecidir. Amaç ise, etkilemeye çalışılan ülke vatandaşlarının davranışlarını, etkilenmesini istediğimiz nesneye karşı olumlu şekilde değiştirmeye çalışmaktır (Efegil, 2012).

Kamu Diplomasisi, bir ülkenin dış politikasını etkileyen ve tehditleri engelleyen önemli bir kazanımdır. Bunun yolu genel itibariyle ekonomik ve askeri yol olsa da genel itibariyle yumuşak güç ile elde edilebilir.

Kamu diplomasisinin birçok tanımı mevcuttur, en genel tanımı ise; bir ülkenin hükümetinin, başka bir ulusun halkını etkilemesi ve politikalarını kendi avantajlarına dönüştürmesidir (Potter, 2002: 3).

Diğer bir adı propaganda olan bu etkileme olgusu, propagandanın kötü şöhretinden dolayı yerini yumuşak bir isme yerini bırakmıştır. Bu tanım aslında, kişi üzerinde zorlama ve baskı oluşmadan, olumlu imaj yaratılma çalışmasıdır. Bir nevi zorunluluk sonucu ortaya çıkan bu tanım, devletlerarası ilişkilerin en büyük kurtarıcı rolünü de üstlenmiştir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise, bir ulusun düşüncelerini, hedeflerini, ideallerini, güncel politikalarını, kurumlarını ve kültürünü yabancı ülkelerin kamuoylarına anlatma amacıyla uygulanan politikadır (<http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com>, 18.10.2015).

Sancar'a göre ise; hedef ülkelerdeki insanları etkilemek ve onların kendi hükümetlerini, iç ve dış politikayı değiştirmesi için baskı altına alınmalarının sağlanmak, dış politika amaçları ve ulusal çıkarları savunmak için yenilikçi bir çevre yaratmak amacıyla kamuoyunu oluşturmak olarak tanımlanmıştır (Sancar: 82).

Bu kamuoyu çalışmalarının, tek yönlü olamayacağı Grifford Malone'nin de üzerinde durduğu bir konudur. Malone, toplumsal politikaları anlatmayı ve açıklamanın yolunun iletişime geçeceğimiz halkın kültürünü, toplumsal yargılarını, tarihini ve en önceliğimiz olan dilini öğrenmekten geçtiğini ifade etmektedir (Malone,1988:12).

Kamu diplomasisinin bilgi ve sınır ötesinin merkezi olan Murrow merkezi kamu diplomasisini şu şekilde açıklamıştır; kamu diplomasisi, dış politikanın oluşum ve etkisine olan tutumla ilgilenir. Bu kavramda, dış politikanın oluşumu ve yürütülmesine olan ortak tutum etkisi incelenmiştir. Geleneksel diplomasisinin ötesinde olan bu kavram uluslararası ilişkilerin boyutlarını kapsamaktadır. Hükümetlerin diğer ülkeler ile özel grupların çıkarları doğrultusunda kamuoyunda etkileşimini ve kültürler arası iletişimin boyutlarını incelemektedir (<http://fletcher.tufts.edu/Murrow-Center>, 21.10.2015).

Medya ve siyaset gibi araçlarının, küresel siyasette etkisinin artması devletlerin, yeni bir siyasal mekanizma üretmesine neden olmuş ve devletler bu sebeple ki kamu diplomasisi araçlarını kullanarak sosyal ağlarda bireyleri etkileyecek çalışmalarda bulunmuştur (Ekşi, 2014 : 15).

Tam da bu bağlamda kamu diplomasisi paradigması, küresel siyasette bu dönüşümlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda ise, kamu diplomasisi devletlerin değişen ortamına uymak için diplomasi alanında geliştirdikleri yeni diplomasi tarzı olmaktadır (Ekşi, 2015 : 44-45).

Nasıl tanımlanırsa tanımlansın kamu diplomasisi, geleneksel diplomasiinin etkisinden uzak, sivil toplumu etkilemeyi hedef alan, uluslararası ilişkilerin önemli parçasıdır.

Görüldüğü üzere kamu diplomasisi anlamı, her ülke hatta ülkedeki her birey tarafından farklı anlamlara gelebilecek şekilde tanımlanmıştır. Bunun birçok nedeni vardır.

1. Kavramın etki alanının çok geniş olmasıdır. Kavram her ülkede neredeyse her bölümde kendine yer edinmiştir. Bu da kavramın tek bir anlam üzerinden gidemeyeceğini göstermektedir.

2. Her ülkenin, beklentilerinin ve çıkarlarının farklı olmasıdır. Türkiye'nin dış politikada uyguladığı kamu diplomasi faaliyetleri ile ABD'nin uyguladığı politika son derece farklıdır.

1.3.2. Kamu Diplomasisinin Tarihi

Kamu diplomasisi, yarım yüzyıldan beri bilinmesine rağmen, aslında 19. yüzyıldan beri bu kavramın etkisi hep hissedilmiştir (Cull, 2006).

Kamu diplomasisi, ilk kez 1965 yılında Tufts Üniversitesi Fletcher School Of Law and Diplomacy'in dekanı Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır (<http://fletcher.tufts.edu/Murrow/Diplomacy>, 11.12.2015). Fakat Cull'a göre, bu kavramın ilk kullanımı 1856 yılında London Times'da bir haberde olmuştur. Kavram, haberde Başkan Franklin Pierce'nin duruşunu eleştiren ve nezaket terimin eşanlamlısı olarak kullanılmıştır. Gazetede şu yazmaktadır;

*“Amerika'nın devlet adamları anlamalıdır ki, eğer bizim üzerimizde bir etki yaratmak zorundalarsa, kendi halkları için örnek olmak zorundalar ve kamu diplomasisi kadar, çekici çok şey var.”*Kamu diplomasisi kavramı, 1871 yılında, New York Times Gazetesi'nde, Demokrat Parti'den Samuel S. Cox tarafından alıntılanmıştır. Cox “Open Public Diplomacy” (şeffaf kamu diplomasi) inandığını belirtmiştir (Cull, 2006) .

Kamu diplomasisi kavramı, daha önce belirtildiği gibi ilk kez 1965 yılında kullanılmıştır. Tüm bilinenler ışığında kavramın tarihine ilişkin farklı görüşler de bulunmaktadır. Nye kamu diplomasisinin, Fransa'nın 1800'li yılların sonlarına doğru

yıpranan imajını düzeltmek için uyguladığını belirtmektedir. ABD, Almanya, SSCB'nin ise, radyo yayınlarında kullandığı yabancı dildeki yayınlarını kamu diplomasisine örnek göstermektedir. (Nye,2008: 96).

Nye, kamu diplomasisinde medyanın önemli olduğuna değinmektedir. Bu durum için ise, şöyle bir örnek vermektedir;

“Televizyon ve sinema Berlin duvarını çok uzun zaman önce geçmiştir, Berlin Duvarı 1989 yılından önce yıkılmıştır fakat etkin batılı popüler kültür, bunu çok önceden yapmıştır. Bu duruma ne dozerler ne de çekiçler etki edebilmiştir (Nye,2005: 54).

Kamu diplomasisi kavramı, daha önceden belirtildiği gibi 19. yüzyıldan beri etkisi hissedilmişse de, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kamu diplomasisi faaliyetlerini görmek mümkündür. 1917 yılında “*Halk Bilgilendirme Komitesi*” adıyla bir kurum kuran Başkan W. Wilson, bu komitenin başına gazeteci olan George Creel'i getirmiştir. Bu komitenin amacı, ABD'nin amaçlarını diğer ülkelerin gözünde bilinir hale getirmektir (Arpacıoğlu, 2012:24).

İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte, devletlerin Birinci Dünya Savaşı'nda yapmış olduğu propaganda tekniklerine devam etmiştir.

Bu durumdan bakıldığında, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, propagandanın en yoğun kullanıldığı savaştır. Radyonun icadı ile başlayan propaganda faaliyetleri, Hollywood yapımlarının propaganda amaçlı kullanılmasına kadar uzanmaktadır. Bu dönemle birlikte devletler, düşüncelerini aktarma fırsatına daha fazla erişmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, İngiltere ve Fransa'nın, dünya siyasetinden elini çekmesiyle, bu alanda söz sahibi Sovyetler Birliği ve ABD söz sahibi olmuştur. İki ülke arasında bu dönemde oluşan rekabet ve başka halkları ikna etme süreci, kamu diplomasisinin temelleri olarak gösterilebilmektedir.

Soğuk Savaş döneminde önem kazanan kamu diplomasisi kavramı, “kalbin ve aklın savaşı” olarak zihinlere kazınmıştır. Kamu diplomasisiyle birlikte fikirlerin savaştığı bu savaşta, düşman yenilerek, özgürlük ve demokrasi komünizm karşısında etkili bir güç kazanmıştır. Soğuk Savaş dönemi sonrası, kültürel değişim programları

ve devletlerin imajlarına yönelik çalışmalar ise, en az seviyeye indirilmiştir (Başar: 9-10).

Berlin Duvarı'nın yıkılması sonrası iki kutuplu dünya düzeninin sona ermesiyle, bu alanda bir boşluk yaşanmış ve kamu diplomasisine ayrılan bütçenin niceliği sorgulanmaya başlamıştır. 11 Eylül saldırılarıyla birlikte, kamu diplomasisi tekrar gündeme gelerek, tartışılmaya ve araştırılmaya başlanmıştır (Yağmurlu, 2007 :15).

11 Eylül saldırıyla birlikte, kamu diplomasisine yönelen ABD, yaptığı ve örnek olduğu çalışmalarla kamu diplomasisinde önemli kazanımlar elde etmiştir.

1990'lardan itibaren medyanın kullanılması ile etki alanını genişleyen kamu diplomasisi, birçok ülke gibi ABD tarafından da sıkça kullanılmıştır. Bu bağlamda, ABD'nin uyguladığı kamu diplomasisine birçok örnek verilebilmektedir. Latin Amerikalıların, televizyonda yerel bir film olan ve narkotik ticaretinin tehlikelerini anlatan *Trip'i* izlediğinde, Amerikan Kamu Diplomasisi Ajansı olan USIA tarafından da yapılmış bir ürünü de izlemektedir. Amerikan Astronotlar, aya ilk ayak bastıkları zaman, Neil Armstrong'un sözlerini dünyaya ulaştıran USIA'nın radyo servisi Voice of Amerika'dır (http://pdaa.publicdiplomacy.org/?page_id=6, 02.01.2016)

Bu örnekler ABD'nin uyguladığı önemli kamu diplomasisi uygulamalarıdır. Kavramın etki alanı genişleyerek ABD' de etkili olmasının nedenleri vardır. Cull'a göre bu nedenler üç tanedir (Cull,2009: 17);

Birinci neden, propaganda, psikolojik savaş gibi terimleri artık kullanmak istemeyen ABD'nin, daha yumuşak güç arayışlarına girme faaliyetleri.

İkinci neden, ABD'nin Uluslararası İstihbarat Bürokrasisi olan- United States Information Agency-USIA, (1953-1999), ABD Enformasyon Ajansı, diplomat statüsü veren bu kelimeyi çok hoş karşılaması.

Üçüncü neden, bu terimin, kamu diplomasisi mekanizmalarının tümünü, merkezileştirmesi yönünde önemli bir konumda olmasıdır.

Ortaya çıkan dünya düzeninin de yeni olan şey, Amerika'nın uluslararası arenaya girdiği dönemlerde oldukça yeni ve kuvvetli olmasıdır.

Tüm bu gelişmeler kamu diplomasisini, İletişim Felsefecisi Mc Luhan'ın 1960'lı yıllarda sözünü ettiği Global Köy kavramına götürmektedir. Küreselleşen dünya, birbirine yakınlaşmakta ve iletişim araçları dünyayı küresel bir köye dönüştürmektedir. Değişim ve gelişimin yaşandığı bu dönem, beraberinde birçok yeniliklere yer açmaktadır. Bu değişim ekonomi, siyaset ve sosyal alanlarda olduğu gibi, uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanlarında birçok değişimleri de beraberinde getirmektedir (Demir, 2011:1).

Bu gelişmeler ışığında, tüm araç ve gereçlerini seferber eden devletler, yumuşak güç ile farkındalığını ön plana çıkarmakta, özellikle Amerika gibi ülkeler, Hollywood gibi tüm dünyada kültürlerini aktarabileceği kurumlar kurmaya başlamaktadır.

1.3.3. Kamu Diplomasisinin Amacı

Etkili bir kamu diplomasi için ülkelerin bu konudaki tutum ve davranışlarının da doğru, güvenilir ve geniş kitlelerce inanılabilir olması gerekmektedir (Kalın, 2012: 151).

Kamu diplomasisi, ülkenin kendisini, uluslararası alanda en iyi biçimde açıklamasına yönelik faaliyetleri içermektedir. Bu bağlamda hedeflenen, ülkesinin kültürlerini, değerlerini ve yumuşak güç faaliyetlerini en iyi şekilde yabancı kamuoyuna tanıtmaktır. Bu nedenle, devletlerin kendisini en iyi şekilde tanıtabilmesinin koşulu, birçok alanda kamu diplomasisi faaliyetlerini, uygulayabilme potansiyeline sahip olmasıdır.

Kamu diplomasisi çalışmaları bu bağlamda, esnek ve katı yaklaşım olmak üzere, iki farklı amaçla kullanılmaktadır. Esnek yaklaşımlar, kültürel programların uzun süreli politikalara yoğunlaşmasını sağlamakta, katı yaklaşımlar ise özellikle propaganda faaliyetlerini kullanarak dış ülke haklarını etkilemeyi amaçlamaktadır (Yılmaz, 2012: 229).

Markalaşma sürecine de katkısı olan kamu diplomasisi, dış dünyada ülkelerin görünürlüğünü artırmaktadır. Bu sebeple kamu diplomasi faaliyetleri, propogandan

çok farklı ve tamamen nesnel raporlarla ilerleyen bir çabayla hareket etmektedir (Duran, 2008: 385-403).

Kamu diplomasisinin en önemli amaçlardan biri de karşılıklı dayanışmayı sağlamaktır. Filmler, sergiler, akademik ve sanatsal değişimleri içeren kültürel iletişim, kamu diplomasisi açısından uzun dönemli sonuçlar üretmektedir. Siyasal bilgilendirme çalışmaları çerçevesinde, kamu diplomasisi çalışmalarını genel olarak Dışişleri Bakanlığı gerçekleştirirken, kültürel faaliyetleri ise, Fulbright Komisyonu ve Goethe Enstitüsü gibi farklı kurumlar gerçekleştirmektedir (Yağmurlu : 17).

Devletlerin ve özellikle devlet dışı kuruluşların, doğru kullanımıyla artan bir öneme, stratejik bir yapıya sahip olan bu kavram, bilen kişilerin elinde değeri artırılırken, bilmeyen ve doğru kullanmayanların elinde ise bir kavram olarak kalmaktadır (Özkan, 2015).

Kamu diplomasisinin diğer amaçlarından biri ise, diğer halkları etkilemektir. Bu amaçları; medya grupları, gazeteciler, yazarlar, yayıncılar, siyasi partiler, özel sektör, üniversiteler ve politikacılarla birlikte gerçekleştirmektedir (Oktay, 2012: 131-132).

Sonuç olarak; kamu diplomasi çalışmalarında, devletlerin başarılı olmasının şartı nesnel, rasyonel ve ikna edici olmasına bağlıdır. Hukuk normlarını ihlal eden, olumsuz politikalar benimseyen ve adaletten uzak ülkelerin, kamu diplomasisi amaçlarına ulaşamadığı görülmektedir (Gökırmak, 2011: 14).

Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, devletlerin kamu diplomasisinde, hala en önemli aktör olduğu görülmektedir. Değişen koşullarla birlikte, özellikle iletişim teknolojisindeki değişmelerle, devletlerin yanında başka araç ve aktörler de yer almaya başlamıştır (Sak :15).

1.3.4. Kamu Diplomasisi Araçları

Kamu diplomasisi ilk olarak, hükümetlerin propaganda aracı olarak görülmüştür. Zamanla bu durumun yerini, hükümet dışı organizasyonların almasıyla birlikte, sanat, bilim, spor, eğitim, iş ekonomisi, kalkınma gibi alanlara doğru genişleyerek zenginleşmiştir (Köksoy, 2016: 245).

Değişen koşullarla birlikte, diplomatların devlet kanalıyla yapmış olduğu görevleri, artık kamu diplomasi yumuşak güçle birlikte yapmaktadır. Bu kapsamda ülkeler, kültürel faaliyetlerle birlikte, kamu diplomasisi araçlarını kullanarak ulaşılması güç kanallara ulaşabilmektedir. Bu araçlardan en önemlileri, gündemi de belirleyen haber ajansları ve radyo istasyonlarıdır. (Demir, 2012: 130).

1.3.4.1. Radyo İstasyonu

İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş döneminde, etkin olan güçler, etkili propaganda aracı olarak, dönemin en iyi iletişim araçlarını kullanmıştır. Soğuk Savaş dönemlerinde, iki etkin güç olan Rusya ve ABD'nin *Radio Moscow* ve *Voice of Amerika* arasındaki propaganda yarışına, Çin, İngiltere ve Fransa'da kısmen de olsa katılmıştır.

20. yüzyılın başlarından itibaren önemli yere sahip olan radyolar, özellikle propaganda faaliyetlerini iletme konusunda kullanılmıştır (Bektaş, 2002:106).

Bu yöntem, uluslararası yayın yapan bu gibi radyoların, ülkelerin tanıtımı için, ilk başvurulan araçlardan biri olmasını sağlamıştır. Radyo yayınları, geçmişten günümüze sadece eğlence amaçlı kullanılmamış, bunun yanında radyo bilgiyi, düşünceyi diğer ülkelere iletmiştir (Fortner, 1994 : 17).

Soğuk Savaş dönemiyle birlikte, radyoların kamu diplomasisi faaliyetlerini yaygınlaştırma görevi devam etmiştir. Amerika'nın önemli kamu diplomasisi aracı olan Amerika'nın Sesi (VOA), Soğuk Savaş döneminde, Sovyet halkının yarısına kadar ulaşmıştır (Johnson ve Dale, 2003).

“Savaşın hırpaladığı ve bunalttığı toplumlardaki insanların güvenilir haber ihtiyacını karşılamak için” yayına başlayan VOA, ilk yayını 1942 de yapmıştır. VOA'nın “Haberler iyi olabilir, haberler kötü olabilir, biz size gerçeği anlatacağız” sloganıyla başladığı yayın hayatı hala devam etmektedir. Günümüzde 40'dan fazla dilde yayın yapan ve ilk olarak radyo istasyonu olarak yayınlarına başlayan kuruluş, internet, radyo ve sosyal medyada etkinlik göstermektedir (<http://www.insidevoa.com/p/5829.html>, 07.04.2016).

Yakın geçmişe kadar ise, BBC radyo yayınları konusunda önemli bir kamu diplomasisi aracı olmuştur (Ertekin,2012:328). Günümüzde ise, İngiliz kültürünün tanıtımını yapan BBC World, 43 dilde yayın yaparak 150 milyon kişiye ulaşmaktadır.

1.3.4.2 Geleneksel Medya Araçları

Geleneksel medya ve kitle iletişim araçları, iki yönlü iletişimi benimsemektedir (Aziz, 2003: 41). Verilen bilgilerin geri dönüşlerinin alındığı bu iletişim modeli, yönetsel açıdan en güvenilir olma özelliği göstermektedir.

Medya araçları ve özellikle gazeteler, kamu diplomasisi faaliyetlerini iletme konusunda başarılı örneklerden biridir. Gazete, dergi, televizyon gibi medya araçları, milyonlarca kişiye ulaşabilmekte ve düşünceleri yayarak önemli kamu diplomasisi faaliyetlerinden biri olabilmektedir. Bu araçlar, düşünceleri en kısa yoldan iletebilmesi açısından da çok önemlidir. Düşüncelerin önemine değinen Bailey'in belirttiği gibi,

“Düşünceler dayanıklıdır, silahlarla ve bombalar yok edilemezler. Uluslararası sınırları ve okyanusları aşarlar. Onlarla anca daha iyi düşünceler kurmak için başa çıkılabilir” (Akçadağ, 2014 : 5).

Kamu diplomasisinin, kültürel boyutuna dikkat çeken bu açıklamayla birlikte, kültürel çalışmaların kişiler üzerindeki öneminin, sert güce nazaran çok fazla etkili olduğu bilinmektedir. Kültürel diplomasisi, ülkelerin kendi kültürel ve sanat gibi değerlerini, diğer ülkelere aktarmasıdır (Yağmurlu: 18).

Kamu diplomasisinin uygulayıcılarından biri olan eğitim kurumları, küresel ve kültürel diplomasi araçlarını yayan önemli kurumların başında gelmektedir. Bu gibi kurumlar, özellikle değişim programlarıyla ülkelere öğrencilere çekmekte ve verdikleri burslarla önemli kamu diplomasisi aktörü olmaktadır. Bursların, değişim programlarının, konferansların, seminerlerin yıllar içinde kullanılması ve propaganda gibi tek yönlü ve basit olmaması kamu diplomasisini propagandadan ayırmaktadır. Bu avantajı kullanan, özellikle ABD gibi ülkeler, akademik ve kültürel değişim programlarını kullanarak, ülke politikalarını anlatmakta ve dış politikada da önemli kazanımlar elde etmektedir (Nye, 2005 :108).

Bu kazanımlar, ülkelerin kültürel faaliyetlerini iletme konusunda da önemlidir.

Devletler, kamu diplomasi faaliyetlerini kullanırken medyadan da yararlanmaktadır. Chomsky, medyanın insanlar üzerindeki etkisinin baskıcı ve yönelimci olduğunu, haber ajanslarının, insanlara neyi yapmasını, neleri okuması gerektiğini söyleyerek, insanlar üzerinde kişisel baskı oluşturduğunu belirtmektedir (Chomsky, 1997).

Bu sebeple topluma bir görüş enjekte edilmekte, kitleler bu görüşün etrafında gitmekte ve bu görüşü benimsemektedir. Bu durum, Chomsky ve Lippman'ın sözünü ettiği "Rızanın imalatı"* adlı kavram etrafında şekillenmektedir. Bu kavram, medyanın insanlar üzerindeki etkisine dikkat çekmekte, medyanın insanı manipüle ettiğine değinmektedir. Bu etki, medyanın toplumsal denetimi açısından da önemlidir. Bu durumu, Chomsky şöyle ifade eder;

"Medya, muhalif ve eleştirici olabilir ancak bunu oyunun kurallarına göre yapmaktadır. Medya, hükümet politikasını sorgular ve karşı çıkar, ama bunu devlet-

* Rızanın imalatı, uluslararası literatürde geçen ismiyle Manufacturing Consent, ilk olarak Walter Lippman tarafından, Public Opinion adlı kitapta söz edilmiştir. Kavram temel olarak, normal zamanlarda devletlerin ve şirketlerin, insanların olumsuz yanıt vereceği bir duruma, olumlu yanıt vermesini ya da istemedikleri şeyleri istiyormuş gibi hissetmelerini, ya da ihtiyaç duymadıkları şeyleri ihtiyaç duyuyor gibi rıza göstermelerini sağlamak olarak tanımlanır. Bu kavramı daha sonra, Chomsky ve Edward Herman geliştirmiştir (<http://bianet.org/biamag/medya/143865-medya-denetimi-ve-propaganda-modeli>,18.07.2016).

şirket iktidarının gözünde, ortak olan çıkarlarıyla belirlenen çerçevesi içinde kalarak yapmaktadır” (Chomsky, 1993: 23).

Görülmektedir ki, artık bir düşüncenin yayılması ve kontrol altına alınması, devletlerin önderliğiyle olmamaktadır. Kitle iletişim araçlarının etkin kullanımıyla, devletlerin–devletler nezdinde yaptıkları iletişimi, artık kişiler serbestçe örgütlenerek yapabilmektedir.

Günümüzde düşünceleri aktarmanın yolu, televizyon ve internetin diğer kitle iletişim araçlarının kullanılmasıyla olmaktadır. Bu biçimiyle düşünceler, daha çok kişiye ulaşmaktadır. Kültürü aktarabilmek amacıyla medyayı kullanabilmek, sadece içi boş yayınların, küresel düzeyde duyurulması anlamına gelmemektedir. Mutlaka yapılan yayınlarının içeriğinin uzman kişilerce hazırlanması ve incelenmesi gerekmektedir. Özkan’a göre medya yayınları şu şekilde olmalıdır (Özkan, 2013a);

- Medya yayınları propaganda tarzında kullanılmamalı ve böyle bir yayın yapılmamalıdır. Bu durum, etik değildir.
- Programların kaliteli ve bilgi düzeyi yüksek olması gerekmektedir. Bunu yapabilmek içinse bu tür kişiler yetiştirilmelidir. Çünkü medya kişileri kültürel anlamda yükseltmek için iyi bir kaynaktır.
- Medya yayınlarını yapan kişilerin belirli programlar çerçevesinde başka ülkelerde çalışması desteklenmelidir. Kişi gittiği ülkede çok şey öğrenebilecek ve etrafına da bunu uygulayabilecektir.
- Her ülkede önemli bir yapıya sahip olan Sivil Toplum Kuruluşları desteklenmeli ve medya konusunda bilinçlendirilmelidir.

1.3.4.3 Sivil Toplum Kuruluşları

Kamu diplomasisi ile birlikte hükümetlerden ziyade, STK’ların da yabancı kamuoylarını etkilemeye çalıştığı görülmektedir. Yapılan bir araştırmayla, yabancı halkı etkileme konusunda ve en güvenilir aracın, STK’ların olduğu belirtilmektedir.

STK'ların yoğun olduğu, İngiltere, Fransa ve Almanya'da da en güvenilir örgüt, STK'lardır. Özellikle Greenpeace, Uluslararası Af Örgütü, Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı gibi topluluklar ise en bilinen STK'ların başında gelmektedir (Tench ve Yeomans, 2009 : 116-117).

Hükümetler, artık iç ve dış politikadaki değişimlerle birlikte, uluslararası aktörleri ve sivil toplum kuruluşlarını, küresel sistemde aktif olarak rol oynamasına destek olmaktadır. Devletler, geleneksel kamu diplomasisi faaliyetlerinin yanı sıra, devlet dışı aktörlere ve diğer devletlerin vatandaşlarıyla faaliyette bulunmaktadır (Aydoğan ve Aydın, 2011).

Bu geleneksel aktörler, devlet dışı ya da devlete karşı gibi düşünülmemesi gerekmekte, devlete karşı olmayan bu kuruluşlar, devletin dışında bağımsız olan, fakat devletten tamamen ayrı olmayan kuruluşlardır.

Uluslararası arenada, STK'ların rolü gitgide artmaktadır. Bu sebeple STK'lar, devletlerin kamu diplomasisi çalışmalarında en önemli yardımcı kuruluşlarından biri sayılmaktadır. Geleneksel iletişim anlayışının değiştii ve sınırların ortadan kalktığı günümüzde, devletlerin ulaşamadığı noktalara ve sahalara ulaşmakta ve etkinlik göstermektedir. Türkiye de bu durumdan oluşan değişime ayak uydurmaya çalışmaktadır. Bu sebeple ki hükümet dışı aktörler dış politikada etkili unsurlar arasında yer almaktadır (Akçadağ, 2010: 6).

STK'ların çok farklı düzeylerde örgütlenebildiği bu kuruluşlar, sağlıktan eğitime, insan haklarından sürdürülebilme, kriz yönetimden diplomasiye kadar uzanan bir alanda hizmet etmektedir (Göymen, 2004:3).

Farklı alanlarda hizmet eden bu kuruluşlar Türkiye'nin kamu diplomasisi sürecine destek vermektedir. TOBB, TÜSİAD, İktisadi Kalkınma Vakfı, Türk Tanıtma Vakfı farklı STK'lar, Türkiye'nin görünürlüğü açısından son derece önemlidir.

1.3.4.4. Kanaat Önderleri

Geleneksel diplomasiden çok farklı araçlarla uygulama yapan kamu diplomasisi, ülkelerin diğer ülkelerin vatandaşları üzerinde siyasi ve kültürel etkide bulunmasıdır (Fortner,1993: 78).

Bu değişim için siyasi aktörler, medya, kanaat önderleri, önemli bir uygulayıcıdır. Kurt'a göre; kanaat önderlerini etkileme çabası, o ülkenin vatandaşlarının da dolaylı olarak etkilenmesi demektir (Kurt,2013:104).

Bu yol öncelikle, hedef kitleyi etkilemek amacıyla oluşturulmakta, bunun sonucunda da, kanaat önderlerinin de mesajları alabilmesini sağlanmaktadır. Bu mesajların, alıcıya ulaşma çabası iki durumda oluşmaktadır.

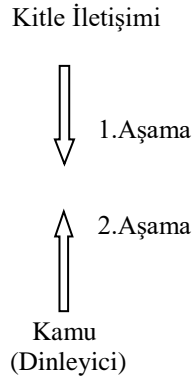
Bu durumdan ilki, iki aşamalı akış olarak nitelendiren kavramdır. Bu kavrama göre: alıcı ve gönderilen mesajın akış düzlemi, tek basamaklı durumdadır. İki basamaklı oluşması durumunda, kanaat önderi araya girmektedir. Bu durum sonucunda ise, iletilen mesaj ve etki akışının geçiş yönü kanaat önderi üzerinden olmaktadır.

İkincisi ise; kanaat önderleridir. Bu kişiler her gruptan, statüden olabilirler. Dünya görüşünü yansıtmada ve bu görüşleri biçimlendirmede önemli kimselerdir (Erdoğan, 2002: 2-3).

Kanaat önderleri, kişilerin düşüncelerini ve duygularını belirli konularda düzenli ve kapsamlı bir şekilde anlatılmaktadır. Buradan yola çıkılarak Nobel gibi, dünyada bilinen ödülleri alan kişilerin, önemli kanaat liderleri olduğu söylenebilir.

Bu bağlamdan bakıldığında, Türkiye'yi temsil eden Orhan Pamuk'un, Nobel alması ve bunun sonucunda yaptığı açıklamaları, Türkiye'ye yönelik olumsuz kamu diplomasisi mesajı olarak görülmektedir (Kurt:105). Bu durum İki Aşamalı İletişim Modeli olarak nitelendirilmektedir.

Şekil 4 : İki Aşamalı İletişim Modeli

Kaynak: (Erdoğan: 3)

Kitle iletişim ve kamu arasındaki görev önderlerin yapmasıyla birlikte, birinci aşamadan ikinci aşamaya geçilmektedir. Kitle iletişim açısından giden direk mesajlar, dinleyiciye gitmeden önce arada kesintiye uğramaktadır. Bu kesintide, devreye kanaat önderleri girmektedir. Mesajlar bu kapsamda ya iletilmekte ya da reddedilmektedir. Önemli olan nokta kanaat önderinin tutumudur (Baran, 1997: 65).

1.3.5. Kamu Diplomasisi ve İlişkili Kavramlar

Kamu diplomasi kavramı, uzun yıllar üzerinde tartışılan konuların başında gelmektedir. Kamu diplomasisinin devletlerin, uluslararası halkla ilişkileri mi olduğu yoksa propagandanın kötü etkilerini giderebilmek için yeni bir isim olarak mı seçildiği gibi sorular, kavramlar arasındaki ilişkinin açıklanmasını gerektirmektedir (Sancar :120).

Bu açıdan bakıldığında, kamu diplomasisi bazı disiplinlerle benzerlik göstermekte, bazı disiplinlerden ise etkilenmektedir. Bu bağlamda, halkla ilişkilerle iletişim boyutuyla, propagandan ise, halkları etkileme yönüyle benzerlik göstermektedir.

Kamu diplomasi sadece iletişim ve halkla ilişkilerin ortak noktasında olmamakla birlikte birçok disiplin de, kamu diplomasisinin alanında yer almaktadır. Bunlar (Fiske ve Flumridge,2005:8);

- Kültürel Diplomasi
- Yumuşak Güç
- Propaganda
- Halkla İlişkiler
- Medya Yönetimi ve Medya ile İlişkiler

1.3.5.1. Kamu Diplomasisi ve Halkla ilişkiler

Soğuk Savaşın sona ermesiyle birlikte, uluslararası ilişkilerde kullanılan iletişim biçimlerinde değişiklik başlamış, propagandanın sert gücüne göre, daha

ılımlı ve etkileşime açık olan halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi, bu alanda daha fazla söz sahibi olabilmıştır (Kavoğlu, 2013 : 116).

Uluslararası arenada, devletlerin kuralları çerçevesinde iletişime girerken, diplomasi bu görevi üstlenmektedir. Halkla ilişkiler ise bu iletişimi devletler nezdinde sağlam temellere oturtmaktadır (Gültekin, 2001 : 175).

Halkla ilişkiler kavramının uzun yıllar üzerinde tartışılan tek bir tanımı olmamakla birlikte genel olarak halkla ilişkiler, ekonomik, sosyal ve siyasal kuruluşlarının yöneticilerini, halkın yararına yönelik çalışmalar yapan bir yönetim felsefesidir (Asna,2006 :11).

Halkla ilişkilerin bir diğer tanımı ise, “halkla ilişkiler çalışmaları; sorunları çözümlene, sonuçlarını önceden bilebilme, kuruluşların liderlerine danışmanlık yaparak ve hem kuruluş hem de kamu yararına planlı faaliyet programlarını uygulama sanatıdır” (Schukies, 1998, 16).

Halkla ilişkilerin günümüzde bile tek anlamı olmamakla birlikte, bazı dönemler kamu diplomasisinin yerine kullanılmıştır. Türkiye’ de kamu diplomasisi kavramı 1990’ların sonralarında kullanılmaya başladığı dönemlerde, Türkçe karşılığı konusunda uzlaşmaya varılamamıştır. İngiltere’nin Ankara Büyükelçiliği resmi sitesinde kavram, hem *kamu diplomasisi*, hem de *halkla ilişkiler diplomasisi* biçiminde kullanılmıştır (Bağce, 2003: 63).

Kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ve uluslararası ilişkilerin kesişme noktasında bulunan ve son zamanlarda önemi artan bir alandır. Kamu diplomasisi her ne kadar halkla ilişkilerle birlikte anılsa da, aslında uluslararası ilişkilerin bir alt dalı gibi durmakta, halkla ilişkiler ise genel olarak, özel işletmelerin kullandığı bir alan gibi görülmektedir.

Esasen halkla ilişkilerin bu dar alanından çıkıp örgüt eksenine konulduğunda, kar amacı güden ya da gütmeyen tüm kuruluşların kamular üzerinde uyguladığı iletişim faaliyetleri bulunmaktadır (Yağmurlu: 10).

Sancar’ a göre, iki kurumun da birbiriyle ilişkisi, hem tarihsel hem de kurumsallık açısından çok sayıda benzerlikler barındırmaktadır. Halkla ilişkiler, devletin iletişim yöntemi olarak nitelendirilirken, kamu diplomasisi ise devletin dış kamuları için adlandırdığı bir yönetim biçimidir ve bu sistemlerde iletişim olmazsa olmaz bir biçimdedir (Sancar: 128).

Halkla ilişkiler ve kamu diplomasisinin, birbirlerine benzer olduğunu öne süren bir başka görüş ise, iki kavramın birbirlerinden sadece zaman farklılıkları bulunduğu görüşündedir. İkisi kavramda da araştırma, amaç ve analiz vardır. Strateji ve taktiklerle, hedeflerine ulaşılması ikisinin de ortak amacıdır (Pigman ve Deos, 2008: 90).

Halkla ilişkilerin, devletlere en büyük yardımı, devletlerin iletişim faaliyetlerinin stratejisini belirlemektir. Kamu diplomasisi faaliyetleri, araştırma, planlama, uygulama, değerlendirme aşamalarında bu faydaları sağlayabilecektir. Diğer önemli katkı ise, olumlu imaj yaratmadır. Kamu diplomasisi ve halkla ilişkilerin en önemli ortak noktası da bu durumdur (Yağmurlu :25).

İki kavram arasındaki benzerliklerin olduğunu öne süren görüşlerden başka, kavramların, birbirinden farklı olduğunu belirten görüşte bulunmaktadır. Halkla ilişkilerin kamu diplomasisiyle benzerliği son derece az olmakla beraber, halkla ilişkilerin, genel olarak özel kuruluşlarla uzun süre karşılıklı ilişkiyi oluşturmaya yönelik faaliyetler de bulunduğu bilinmektedir (Fitzpatrick,2011:6).

Halkla ilişkiler, reklamdan, propagandadan, pazarlamadan etik değerler yönüyle ayrılmaktadır. Kavramın ortaya çıkışından beri, diğer kavramlarla her ne kadar birlikte anılsa da, birçok akademisyen kavramın etik kurallara ve sorumluluğa dayalı şekilde saygınlığa ulaşabileceği görüşündedir (Köksoy, 2013:467).

Halkla İlişkiler zihinlerde, genel olarak olumlu imaj yaratma çabası olarak nitelendirilmektedir. Uluslararası sistemlerde, ülkelerin imajlarının olumlu olmasının, uluslararası politikada ülke çalışmalarının artmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda kamu diplomasisi çalışmalarının da dahil olmasıyla ülkeler, imaj/saygınlık yönetimi* diye tanımlanan bütün bu çabalarla birlikte, ülkelerin algılarını kontrolünü amaçlamaktadır (Yağmurlu:22).

Bu kapsamdan bakıldığında, devletlerin uyguladığına kamu diplomasisi, özel gruplar bunu uyguladığında ise, uluslararası halkla ilişkiler denilmekte, uygulamada ikisinin de benzer olduğu bilinmektedir. Günümüzde sadece devletler değil, birçok sivil toplum kuruluşu da bu alanda çalışmaktadır. Bu kapsamda kavram kargaşasına

* Hem kamu diplomasisi hem de halkla ilişkilerin kullandığı hedef kitleye yönelik bu yönetimde, kurumların ya da firmaların, kurumlar üzerinde popülarlığı ve değeri üzerinde yapılan kampanyaların bütünüdür diye tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2006: 233).

son verebilmek amacıyla, uluslararası halkla ilişkiler eğer, devletin dış politikada çıkarlarını korumaktaysa, ona kamu diplomasisi denilmesi gerekmektedir (Sancar :128).

1.3.5.2 Kamu Diplomasisi ve Propaganda

Latince de *yayılacak yerler* anlamında olan Propaganda, “propagere” kelimesinden gelmektedir (Brown, 2000: 9).

Propaganda genel olarak, insan zihninde olumsuz bir durumu çağrıştırmakta, psikolojik savaş, zihin kontrolü, yalan gibi birçok sözcükle anılmaktadır (Zaharna,2009:89).

Propagandanın olumsuz çağrışım yaptığını düşünen Arı, propagandayı casusluk yapma, bu faaliyetlerde bulunma, hatalı mal üretme, ülkeye sabotaj yapabilecek türden eylemlere girişme anlamında tanımlamaktadır (Arı, 1999: 308).

Propagandanın insan zihninde kötü bir çağrışım yapmadığını savunan Gönlübol’a göre propaganda, hep yanlış değildir ve çok az ihtimalle her zaman doğrudur. Tamamen yanlış olan propaganda kimseyi inandırmayan bir özelliktedir (Gönlübol, 1993 :140).

Propaganda, geniş kitleleri etkilemekte ve ikna etmektedir. Kitleler bunun etkisinde kalmakta ve bunun sonucunda da istenilen tepkiyi vermektedir. Bu demokratik bir seçenek gibi görülme de en demokratik ülkeler bile kültürel propaganda, siyasal propaganda, ekonomik propaganda gibi propagandanın tüm çeşitlerini kullanmaktadır. Bunun en iyi örneği olarak ABD’nin Hollywood’u propaganda aracı olarak kullanması, bunun için milyonlarca dolar harcaması verilmektedir (Gültekin:174).

Görüldüğü gibi esasen propaganda kamu diplomasisinin temelini oluşturmaktadır. Günümüzde de ABD kamu diplomasisi uygulamaları için yine Hollywood’u kullanmakta hatta Hindistan Bollywood’u, Güney Kore dizileri ve filmlerini kullanarak kamu diplomasisi çalışmalarını yürütmektedir.

Kamu diplomasisinin propaganda ile benzer yönlerini olduğunu söyleyen görüşlerle birlikte, birbirinden ayrıldığını öne süren görüşler de bulunmaktadır.

Kamu diplomasisi, genel olarak propaganda olarak adlandırılmaktadır. İki kavram da benzer amaçlar çerçevesinde çalışmalar yapmaktadır (Amstrong, 2009: 66).

Kamu diplomasisi ve propagandanın birbirinden ayrıldığını söyleyen görüşlere göre ise, iki kavram da karşı tarafı etkilemek ve kendi istediklerini amaçlamaktadır. Fakat kamu diplomasisi propaganda gibi yalan, korku, çıkar ilişkisine dayanmamaktadır (Hasanoğlu, 2014).

Kamu diplomasisi ve propaganda birçok yönden birbirlerinden ayrılmaktadır. Kamu diplomasisinin kaynakları bellidir. Güvenilir bilgiler içermektedir. Propagandanın ise etkili olmak adına duyumlara yer vermektedir (Akgönenç, 2009 : 14).

Bu özellikler propagandayı tek yönlülüğe iterken, kamu diplomasisini çift yönlülüğe itmektedir. Propaganda amaçlı olmayan kamu diplomasisi uygulamaları, yeni dönemde propagandadan farklı olarak “*kendini anlatmak*” ve “*muhatapları dinlemek*” üzerine uygulanmaktadır. Bu iletişim faaliyetlerini yalnızca bilgilendirme amaçlı olan tek yönlülükten kurtarmaktadır (Günek, 2015 :24)

Genel kapsamda bakıldığında, günümüzde propagandanın şekilleri değişmekte ve yeni biçimleri oluşmaktadır. Bu durumda propagandanın yeni biçimi olan halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi, düşünceleri zorla kabul ettirmemekte, bunun yerine ikna yolunu kullanmaktadır. Günümüzde propagandanın mesajları zorla kabul ettirmesinden uzaklaşmakta olduğu görülmektedir. Bunun yerine kişilerin bu mesajları gönüllü almasının önü açılmaktadır (Sancar: 152).

Sonuç olarak, diplomasi ve kamu diplomasisi arasındaki ilişki kendi içerisinde tutarlı şekilde ilerlemektedir. Bu kapsamda küreselleşen ve değişen dünyada kamu diplomasinin tanımı ve kavramın etkisinin devletler üzerinde gücü ortaya koyacak çalışmalarda bulunulmuş, bu gücü uygularken önemli araçlardan destek alınmıştır. Kamu diplomasisi ve yumuşak gücün genel olarak birbirleri yerine kullanılmaktadır. Sert güç yumuşak güçten ayrılmamakta ve yumuşak gücün içerisinde sert güç, sert gücün içerisinde ise yumuşak güç bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ve DÜNYADA KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ

Günümüzde kuşkusuz dış politikayı etkileyen en önemli güçlerden biri yumuşak gücün kullanılmasıdır. Kamu diplomasisiyle ortak bir paydaya sahip olan yumuşak gücün Türkiye için önemi, son zamanlarda gittikçe artmaktadır.

Devletler hard power (sert güç) ve soft power (yumuşak güç) unsurlarını hem ekonomik hem de kültürel özellikleriyle kullanabileceği dönemde yaşamaktadır. Devletler sert güç unsurlarını kullanmayarak, özellikle kendi rızalarıyla, uluslararası aktörler üzerinde etkili ve yönlendirme çabası olarak yürütmektedir (Karagül, 2013 : 80).

Türkiye’nin sahip olduğu yumuşak güç hem biçimi hem de kapsamı bakımından diğer ülkelerden farklı özellikler arz etmektedir. Balkanlar’dan başlayan ve Orta Asya’nın içlerine kadar ilerleyen Türkiye’nin yumuşak güç potansiyeli, askeri ya da teknolojik üstünlükten ziyade tevarüs ettiği tarih ve kültür derinliğinden kaynaklanmaktadır (Bayraktar, 2012 : 181-189).

Bu bölümde Türkiye’de uygulanan kamu diplomasisi faaliyetleri ve bu faaliyetleri uygulayan aktörlere yer verilmektedir.

2.1. Türkiye Perspektifinden Kamu Diplomasisi

Birçok güç çeşidinin bulunduğu uluslararası politikada, hükümetler üzerinde hangi gücün daha önemli olduğu her zaman tartışılabilen bir konu olmuştur. Hükümetlerin üzerinde oluşan yaptırım gücü, önemli bir sorunu da beraberinde getirmekte, devletlerin meşruiyet unsurlarının kim tarafından temsil edileceğinin bilinmemesi sorun oluşturmaktadır. Uluslararası hukuka aykırı olan ve demokratik sistemlerin reddedileceği politikaların yerel ve uluslararası sistemlerde desteklenmesi zor hatta imkânsızdır (Altınalan, 2015: 26).

Tarihi birikimi açısından bakıldığında zaman, Türkiye hem bölge içinde hem de bölge dışında, diğer ülkelerden çok farklı özelliklere sahip bir ülkedir (Davutoğlu, 2009: 65).

Geleneksel Türk dış politikasından bakıldığında, Türkiye'nin Soğuk Savaş döneminden sonra Türk dış politikasında gözlemlenen önemli değişiklik, Türkiye'nin küresel düzlemde ve bölgesel düzeyde gittikçe artan görevler üstlenmesidir (Akgün, 2009:2).

Türkiye, dünyada yaşanan değişimlerden etkilenmekle birlikte bu değişimlere de uyum göstermek zorundadır. Kültürel değişim programları, uluslararası öğrenciler, sınır güvenliğinin sağlanması gibi faaliyetleri kullanan Türkiye'nin, dünyadaki gelişmelere yönelik çalışmalara ağırlık verdiği görülmektedir.

Türkiye'nin 1992 yılında TİKA ile başladığı süreci, 2010 yılı ile birlikte Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünün kurulmasıyla ilerlediği görülmektedir.

Avrupa da dış politikada Türkiye'nin görünümü, son dönemlerde tekrar Türkiye'nin önüne gelen Kürt sorunu, uzun yıllar Türk dış politikasını olumsuz yönde etkileyen Ermeni sorunu, bir dönem çok göz önünde bulunan Kıbrıs sorunu, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde tekrar tekrar Türkiye'nin önüne gelebilecek konuların başında gelmektedir (Sanberk ve Altınay, 2008).

Türkiye'nin bu konuda yapacağı öncelikleri, dış politika parametrelerini değiştirmek ve AB uyum sürecine entegre olmaya çalışmak adına değişikliklere gidecek çalışmalarda bulunmaktır. Türkiye bu değişiklikler ve entegrasyon süreci için Cumhuriyet'in 100. yılının kutlanacağı 2023 hedeflerine ulaşmaya çalışılmaktadır.

Bunun için dünyadaki gelişmelere paralel olarak siyasi, ekonomik, kültürel hedeflere ulaşabilmek amacıyla “Türkiye’nin Stratejik Vizyonu (2023)” olarak katkıda bulunmaya çalışmaktadır (www. tsv2023. org, 04.08.2016).

Bu durumda yapılması gerekenler, Türkiye’yi bu hedefler doğrultusunda hazırlamak ve yumuşak güç vasıtalarıyla bunları uygulamaktır.

Küreselleşmeyle birlikte özellikle Turgut Özal döneminde yeni bir ivme kazanan Türkiye’nin dış politikası, Ak Parti döneminde akademisyenlerin işin içine girmesiyle yeni bir boyut kazanmıştır. Bu bağlamda, özellikle Türk dış politikasının küresel ve çevresel yetkinliğe ulaşmasıyla birlikte yeni bir konuma ulaşmaktadır (Akgün :2).

Bu yaklaşım ve değişimlerle birlikte, Türkiye genel olarak küresel değişimlerin yoğun şekilde hissedebildiği dış politika gelişmelerini takip eden ülke haline gelmektedir. Bölgede güvenlik ve istikrarı sağlayan, dengeli bir politika amaçlayan Türkiye, hem komşu devletlerle hem de bölge dışında diğer devletlerle barış, istikrar ve huzur ortamının yaratılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirmektedir (<http://www.mfa.gov.tr/dis-politika-genel.tr.mfa>, 02.02.2017).

Türkiye’nin böyle bir aktif bir dış politikaya yönelmesi, uluslararası politika da savaştan ziyade diplomasiyi benimseyen, sorunları şiddeti kullanarak çözen ülkelere kendi sorunlarını meşru zeminde çözmeye imkân sağlamaktadır. Türkiye’nin sorunlarını uluslararası örgütlere üye olarak çözmesi de, uluslararası örgütlerle bağlantılarını güçlendirmeyi zorunlu kılmaktadır (Akgün :3).

Bu kapsamda oluşturulan dış politikanın, kültürel ve tarihi özelliklere göre şekillenmesi böyle bir vizyonun ancak uluslararası alanda ülkeye meşruiyet sağlanması ve kültürel diplomasiye önem verilmesiyle şekillenecektir (Ersoy,2001:14).

Bu bağlamda, Eski Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun, devletlerin kamu diplomasisi üzerinde etkisinin, kitlelerin üzerinde de etkili olmasına bağlı olduğuna değindiği;

“Siyasi liderler ne kararlar alırsa alsınlar, diplomatlar bunları ne kadar başarılı uygulamaya geçirirse geçirsinler, eğer sağlıklı bir kamuoyu gerçekleşmediyse bu

kararların toplum katında itibar görmesi, hayata geçirilmesi mümkün değildir ” diye belirtmekte ve belirtilen bu açıklamayla birlikte, kararların sadece devletlere bırakılmadığı görülmektedir (Özkan, 2013b).

Başarılı kamu diplomasisi uygulamalarını ülkelerin kullanabilmesi için, ikna edici bir süreç, daha uygun bir ortam ve eğitilmiş kişilerin varlığının toplamı gerekmektedir (Özkan, 2015).

Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri hakkında daha önce de belirtildiği gibi 1992 yılında TİKA ile başladığı, değişen koşullarla birlikte Başbakanlık bünyesinde Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün kurulmasıyla devam ettiği bilinmektedir. Bu çerçevede, Türkiye'nin uzun yıllar boyu birçok engelle karşılaşması, kamu diplomasisi faaliyetlerini uygulamasında da geç kalınmasına neden olmuştur. Bu sürecin ardından kamu diplomasisi departmanının kurulmuş olmasının, kurumun faaliyet alanının kısıtlı kalmasının önlenmesine ve Türkiye'nin siyasal yaşamda lider ülke olma şansının kaybetmesini engelleyememiştir (Özkan :27).

Türkiye kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştirirken, birçok kuruluştan da destek almaktadır. Bu kuruluşlar; Anadolu Ajansı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Basın Yayın Enformasyon Müdürlüğü, Başbakanlık, Dış İlişkiler Bakanlığı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü, Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Diyanet Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü'dür. Bunun yanı sıra kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla, yabancı ülkelerle kültür, eğitim, spor işbirliği anlaşmaları da imzalanmaktadır. Ayrıca Türkiye'de eğitim görmek için gelen öğrencilere teşvik amacıyla burslar verilmektedir (Ersoy:14).

Türkiye'nin siyasal sınırları bakımından avantajlı durumda olması kamu diplomasisi faaliyetlerine daha fazla yönelmesine neden olmaktadır. Bu çerçevede yapılan insani yardım projeleri göz önüne alındığında, Türkiye tarafından birçok gıda, eğitim, sağlık yardımları gerçekleştirilmektedir. Bu durumda, Türkiye'nin diğer ülke kamuoylarında iz bıraktığı görülmektedir (Devran, 2013).

2.1.1 Türkiye’de Kamu Diplomasisi Aktörleri ve Uygulayıcılar

Türkiye’de Kamu diplomasisi faaliyetleri, Başbakanlık, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK), Dışişleri Bakanlığı, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM), Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Kültür Merkezi, Yurtdışı Türkler ve Akrabalar Topluluğu Başkanlığı (YTB) eliyle yürütülmektedir. Bunun dışında Kamu Diplomasisi Enstitüsü ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK)’larda bu misyonu tanıtmayı ilke edinmiştir.

STK’lar Türkiye için eski bir dönemde yapılmış olan uygulamalar örneği olmamakla birlikte, aksine yeni bir özellik göstermekte fakat özellikle 80’li yıllarda STK’ların etkisi çok az hissedilmektedir. 1980 yılında oluşan askeri darbenin, Türkiye’yi kapalı ve kaotik bir düzene sokmasıyla birlikte 85 yılına kadar STK’ların etkinliği de azalmıştır (Kalaycıoğlu ve Sarıbay, 2000 : 133).

Avrupa Birliği uyum sürecinde insan hakları, temel hak ve hürriyetler, konusunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu süreçte ise, devletin etkinliğinin azaltıcı ve özgürlükleri arttırıcı düzenlemeler bu uyum sürecinde düzenlenmiştir. Bu durum sonucunda ise AB giriş sürecinde sivil toplum kuruluşlarının etkinliği artmış ve önemli görevler üstlenebilecek konuma gelmiştir (Akçadağ :4).

Kamu diplomasisinin, kişiler üzerinde etkili bir biçimde oluşabilmesi, bazı özelliklere bağlıdır. Bu durum konuşma, dinleme, ortak değerler üzerinden birtakım diyalog ve monologlarla oluşmaktadır. İnsanları istenilen ve düşünülen fikirlere ulaştırabilmek ve kitlelerle aynı düşüncelerini sağlamak, algıyı yönetebilmek bazı ince detayların yapılmasına bağlıdır (Aydoğan, ve Aydın, 2011).

Bunun için yapılması gerekenler kamu diplomasisi uygulamalarını kullanmaktır.

Kamu diplomasisi ilk etapta devlete ait bir iletişim süreciyken, küreselleşmeyle birlikte artık çok uluslu şirketlerle birlikte, devlet dışı organizasyonların da kaynağı olmuştur (Sancar:21).

Devlet etkisinin azalması ve diğer aktörlerin devreye girmesi, devlet dışı uygulamaların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum için kamu diplomasisi kapsamında rol oynayan bir takım aktörler vardır. Devlet, devlet dışı aktörlerle birlikte, elçilikler, kültür bakanlıkları, diasporaları ele almaktadır (Szondi, 2008:17).

Türkiye'nin kamu diplomasisini uygulayabilmek amacıyla kullanabileceği önemli kaynakları bulunmaktadır. 200'den fazla televizyon kanalına, 1000'den fazla radyoya ve bağımsız prodüksiyon şirketlerine sahip olan Türkiye'nin yaptığı dizi ve filmler, diğer ülkelerde ilgiyle izlenmektedir. STK'ların devlet desteği olmadan başka ülkelere çalışmalar yapmak için davet edilmesi kamu diplomasisini çok fazla kullanmadan bile Türkiye dünyada saygınlık ve merak uyandırmaktadır (Sanberk ve Altınay, 2008).

2.1.1.1 Dışişleri Bakanlığı

Dış politikada karar vericilerin kararlarını etkileyen birtakım birimler bulunmaktadır. Bu birimler, en yalın haliyle, Dışişleri Bakanlığı gibi hükümetlerin dış işlerini yürütenler tarafından karar vericiler ya da kendilerine atanan danışmanlar tarafından bu faaliyetler yerine getirilmektedir (Karadağ: 2012:92).

Dışişleri Bakanlığı, önemli kamu diplomasisi uygulayıcılarından biridir. Bu uygulamalar Türkiye'yi dış dünyada bilinirliğine katkı sağlamak ve aktif dış politika parametrelerini uygulamak şeklinde olmaktadır. Tüm dünyada tanınabilmek ve daha iyi hizmet verilebilmek amacıyla, bakanlık sitesinde dil; İngilizce, Fransızca, Arapça ve Türkçedir. Ayrıca internet sitesinde Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın tarihçesi ile ilgili de şu bilgilere yer verilmektedir;

“Türkiye Cumhuriyeti'nin hariciyesi köklü ve uzun bir geçmişe dayanan Osmanlı geleneği üzerine kurulmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun uzun yıllar etkin bir politika üzerinde hüküm sürmesinin nedenlerinden biri de, diplomasiyi araç

olarak kullanmış olmasıdır. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte 1927 yılında Hariciye Vekâleti'ne dair kapsamlı ve hukuki düzenleme yapılmış ve 1154 sayılı kanunla Dışişleri Bakanlığının günümüzdeki temelleri atılmıştır. Özellikle Soğuk Savaş sonrası, önemli değişiklikler yaşanmıştır. 1924 yılında 39 dış temsilciliğe sahip olan Türkiye Cumhuriyeti bugün yurtdışında 233 misyonla temsil edilmektedir. Dışişleri Bakanlığı halen merkezde ve dış teşkilatta 2156 diplomatla görev yapmaktadır” (<http://www.mfa.gov.tr>, 03.11.2015).

Kurum genel itibariyle, kamu diplomasisi çalışmalarına önem vermekte ve dış politikanın gerektirdiği ölçüde çalışmalarına devam etmektedir. Türkiye'yi tanıtmak için yapılan sergiler, Türk dış politikaları ile ilgili konferanslar düzenlenmesine katkıda bulunmak, yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirmek, ülkenin tanıtılması amacıyla tanıtıcı belgeseller ve filmler hazırlamak Dışişleri Bakanlığının önemli görevleri arasında yer almaktadır.

Dışişleri Bakanlığının o ülkenin dış politikasını oluşturan ve devletler hukukunda devletlerarası ilişkilerin iç organı, elçiler ve büyükelçiler diye nitelendirilen, devletlerarası ilişkilerin en önemli resmi ve özel yardımcısıdır (Karadağ: 94).

Bazı araştırmacılara göre, kamu diplomasisi çalışmalarında Dışişleri Bakanlığının, ABD Dışişleri Bakanlığı gibi haberleri yönlendirmesi gerekmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında, Dışişleri diplomatlarının ihtisasları üzerinden yüklenen rolün çok fazla olduğu ve bu rolün medya önünde sadece temsil ve sözcülüğü sağladığı düşünüldüğünde, diğer birimler ve uzmanlardan oluşan kadrolar ile bu görevlerin yükümlü hale getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Dışişleri Bakanlığının kurumsal açıdan yeniden bir yapılanmaya tabi tutulması, kendi yapısı içerisinde ise, *Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı* kurulması ve diplomatların daha fazla göz önüne çıkarılması da sağlanmalıdır (Efegil, 2012).

Türkiye'nin jeopolitik ve İslam ülkeleri arasındaki konumu, Türkiye'ye önemli görevler de getirmektedir. Türkiye'nin son dönemlerde yaşadığı önemli değişiklikler, Türk siyasetine atfedilen kavramlar yeni bir oluşum aşamasında olduğuna işaret etmektedir (Kirişçi, 2009: 33).

Küresel sistemlerin etkisiyle oluşumlar, tek bir mekâna indirgenememektedir (Araş ve Fidan, 2009: 195-217).

Bu bağlamda esasen atılması gereken en önemli adım, kamu diplomasisine gereken önemi verecek çalışmalar yapılmasıdır. Bu görevi kimin yapabileceği konusunda mutabık olunmalı ve destek çalışmalarla birlikte, bu konunun yalnızca Dışişleri Bakanlığı ve diplomatlara bırakılmayacak kadar önemli bir konu olduğu belirtilmelidir.

2.1.1.2. T.C Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü

Türkiye'nin, geçmişten günümüze kamu diplomasisi benzeri psikolojik savaş yürütme görevini, Milli Güvenlik Kurumu, Milli İstihbarat Teşkilatı, Genel Kurmay Başkanlığı tarafından gerçekleştirdiği bilinmektedir. İlerleyen dönemlerde ise “*devlet çapında psikolojik harekâtın tanımlanması, uygulamaların koordine ve kontrol edilmesi*” MGK'ya verilmesi ile birlikte, MGK Toplumla İlişkiler Dairesi tarafından yürütülmeye başlanmıştır (<http://www.21yyte.org/tr/01.10.2015>).

2003 yılı sonrasında MGK Toplumla İlişkiler Dairesinin yürütme işlemleri durdurularak, 2010 yılına kadar bu alanda söz sahibi olabilecek kurumların varlığına rastlanmamaktadır.

Değişen koşullar ve AB talepleri doğrultusunda, Başbakanlık bünyesinde 30 Ocak 2010 yılında Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuştur. Koordinatörlüğün “*Türkiye'nin Söyleyecek Bir Sözü Ve Paylaşacak Hikayesi Var*” sloganıyla başladığı bu alanda, birçok birimle ortaklaşa çalışmalarını sürdürmektedir. Bunlar (www.kdk.gov.tr, 05.08.2016);

- Medya Çalışmalar Birimi
- Siyasal İletişim Birimi
- Kültürel Çalışmalar Birimi
- Kurumsal Çalışmalar Birimi
- Proje Geliştirme Birimi

Bu birimler, özellikle kamu diplomasisinin önemli bir basamağını oluşturan medya ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Koordinatörlük, özellikle Türkiye'nin tanıtımında ve algı yönetiminde dünya kamuoyunda tanınmasını sağlamakla görevlidir.

KDK, Üniversite Programları bünyesinde; Kamu Diplomasisi Panelleri, Dış Tanıtım Programları, Dış Politika Çalıştayları, Gençlik Programları ile tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapmaktadır. Siyasal İletişim Faaliyetleri bünyesinde; Ülke Toplantıları, Akil İnsanlar Toplantısı, Avrupa Toplantıları, Paneller ve Uluslararası Zirveler ile çalışmaktadır. Medya Tanıtım bünyesinde ise, Gazete Heyetleri Programı, Uluslararası Basını Bilgilendirme ve Kültür ve Tanıtım Faaliyetleri ile bilgilendirme yapmaktadır (<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/kamu-diplomasisi>,05.08.2016).

Günümüz gelişmeleri ışığında, Türkiye'nin yumuşak gücünün etkisinin arttığı görülmektedir. Kalın'ın da belirttiği gibi, Türkiye sadece fiziki gücü ve cesaretiyle değil, aynı zamanda ince güç alanına giren unsurlarıyla ciddi ve saygın bir muhatap haline gelmektedir. Yanlış politikalar neticesinde Türkiye'nin diğer devletler nezdinde kimliksiz, kötü ve geri kalmış uluslararası politikada köksüz ve batı taklitçisi gibi görüldüğü izleniminin değiştirilmesi için ise devreye KDK'nın girmesi gerekmektedir (Kalın, 2010).

Türkiye tarihi, kültürel ve iktisadi özellikleri nedeniyle kamu diplomasisine en ihtiyaç duyulan ülkelerden biridir. Bu sebeple özellikle, Osmanlı'dan günümüze gelen bu kültürel faaliyetleri kurumun iyi şekilde iletebileceğinin bilinmesi gerekmektedir (Kavoğlu: 120).

Aslan bu konu hakkında farklı bir görüşe değinmektedir. Aslan'a göre, kurum hiyerarşik ve elitist düzenin altında ezilmektedir. Bu çerçevede, bu durumun başarılı çalışmalar yapılmasının zorlaştırdığını, yeni olan kurumun omurga inşasının bir süreç ve sabır işi olduğunu da belirtmektedir (Aslan 2014).

Son dönemde kamu diplomasisi açısından Türkiye'ye önemli kazanımlar getirecek bazı gelişmeler yaşanmakta bu kazanımları yönetebilecek kurumların başında ise KDK gelmektedir.

KDK'nın diğer ülkelerin kamuoyunda Türkiye ile bilgilerin doğru şekilde yer almasına yönelik çalışmalar yapması ve bu doğrultuda çalışmalarda bulunması gerekmektedir. Bu kapsamda U2'nun solisti Bono'nun Türkiye'ye gelmesi ve Gaziantep'te Suriyeli sığınmacıların yaşadığı AFAD Nizip 1. Çadırı ziyaret etmesinin, dış basında, gerektiği kadar yer almadığı görölmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında, bu amaçla yapılan çalışmaların ve kamu diplomasisi faaliyetlerinin en önemli araçlarından birisi olan medya ve algılama yönetimine dikkat edilemediğinin bir işareti olarak görölmektedir.

2.1.1.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığının öncelikli amacı, Türkiye'nin kültürel ve tarihi değerlerini ortaya çıkarmak, korumak, geliştirmek, gelecek nesillere aktarmak ve toplumsal bilincin oluşmasında bilgiye erişimi kolaylaştırmak, Türkiye'nin doğal ve kültürel güzelliklerini tüm dünyaya tanıtmaktır (<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/>, 09.07.2016).

Bakanlığın bu uygulamaları arasında en dikkat çekici çalışması, Türk edebiyatının önemli eserlerini yabancı dile tercüme ederek dünya okurlarıyla buluşturmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığınca 2005 yılında başlatılan ve kısa adı TEDA olan “*Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Türkçe Dışındaki Dillerde Yayımlanmasına Destek Projesi, Türk kültür, sanat ve edebiyat eserlerini yabancı dillerde yayımlamak isteyen yurtdışındaki yayıncılara teşvik veren bir çeviri ve yayım destek programıdır*” (<http://www.teda.gov.tr/TR,52444>, 15.07.2016).

Türk Edebiyatının Dışa Açılımı TEDA ile gerçekleştirdiği bu uygulama, Türk edebiyatının ve kültürünün tanınması önemli kamu diplomasisi aracıdır. TEDA'nın yapmış olduğu önemli kazanımlarla birlikte yabancı dile çevrilen eserler, ağırlıklı olarak Bulgaristan ve Almanya'da iken, en az ise Litvanya'da çevrilmektedir (<http://www.teda.gov.tr/TR,52454>, 18.07.2016).

Türkiye'nin dış dünyada bilinirliğini artırmak için çok sayıda etken devreye girmektedir. Bu sebeple de Kültür ve Turizm Bakanlığı'na çok fazla görevler yüklenmektedir. Bu kapsamda özellikle turizm konusunda araştırmalar yapılmakta ve genç turistlerin öncelikli olarak, Türkiye'ye gelmesine yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. Bu bağlamda 2023 yılında 50 milyon turist ve 50 milyar dolarlık turizm gelirlerine ulaşmayı hedefleyen Türkiye, 2013 yılında 33.8 milyon turisti ağırlamıştır (<http://www.haberler.com/tursab-genclik-turizmi>, 02.08.2016).

Turizm gelirlerini artırabilmek amacıyla, çok sayıda çalışmalarda bulunmaktadır. Bunlardan biri de, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile koordineli şekilde ilerleyen “*Goturkey.com*” ‘dur. Bu site özellikle Türkiye'ye ilgi duyan kişilerin, interaktif ortamda bilgi edinmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin kültürel ve doğal güzelliklerinin tanıtılmasının yanında, etkinlikler organizasyonlar ve arkeolojik kazı çalışmaları gibi faaliyetlerin duyurulmasına aracılık etmektedir (<http://www.goturkeytourism.com/about-turkey/>, 13.08.2016).

Kültür ve Turizm Bakanlığının, özellikle interaktif medyayı kullanarak yaptığı bu çalışmalar, Türkiye'ye yönelik ilgiyi artırmakta ve kamu diplomasisi açısından önemli kazanımlar sağlamaktadır. Türkiye'nin dünyayı etkileyebilecek gücünün, jeopolitik ve kültürel güzellikleri de olduğunun bilincinde olan bakanlık, özellikle sosyal medyayı kullanan genç nesli hedef almaktadır.

2.1.1.4. T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM)

Türkiye'nin en köklü ve eski kurumlarından biri olan BYEGM, basın tarihinin en yakın tanıklarından biridir.

Kurum dünyada yaşananları takip etmekte bu kapsamda Türk basınına aktarılmasını da sağlamaktadır. Kurum 1862'de Matbuat Müdürlüğü, 1920'de Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi ve 1984'e gelindiğinde Basın Enformasyon Genel Müdürlüğü adlarını almıştır. Türkiye'nin tanıtılmasını görev edinen kurumda şu an 500'ü aşkın çalışan bulunmaktadır (<http://www.byegm.gov.tr/turkce/hakkinda>, 25.03.2016).

Ülkeler kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunurken, ülke dillerine yönelik de çalışmalarda bulunmaktadır. Açılan kurumlar özellikle İngilizce dil seçiminde bulunmakta ve diğer diller olan Rusça ve Arapça'yı da dil seçeneği olarak seçmektedir. Bu kapsamda çalışmalarda bulunan BYGEM ise, yakın bir döneme kadar web sitesinde sadece Türkçe dil seçimi bulunmaktayken, ilerleyen dönemlerde web sitesine Türkçe dışında, İngilizce, Arapça ve Rusça dil seçenekleri de eklemiştir.

Kamu diplomasisinin üç boyutunun olduğu, BYEGM'in bu üç boyutundan birini kullandığını, her bir boyutun farklı biçimlerde devlet bilgisi ve uzun vadeli kültürel etkileşim içerdiği bilinmektedir. İlk boyut, *günlük iletişim* diye adlandırılmakta ve genel olarak dış ülke kamularına odaklanmak yerine, bölge basınına odaklanmaktadır. İkinci boyutu, *stratejik iletişim* adı altında tanımlanan, siyasi bir kampanyanın ya da bir reklam kampanyasını geliştirmek ve planlamaktır. Üçüncü boyutu ise, *uzun münasebetler* adı altında, mücadele programları, burslar, konferanslarla iletişim faaliyetlerinde bulunma durumudur (<http://www.iletisimvediplomasi.com/yeni-medya-ve-kamu-diplomasisi>, 04.08.2016).

BYEGM iletişimin üçüncü boyutunu kullanmakta ve yurtdışı çalışmalar, yurtdışı medya takibi, yabancı basına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Yurtdışı takibi için BYEGM bünyesinde bulunan medya izleme merkezi tarafından yabancı medya 24 saat dinlenmekte ve 25 dilde takip edilmektedir. BYEGM haber merkezi günün her saatinde, dünya basınında Türkiye'yi içeren haberleri 40 dilden Türkçeye çevirmektedir.

BYGEM bünyesinde birçok bölüm bulunmaktadır. Rakamlarla Türkiye bölümünde yer alan Türkiye'nin yapmakta olduğu tüm faaliyetleri ele almakta, dış yardımlar bölümünde, kamu çalışmaları ve düzenlenen faaliyetleri desteklemekte ve görünür kalmayı hedeflemektedir. Türkiye'nin yapmış olduğu tüm uygulamalara erişilen, sosyal güvenlik, sağlık, enerji bölümlerinde, Türkiye BYEGM ile birlikte dünyaya, Türkiye'nin çalışmalarını yansıtmaktadır (<http://www.byegm.gov.tr/turkce/rakamlarlatorkiye>, 09.08.2016).

2.1.1.5. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

Kurumun İnternet sitesinde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın kurulum aşamasıyla ilgili şu bilgilere yer verilmektedir;

Türkiye’de doğal afetlere ilişkin politikalar ilk olarak, 1939 Erzincan depremi ile geliştirilmeye başlanmıştır. 1959 yılında çıkarılan 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacaklar Yardımlara Dair Kanun ile oluşan yasal boşluk giderilmeye çalışılmıştır. 1988 yılında ise etkin bir yönetmelik olan Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik ile devam etmiştir (<https://www.afad.gov.tr/tr/2211/>, 11.09.2016).

Türkiye’de en fazla doğal afetin deprem olması, özellikle 17 Ağustos 1999 Marmara depremi kurumun yapılanmasına yönelik adımların atılmasını sağlamıştır. Afetlerle ilgili önemli görevler yapan İçişleri Bakanlığı’na bağlı olan Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’na bağlı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık’a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, kapatılarak 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık’a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak tüm yetki ve sorumluluklar tek çatı altında toplanmıştır.

Bu çerçeveden bakıldığında, acil yönetimin ülkeler açısından önemini kavrayan AFAD, özellikle son dönemde hem yurt içinde hem de yurt dışında çalışmalarda bulunmaktadır. Kamu diplomasisi çalışmaları açısından bakıldığında AFAD, Orman ve Su İşleri Bakanlığı’na bağlı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün “*Somali Temiz içme Suyuna Ulaşım Projesi*”ne destek vermiştir. Eğitim projesi kapsamında AFAD ve Türk Diyanet Vakfı işbirliği ile 400’den fazla genç eğitim görmek üzere Türkiye’ye getirilmiştir. Son dönemlerde Somali, Suriye, Batı Balkan ülkelerindeki sel felaketleri ve Myanmar’da yaşanan felaketlere yardım eli uzatmıştır (<https://www.afad.gov.tr/tr/2381/> , 18.09.2016).

AFAD, kurulduğu günden beri çalışmalarda bulunmakta ve dünyanın diğer ucunda birçok yere yardım kampanyası düzenlemektedir. Kurum bu çalışmalarını duyurabilmek ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır.

2.1.1.6. Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı(TİKA)

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Başkanlığı Ajansı kuruluşu ile ilgili internet sitesinde şu bilgiler yer almaktadır;

TİKA, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından ardından Türk Cumhuriyetleri'nin yeniden yapılanma, uyum ve kalkınma ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla, Bakanlar Kurulu'nun 24 Ocak 1992 tarihli kararıyla Dışişleri Bakanlığı'na bağlı uluslararası teknik yardım teşkilatı olarak kurulmuştur. Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan TİKA, 28 Mayıs 1999 tarihinde Başbakanlığa bağlanmıştır (<http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/tarihcemiz-222>, 21.09.2016).

TİKA, 90'lı yıllarda daha kardeş ülkelerde ekonomik sosyal ve kültürel faaliyetler yürütmekle birlikte, değişen ve gelişen şartlar neticesinde, 2000'li yıllarda doğudan batıya kadar genişleyen bir politika izleri oluşturmuştur.

Kamu diplomasisinin önemli uygulayıcılarından biri olan TİKA, Türk dilinin konuşulduğu ülkelerle ticari, ekonomik, kültürel, eğitim ve teknik konularında ikili ilişkilerde bulunmaktadır. Özellikle eğitim projelerinde bulunan TİKA, 1995 yılından itibaren kütüphaneler, laboratuvarlar inşa etmekte, üniversitelerde de teknik donanım konusunda yardımlarda bulunmaktadır (<http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-1464>,29.09.2016).

Kıtalar ve Medeniyetler arası “Barış ve Diyalog Köprüsü” olma rolünü kararlılıkla sürdüren Türkiye, kalkınma yardımlarına da benzer çalışmalarla devam etmektedir. Bu kapsamda TİKA'ya ayrı önem vermekte ve her yıl ciddi rakamlarla TİKA'nın bütçesini artırmaktadır. 2005 yılında TİKA, 562 proje ve faaliyetlerle birçok ülkenin çalışmalarına destek vererek Kafkaslar ve Orta Asya önceliğini korumuş ve 312 projeye ilk sırada yer almıştır. Balkanlar ve Doğu Avrupa'nın ise

205 proje ile ikinci öncelikli bölge olma durumu devam etmiştir (TİKA Faaliyet Raporu, 2005:3) .

TİKA faaliyetlerinin göze çarpan bir özelliği de, 2005 yılının “Afrika’ya Açılım Yılı” olması sebebiyle daha çok Afrika’ya yönelik projeler yapmış olmasıdır.

TİKA, 1992 – 2002 döneminde, on yılda toplam 2346, yıllık ortalama da 256 proje gerçekleştirmiştir. Fakat 2003 - 2006 yılında ise 2792, yıllık ortalama ise 698 proje gerçekleştirerek 10 yıllık süreçte yapılan projelerden daha fazlasını gerçekleştirebilmiştir (TİKA Faaliyet Raporu, 2006 : 4).

2007 yılı faaliyet raporuna göre, TİKA’nın faaliyet gösterdiği alan sayısı 86’ya yükselmiştir. Türkiye tarafından resmi kalkınma ve yardım götürülen ülke toplam sayısı ise, 131’e yükselmiştir. TİKA tarafından proje faaliyetler kapsamında kullanılan kaynakların %77.4’lük kısmı eğitim, sağlık, su ve su hijyeni son derece önemli çalışma alanları oluşturulmuştur (TİKA Faaliyet Raporu, 2007: 1 – 15).

TİKA, Türkiye’nin uyguladığı dış politikanın en önemli uygulayıcılarından biri olması ve kurumsal kapasitelerin paydaş ülkelere aktarılması ile 2013 yılında kaynaklarının %80’inden fazlasını su, eğitim, idari ve sivil altyapılarda kullanmıştır. 1.800 projeyi hayata geçiren TİKA, gerek Sudan’da gerek Haiti’de gerekse de Afganistan’da önemli projeleri devam ettirmiştir (TİKA Faaliyet Raporu, 2013 : 1-7).

TİKA, ofislerinin bulunduğu ülkeler ve farklı kıtalardan 100’e yakın ülkede kalkınmaya yönelik işbirliği çalışmalarında bulunmaktadır. Bu ülkeler, Orta Asya, Pasifik, Orta Doğu, Afrika, Balkanlar, Kafkasya, Latin Amerika olmakla birlikte, bu işbirliği çalışmaları beraberinde kalkınma yardımlarını da getirmektedir. 2002 yılında bu yardımlar 85 milyon ABD doları iken, 2011 yılında 1 milyar 273 ABD dolarına yükselmiştir (www.tika.gov.tr, 24.09.2016).

Bu kapsamdan bakıldığında, TİKA’nın proje ve faaliyetleri sayesinde Türkiye’nin dış politikada benimsediği siyasal ve diplomatik ilişkilerin yürütülmesini, ekonomik ve sosyal öğelerle kolaylaştırmayı içeren yeni paradigma geçerliliğini, uzun süre devam ettirecek gibi gözükmektedir. Bu paradigma yalnızca

ikili bölgesel ilişkilere değil uluslararası çatışma ve anlaşmazlıklara barışçıl katkı sağlamaya devam etmektedir (Karagül, 2013: 91) .

2.1.1.7. Türkiye Radyo Televizyonu (TRT)

Geleneksel medya, geçmişten günümüze gelen önemli kitle iletişim araçlarından biridir. Uluslararası arenada önemli gelişmelerde bulunan ve farklı araçlardan yararlanan ülkeler, bu etkinlikleri için çok sayıda seçeneklere yönelmişlerdir. Bu bağlamda, televizyonun günümüze kadar gelen etkin kullanımını da devletler nezdinde önemlidir.

Türkiye'nin ilk kez televizyon ile tanışması, İstanbul Üniversitesi Yüksek Frekans Kürsüsü Başkanı Mustafa Santur tarafından gerçekleştirilmiştir. Santur, İTÜ bünyesinde televizyon yayını için çalışmalarda bulunmuş, Haziran 1953 yılında ilk yayın yapılarak 20 yıl boyunca yayımlara devam edilmiştir. TRT'nin 1968 yılında yayın hayatına başlamasıyla birlikte, 1972 yılında İTÜ yayınları sona ermiş ve kapanmıştır (<http://tarihinizde.com/>, 05.05.2016).

Kamu yayıncılığı yapmakla görevlendirilen tek kuruluş olan TRT, gerçekleştirdiği ulusal ve uluslar arası uydu yayıncılığı dünyanın sayılı yayın kuruluşları arasında yer almıştır. TRT bugün 13 Televizyon kanalı, 5 ulusal, 5 bölgesel, 3 uluslararası ve 3 yerel radyo istasyonu, trt.net.tr ve 41 dilde hazırlanan www.trtworld.com isimli web siteleri, teleteks yayını, “Televizyon”, “TRT Çocuk”, “Radyovizyon” adıyla yayımlanan dergileri Türkiye ve dünyaya yayın yapmaktadır (<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/>, 08.05.2016).

Bunun yanı sıra kurumun çok sayıda temsilciliği bulunmaktadır. İstanbul, İzmir, Antalya, Mersin, Erzurum, Diyarbakır, Trabzon'da temsilcilikleri bulunan kurumun merkezi Ankara'dır. İlk yurt dışı temsilciliğini Almanya – Berlin' de açan TRT sırasıyla 1999 yılında Türkmenistan - Aşkabat temsilciliği, 2000 yılında Azerbaycan- Bakü, Mısır- Kahire, Belçika- Brüksel takip etmiştir. 2002 yılına gelindiğinde ise 6. Temsilcilik ABD- Washington, 2004 yılında Özbekistan- Taşkent bürosu açılmıştır (<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/> 10.05.2016).

TRT yayınları, çeşitli yaş, meslek, eğitim ve kültür seviyesindeki seyircilere doğru tarafsız, anlaşılır ve anında haber vermeyi, eğitim ve kültür gelişimlerine katkıda bulunmayı, eğlendirirken eğitmeyi ve en yaygın şekliyle milli kültür bütünleşmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu politikalar ışığında çok sayıda TRT yayınları bulunmaktadır.*

Fakat TRT'nin kamu diplomasi boyutunu oluşturan ve Türkçe dışında yayın yapan TRT World, TRT Avaz, TRT El Arabia ve TRT Kürdi kanalları ile TRT Vot East, TRT Vot World, TRT Vot West, TSR, TRT Radyo 6 Radyo kanalları uluslararası kitleleri etkileme yönünden önemli kazanımlara sahiptir.

İngilizce yayın yapan ve önemli kamu diplomasisi araçlarından biri olabilecek TRT WORLD, dünyada pozitif değişimin habercisi olabilmek ve Türkiye'nin mesajlarını doğru şekilde iletebilmek amacıyla yola çıkmıştır (<http://www.trthaber.com/haber/medya/trt-word>, 15.05.2016) .

Genel çerçeveden bakıldığında TRT, muadil örneklerinin uzun zamandır dünyanın her yerinde yayın yapması, İngilizce yayınlarına başlamasına rağmen TRT World'ün daha geç bir şekilde İngilizce yayına geçmesi, kamu diplomasisi çalışmaları açısından olumsuz olarak algılanmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında, TRT WORLD'ün Türkiye ile ilgili haberlerinin en kapsamlı şekilde duyurulacağı yer olması nedeniyle, İngilizce yayınlarına geç başlaması bu duruma yönelik çeşitli sorunlara yol açmıştır.

Bu bağlamda TRT WORLD gibi yabancı kişilere yönelik yayın yapan TRT-AVAZ, Ortadoğu'dan Kafkaslara 27 ülke ve 13 Muhtar Cumhuriyet'e hitap etmekte ve Türk Cumhuriyetlerine yönelik ortak ses ve düşünce birliğine sahip bir kanal olma özelliğine de ulaşabilmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında, yabancı halklara yönelik TRT kanalları şu şekildedir (<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Televizyon>, 18.05.2016);

- TRT-BELGESEL, Türkiye'yi İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ile tüm dünyaya tanıtmaktadır.

* TRT kanallarına ulaşmak için bakınız; <http://www.trt.net.tr/televizyon/>

- TRT-EL ARABİA, Türk ve Arap âleminin özellikle 22 Arap ülkesi ve Arapça konuşanlara yönelik yayınlarını sürdürmektedir.
- TRT-TÜRK, dünyada soydaşlarla bağı koparmamayı amaçlamaktadır.

TRT, tüm televizyon kanallarından yayınlar yapmakta ve özellikle diğer ülkelere yönelik yapılan yayınlarında, Türkiye'yi temsil etmektedir. TRT'nin bu yayınları, Türkiye'nin kamu diplomasisine yönelik en önemli adımlarından biri olmaktadır.

TRT'nin bu süreçte yayınlarını yayınlamaktan daha fazla, izlenme oranlarını yükseltmesi temel amaç olmaktadır. Bu kapsamda, internet haberciliğini iyi bir şekilde kullanabilmeyi ve akıllı telefonlarla etkileşimin artması amaçlanmaktadır (Ertekin : 335).

Bunun yanı sıra özellikle dil konusundaki engelin çok hızlı şekilde halledilmesi gerekmektedir. Sadece İngilizce ve Arapça yayınların olması yeterli olmamakla birlikte, çok sayıda farklı dillerin devreye girmesiyle en azından bu dili konuşan ülkelerin ve soydaşların da yararlanması amaçlanmalıdır.

2.1.1.8 Kızılay

Kızılay, savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askerlere hiçbir yardım gözetmeksizin yardım etmek amacıyla kurulmuştur.

Kızılay, tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, kar amacı gütmeyen yardım hizmetleri karşılıksız olan ve kamu yararına çalışan gönüllü sosyal hizmet kuruluşudur (<http://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/tarihcemiz>, 23.07.2016).

Kızılay'ın ana amacı da din, dil, ulus, ırk ayrımı yapmamayı kapsamaktadır (Akgün ve Uluğtekin, 2001: 320).

Türkiye'nin önemli yardım kuruluşlarından biri olan Kızılay, her geçen gün etkinliğini artırmaktadır. Ortadoğu, Balkanlar, Avrupa ve Asya'ya önemli yardım çalışmalarında bulunmaktadır.

Kızılay genel itibariyle Kızıllaç hareketinin önemli bir üyesidir. Kalitesi, götürdüğü hizmetlerin niteliği ile dünyadaki önemli 3-4 ülke arasında bulunmaktadır. Bu dünyadaki lider ülke ve lider iyilik örgütü olmanın sonuçlarına etki etmektedir (<http://kdk.gov.tr/haber/turk-kizilayi-dunyanin-en-buyuk-yardim-kuruluslari-arasinda-yer-aliyor/513,03.08.2016>).

Kızılay'ın lider ülke olma hedefi doğrultusunda önemli çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmaları, hem yurt içinde hem de yurt dışında sürdürmektedir.

Kızılay'ın yaptığı hizmetleri şu şekilde sıralamak mümkündür (<http://www.kizilay.org.tr/NelerYapiyoruz>, 03.08.2016);

- Ulusal Afetler
- Kan Hizmetleri
- Uluslararası Yardımlar
- Sosyal Hizmetler
- Sağlık Hizmetleri
- İlk Yardım
- Eğitim ve Gençlik Hizmetleri
- Göç ve Mülteci Hizmetleri
- Mineralli Su İşletmeleri

Kızılay'ın yaptığı çalışmalar kamu diplomasisi açısından önem teşkil etmekle birlikte, tüm hizmetler kamu diplomasisine giden süreci göstermektedir.

Devletlerin uyguladığı uluslararası yardımlar, kamu diplomasisinin önemli bir basamağını da oluşturmaktadır. Kızılay'ın 2016-2020 planı bu kapsamda çalışmalar da bulunmaktadır. Bu plana göre Kızılay'ın hem yurt içinde hem de yurt dışında önemli çalışmalar yapabilmesinin önü açılması gerekmektedir. Bunun koşulu, hem kurum içi iletişimi hem de kurum dışı etkinlikleri çoğaltmakla oluşabilmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar, Türk Kızılay'ının tüm dünyada ve Türkiye'de savunucu rolünü üstlenmesini sağlamak da ana amaçlarından birisidir. Toplumda bağış ve gönüllük kültürünü geliştirmeyi de sağlamanın önemine de değinilerek 2020 yılına kadar bu hedeflere ulaşmaya çalışılmak da diğer amaçlardan biridir (<http://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/turk-kizilayi-stratejik-plani-2016-2020>, 05.08.2016).

Bu hedeflere ulaşabilmek ve kamu diplomasisi çalışmalarını da uygulayabilmek amacıyla, yurtdışında birçok yerde yardım kampanyaları düzenlenmektedir.

Bu yardım kampanyaları şu şekilde açıklanmaktadır; Kırgızistan/ Özbekistan İnsani Yardım Operasyonu, İran İnsani Yardım Operasyonu, Batı Afrika İnsani Yardım Operasyonu, Filipinler İnsani Yardım Operasyonu, Afganistan İnsani Yardım Operasyonu, Bosna İnsani Yardım Operasyonu, Bangladeş İnsani Yardım Operasyonu, Somali İnsani Yardım Operasyonu, Suriye İnsani Yardım Operasyonu, Irak İnsani Yardım Operasyonu, Gazze İnsani Yardım Operasyonu'dur (<http://www.kizilay.org.tr/Haber/KurumsalHaber,08.08.2016>).

2.2. Dünyadan Örneklerle Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Türkiye'de kamu diplomasisi faaliyetlerindeki eksikliğin giderilmesi amacıyla, Başbakanlık Genelgesiyle Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuştur. Daha önce de değinildiği gibi dünyaya nazaran geç başlayan bu uygulamanın, Türkiye açısından birçok olumlu ve olumsuz özellikleri oluşmaktadır.

Türkiye'de kamu diplomasisi adına hükümetler girişimde bulunurken, öncelikle Türkiye'nin nasıl bir devlet olabileceğine, neyi talep ettiğine, neyi temsil edeceğine karar verebilmesi gerekmektedir. Türkiye ABD, Çin, Rusya gibi hegemonik bir güç, Fransa, Birleşik Krallık gibi yarı hegemonik bir güç, yoksa Belçika, Hollanda, İsveç gibi sempatik ve sözü dinlenen bir ülke mi olmak istemektedir? Türkiye'nin bu konu hakkında bir karara varması gerekmektedir. Doğan'a göre, en alt seviyede askeri güce gereksinim duyulan sempatik bir güç olabilmesi sağlanmalı ve dünya medeniyetinin parçası olma yolunda emin adımlarla ilerleyen bir yapıda olması gerekmektedir (Doğan, 2010: 3).

Görüldüğü üzere, Türkiye'nin diğer ülkelere nazaran önemli bir güce ulaşması gerekmektedir. Bu gücün kaynağı ise, kamu diplomasisiyle oluşturulan global dünya düzenini de içine alan güçtür.

Bu sebeple, bu bölümde Türkiye'nin yaptığı tüm politikaları anlayabilmek ve karşılaştırılmalı bir politika ekseninde hareket edebilmek açısından, üç önemli güç olan ABD, Çin ve Japonya ve Rusya'da uygulanan kamu diplomasisi faaliyetleri incelenecektir.

Bu bağlamda Türkiye'nin kamu diplomasisi hususunda ulaşmak istediği politikalar açısından, öncelikle kamu diplomasisinin çıkış yeri olan ABD'de kamu diplomasisi faaliyetlerinin kökeni ve nedenlerinin incelenmesi çalışma açısından gereklidir.

2.2.1. ABD'de Uygulanan Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Soğuk Savaş sonrası oluşan yeni düzlemde ABD, Sovyet Rusya'yla paylaşılan güç dengesinde artık tek başına hareket etme fırsatı yakalamıştır.

Amerika'da kamu diplomasisi Soğuk Savaş döneminde başlamakla birlikte, bir dönem azalan etkisi 11 Eylül saldırılarında tekrar ortaya çıkmıştır. 11 Eylül saldırıları ile birlikte özellikle, Ortadoğu ve Müslüman ülkelere yönelik yanlış politikalar neticesinde, ABD'nin yapmış olduğu etkinlikler sorgulanmaya başlamıştır.

Usama Bin Ladin, 11 Eylül 2001 tarihinde terör saldırısını düzenlediğinde, fakında olmadan yeni kamu diplomasisi devrimine yol açmıştır. Bu durum sonucunda ABD önemli bir görev yüklenmiş, ABD Ladin'in yapmış olduğu bu saldırı sonrası dış politikasında yeni düzenlemeler yapmaya başlamıştır (Osgoodan ve Etheridge, 2010 :2).

Bu saldırılar sonrası usta diplomat Richard Holbrooke *Washington Post'ta* yazdığı yazıyla Amerikan diplomasisinin neden değişmesi gerektiğine şu sözlerle dikkat çekmektedir;

“Buna ne denilirse denilsin, psikolojik savaş, kamu diplomasisi ya da halkla ilişkiler, bu savaş bir milyar Müslüman insanın zihninde tanımlamalar yapmıştır. Bu durumda, Ladin bunun İslam'a karşı bir savaş olduğunu söylemektedir. Bush ise, bunun İslam'a değil tam tersi terörizme karşı savaş olduğunu söylemektedir. Nasıl

bir mağarada yaşayan insan dünyanın en önemli iletişim çalışmalarını yapar, modern teknolojileri kullanarak insanların zihinlerini nasıl kontrol eder, Ladin tam da bunu yapmıştır. Burada bizim hatamız da çok fazladır. Biz de bazı eksikliklerimizi giderip bunun İslam'a karşı savaş olmadığını söylemeliyiz" (Holbrooke, 2001).

Bin Ladin'in yapmış olduğu terör saldırılarında tüm Müslümanları arkasına almaya çalışması, Amerika'nın bu olumsuz duruma karşı yeni politikalar üretmeye yönelmektedir.

Amerikan imajına yönelik zararın engellenmesi için Amerika kamu diplomasisi çalışmalarına başlamıştır. İlk olarak, Müslüman toplumları etkilemeye ve Amerikan imajının değiştirilmesine yönelik adımlar atılmıştır.

2002 yılından itibaren Müslüman gençleri hedef alan birçok çalışmada bunu göstermektedir. Bu çalışmalar, özellikle Radyo Sawa ve Al Hurra tarafından yürütülmektedir. 2005 ve 2006 yılları arasında bu çalışmalar yoğun şekilde gerçekleştirilmekte, fakat 2006 yılında *Government Accountability Office* (GOA) Raporu, Amerikan kamu diplomasisi çalışmalarının, Müslümanlar üzerinde etkisiz olduğunu göstermektedir (U.S. Public Diplomacy, Government Office, 2006 : 1-5).

Yapılan çalışmalarda, üzerinde durulan bir konuda başarısızlık nedenlerine yönelik iki cevaba ulaşılmaktadır;

1- Güçlü iletişim politikaları olmadan Müslüman halkı etkilenmeye çalışılması

2- 11 Eylül saldırıları sonrası Afganistan ve Irak'a düzenlenen saldırılar.

11 Eylül saldırıları sonrası oluşan kaos ortamında, Afganistan ve Irak'a düzenlenen saldırılar sonrası, hem Amerikan vatandaşlarında hem de diğer bölge halklarında, Amerika'nın yaptığı uygulamalar doğru bulunmamıştır. Bu durum sonrasında ise yapılan imaj güçlendirme çabalarında olumsuzluk söz konusudur. Bu saldırılar sonrası Başkan Bush, televizyonlarda teröre karşı bir *Haçlı Savaşı* (*crusade*) ilan etmiştir. "Ya bizdensiniz, ya karşımızdasınız" diyerek düşmanca bir kutuplaşma yaratmıştır (Kurtuluş, 2007 : 164).

11 Eylül saldırıları, sadece Amerikan dış politikası açısından değil, uluslararası siyasi ve tarihi açısından da önem teşkil etmektedir. Bu saldırılar sonrası,

uluslararası güvenlik algılamalarında ciddi düşüş yaşanmıştır. Bu dönem sonrası, dünyanın daha istikrarsız bir hal aldığı gözlemlenmiştir. Bu dönem ve özellikle Soğuk Savaş sonrasında ABD, saldırgan bir politika izlemiş, bu politikalar George W. Bush döneminde en saldırgan dönemini yaşamıştır.

Bush iktidarının saldırgan politikaları sonrasında göreve gelen Obama hükümeti, gerek seçim döneminde gerekse seçim sonrası dönemde “yumuşak güç” kavramını gündeme getirmiştir. Obama’nın yumuşak gücü kullanarak atacağı her adım, ABD’nin Bush döneminde sarsılan imajını düzeltmekle ilgilidir. Obama’nın ilk röportajını Suudi kanalı El-Arabiya’ya vermesi, özellikle İslam dünyasıyla dost olduğu imajıyla birlikte, Filistin İsrail sorununun çözüm aşamasında iki tarafı da dinleyeceğini belirtmesi, işbirliğinden bahsederek yumuşak gücü devreye sokmasının göstergesidir (Öztürk, 2009 : 7- 8).

Bir diğer gösterge de Obama’nın Kahire görüşmesindeki konuşmalarıdır. Bu konuşma şu şekildedir;

“Ben Kahire’ye Amerika Birleşik Devletleri ile dünyadaki Müslümanlar arasında karşılıklı çıkar ve karşılıklı saygıya dayanan, Amerika ve İslam’ın birbirleriyle zıt olmadığı ve rekabete gerek bulunmadığı gerçeğine dayanan yeni bir başlangıç arayışı ile geldim. Aslında onlar birbirini tamamlar, adalet ve gelişim, hoşgörü ve bütün insanların saygınlığı gibi ortak ilkeleri paylaşır” (Öztürk : 10).

Tüm bu süreçler neticesinde, bu kapsamda başlayan kamu diplomasisi Demir’e göre, üç döneme ayrılmaktadır (Demir, 2012: 108);

- 1- I. Dönem: Murrow öncesi kamu diplomasisi faaliyetleri.
- 2- II. Dönem: Murrow sonrası kamu diplomasisi faaliyetleri.
- 3- III. Dönem: Yeni kamu diplomasisi faaliyetleridir.

I. Dönem diye adlandırılan, hükümetin kişiler üzerindeki etkinliği sadece politikaları uygulamakla geçen dönemdir. II. Dönem, hükümet politikalarını uygularken, bu politikalardan haberdar olan bir kurumun olacağına işaret etmektedir. III. Dönem ise, kamu diplomasisini oluşturan ana aktörler devreye girmektedir. Bu aktörlerle birlikte kamu diplomasisi çalışmaları sürdürülmektedir.

Kamu diplomasisi terimi, 1960'lardan itibaren ulusal hükümetlerin arasındaki etkileşimden ziyade, daha çok uluslararası diplomasi faaliyetlerini betimlemek için kullanılmaktadır. Bu çerçevede ABD Bilgi Ajansı, kamu diplomasisini kullanan bir kurum olarak dikkat çekmektedir (Özer, 2012:162).

ABD, kamu diplomasisini uygulamak amacıyla, çok sayıda kurum kurmakta ve durum için ise çok farklı yöntemlerden de yararlanmaktadır. Bu yöntemlerden en önemlisi algılama yönetimidir. Günümüzde algılama yönetimi, bir dış politika aracı olarak görülse de, bazen iç politikada da uygulandığı görülmektedir. Bunun en önemli örneğini, ABD'de savaşta ölen bir askerin üstünü bayrakla örtülü tabuta konulması verilmektedir. Burada verilmek istenen imaj, ölen askerin artık rahat huzurlu bir şekilde uyuyor izlenimidir (Özer:164).

ABD yaptığı tüm faaliyetlerde, ilk olarak kendi halkını etkilemeyi amaçlamakta, kendi imajını güçlendirmektedir. Bunların neticesinde ise diğer ülke halklarını etkileyerek önemli bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olmaktadır.

ABD'deki kamu diplomasisi gelişimine yönelik, Temel'in görüşleri şu şekildedir; Amerikan imajı 1950'lerde "Çirkin Amerikalı" sloganından, 1970'ler de Vietnam üzerine yapılan gösterilerden, 1980'ler de Avrupa' da oluşan Anti-Nükleer akımlara, 1990'larda Bosna ve Kosova'da yaşanan olaylarda etkisizliğine yönelik tepkilerden, son dönemde 11 Eylül sonrası tek taraflı politikalarının baskın hale gelerek Irak'ta meydana gelen kaotik duruma kadar tarihi seyir içinde inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir (Temel, 2010: 85).

Tarihsel olarak Amerikan kamu diplomasisi üç aşamaya ayrılmaktadır. İlk aşama, Amerikan batı değerleri ve normlarının Doğu Avrupa'ya uzandığı ve bu yöntemlerin dört yıl boyunca demir perde ülkesinde yaşayan insanları ikna etmek için oluşturulan dönemdir. Berlin Duvarı'nın çöküşüyle birlikte, ikinci aşamanın da sinyali verilmektedir. Soğuk Savaş'ın bitişine de tanıklık eden dönemde, kamu diplomasisi çalışmaları ciddi anlamda azalmıştır. Üçüncü aşama ve son evre olan bu dönemde ise, 11 Eylül 2001'de İkiz Kulelere yapılan saldırı yer almaktadır. Her aşamada, kamu diplomasisinin yeniden tanımlanmasına yol açmıştır (Szondi : 1-2).

Amerikan kamu diplomasisini tam anlamıyla anlayabilmek amacıyla, ABD kurumsal yapısının incelenmesi gerekmektedir.

ABD kamu diplomasisi faaliyetleri iki kurumla birlikte yürütülmektedir. Bu kurumlar, Dışişleri Bakanlığı Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarlığı (Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs) ve Yayıncılık Yüksek Kurulu (Broadcasting Board of Governors)'tur (Temel:72).

ABD, kamu diplomasisi uygulamalarına hem devlet desteğiyle hem de diğer aktörlerle birlikte destek vermektedir.

Sonuç olarak, devletlerin yapmış olduğu kamu diplomasisi uygulamaları, devletlerin olumsuz politikalarını engellemeyecektir. Bu politikaların, sadece devletler nezdinde olumlu görünmesinin sağlanması ve sağlam temellere oturtulması gerçekleştirilecektir.

2.2.2. Çin'de Uygulanan Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Çin, hanedanlıklarla dolu geçmişi, büyük yüzölçümü, kalabalık nüfusu ile zamana meydan okuyan medeniyettir. Günümüz medeniyetlerin temel taşlarını oluşturan kâğıt, matbaa, barut, pusula gibi birçok medeniyet Çin medeniyetine dayanmaktadır (Sökmen, 2014).

Çin, dünyada çok hızlı yükselen ekonomik gücüne rağmen askeri ve siyasi alanda bir süper güç olmadığı farkındadır. Dünya ile birlikte barış içerisinde yaşamayı amaçlayan Çin, konferanslar, antlaşmalar ve komşu ülkelerle birçok iletişimde bulunarak, bu alandaki eksikliğini kapatmaya çalışmaktadır (Eyüboğlu, 2014 : 3).

Çin'in 19. yüzyılda teknolojiyi takip edememesi, diğer ülkelerin ise Sanayi Devrimi ile birlikte yükselişe geçmesi, Çin için önemli sorun oluşturmuş, Soğuk Savaş sonrası yükselişe geçerek, tarihi ve sosyo-kültürel etkinliklerini de kullanarak, bu açığı kapatmıştır. Dünya ekonomi tarihinde, çeyrek yüzyıl içerisinde hiçbir ülkenin bu kadar büyüdüğü görülmemiştir.

Çin, Soğuk Savaş sonrası mevcut kapasitesini ve küreselleşmenin sağladığı imkânları gerçekçi şekilde bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonrası

tutucu ve kapalı politikalarını geride bırakıp, uluslararası dünyaya ayak uyduracak yeni politikalar benimsemiştir. Çin bu politikaları için, 2050 yılını öngörmekte ve \$44 trilyonluk GSHM büyüklüğüne ulaşabileceğini ve ABD'yi geçebileceğine inanmaktadır (Sandıklı, 2009 : 41).

Ekonomik anlamda, 2010 ile 2012 yılları * arasında giderek yükselen ** Çin, Sanayi Devrimi'nde mallarının kalitesi ile aranılan ülkelerin başında gelmektedir. Mao döneminde, ekonomik ve kültürel anlamda dönüşümler gerçekleştirilmiştir. Deng dönemi ise, daha pragmatist politikalarla ile birlikte yabancıların da ülkeye girişlerine izin verilmiştir.

Genel olarak ekonomik değerlendirilmelerde bulunulduğunda Çin, sadece ekonomik olarak değil, kamu diplomasisi faaliyetlerine de ülkesinde yer vermektedir. Çin kamu diplomasisi etkin şekilde kullanabilmek amacıyla Dışişleri Bakanlığı'nın dan yardım almaktadır. Bazı görüşlere göre ise Çin, kamu diplomasisi olarak diğer ülkelerin kullandığı aktör olarak Dışişleri Bakanlığı'nı kullanmamaktadır. Bu aktör, Çin Komünist Partisi Propaganda Ofisi ve Tiananmen olayından sonraki izolasyon döneminden çıkıp, daha açık ve toplumsal politika benimseyen ve Çin'in imajını düzeltmek amacıyla kurulmuş, Devlet Konseyi Enformasyon Ofisi'dir (Akçadağ 2010: 4).

Kamu diplomasisi çalışmalarında kullandığı kaynaklar bakımından önemli atılımları bulunan Çin'in, son 10 yılda diplomatik politikaları konusunda da önemli atılımları olmuştur. Bu atılımlardan biri ise, Çin Komünist Partisi (ÇKP) tarafından ileri sürülen "Bilimsel Kalkınma Teorisi"dir. Bu teorinin uygulanması sonucunda Çin dışişlerinde "halk için diplomasi" ve "insana öncelik verme" anlayışı ile Çin kamu diplomasisinde, hızlı gelişmeler elde edilmiştir. Çin'de yapılan etkinliklerden

* 2010 ve 2012 yılları arası yükselişe geçen Çin, 2015 ve 2016 yılları arasında ekonomik anlamda sıkıntılar yaşamıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız:

(<http://tr.euronews.com/tag/cin-ekonomisi/>, 07.06.2017)

** Yükselişe geçen dönem yukarıda da söylenen dönemleri kapsamaktadır. Özellikle para birimi olan Yuan'ın da değerlendirilmesiyle birlikte, Çin 2012 yılında yüzde 9,2 büyüyerek önemli bir başarıya imza atmıştır. Fakat Çin için en büyük sorun çevresel sorunlardır. Çevresel sorunlar ekonominin de önüne geçerek, Çin'in imajını zedelemektedir.

(<http://www.dunya.com/%C3%87in-ekonomisi-haberleri/.07.06.2017>).

bir diğeri de, Dışışleri Bakanlığı'nın 2003'te başlattığı "Halka Açık Günler"dir (Çin'den Kamu Diplomasisi Atağı, 2012).

Çin, dünyanın birçok yerinde büyükelçilikler ve konsolosluklar bulundurmakta, kamu diplomasisi faaliyetleri için bir basamak oluşturmaktadır.

Çin Dışışleri Bakanlığı'na bağlı internet sitesi ve önde gelen yurt içi haber siteleriyle işbirliği yaparak "Gözünüzdeki Dışışleri" adlı internet röportajı etkinlikleri düzenlemektedir. Bu etkinliklerde, büyükelçi düzeyindeki diplomatlar iki bin üç yüz'den fazla konuşma yaparak yerel basına bin üç yüz'den fazla demeç vermektedir. Ayrıca 900'ü aşkın makale de yayınlanmakta, bunun dışında "Açık Gün" film festivali ve fotoğraf sergisi de düzenlemektedir (Çin'den Kamu Diplomasisi Atağı, 2012).

Çin her ne kadar yoğun bir şekilde kamu diplomasisi çalışmalarına yönelse de, Amerika, İngiltere ve diğeri Avrupa ülkelerine göre daha yolun çok başında olduğu görülmektedir. Bu durum için hem STK'lar hem de devlet destekli tüm kuruluşlarla birlikte, bu açığı kapatmanın gerekli olduğu bilincindedir.

2.2.3. Japonya'da Uygulanan Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Japonya dış politikada genellikle yardımsever bir anlayış çizen ve teknolojiyle anılan bir ülkedir. Bu anlayışın temelinde, Meiji Modernleşmesiyle* birlikte oluşan süreç sonrası, Japonya'nın dışa kapalı olan her türlü gelişmeyi ve politikayı yasaklaması ve daha barışçıl bir düzene geçmesi yatmaktadır.

Japonya'nın Meiji modernleşmesiyle birlikte kültüründen uzaklaştığı düşünülmektedir. Geniş çerçeveden bakıldığında ise, Japonya'yı dünyaya tanıtan özelliklerinin başında, din ve kültürel özellikleri gelmektedir. Japon kültürünün tüm

* Meiji Modernleşmesi ya da Restorasyonu diye adlandırılan dönem, 1868 yılında başlayan ve 1912 yılında İmparator Meiji'nin ölümüne kadar geçen dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde Şogunluk denilen yapı çökmüştür ve İmparator Meiji'nin başa geçmesiyle feodalizme son verilmiştir. Modernleşme başlamış ve ülkede yeniliklere karşı yeni bir bakış açısı oluşmuştur.

dünyada bilinmesi, yardımsever politikalarla desteklenmesi ve sağlam teknolojilerle dünyaya açılması da bu durum için önemli örneklerdendir.

Japonya'nın yardımsever politikaları için en iyi örneklerden biri, barış ve güvenliğin korunması amacıyla, sekiz BM barış gücü operasyonuna ve beş uluslararası insani yardım operasyonuna birlik göndermesidir (Japonya Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Toplum, 2005 : 2).

Japonya tüm bu politikaları uygularken, özellikle son dönemde üzerinde önemle durulan kamu diplomasisi çalışmalarına da dikkat etmektedir.

Japonya'nın yumuşak gücü olan kamu diplomasisi çalışmalarını Dışişleri Bakanlığı ile yürütmektedir. Bunun için öğrenci değişim programları, Japon kültür değişim programları, Japon dilinin öğrenilmesini amaçlayan programlar ve spor değişim programları ile yapmaktadır (http://www.mofa.go.jp/policy/culture/public_diplomacy.html, 04.12.2016).

Japonya kamu diplomasisi çalışmalarına, Japonya vakfının faaliyetleri ile devam etmekle birlikte, 21 ülkede etkinliklerine devam etmektedir. Vakıf çalışmalarını 3 ana alan üzerinden uygulamaktadır. Bu alanlar; (<https://www.jpf.go.jp/e/project/>, 10.12.2016);

- Sanat ve Kültürel Değişim: Japonya Vakfı, dünyanın çeşitli bölgelerindeki zengin ve sanat kültürünü tanıtmak için çeşitli programlar düzenlemektedir.

- Yurtdışında Japon Dil Eğitimi: Japonya Vakfı, Japonca ile ilgilenen kişiler için hükümetlerle işbirliği içerisine girmektedir. Bunun için uygun politikalarla dünyanın çeşitli yerlerindeki insanlara Japonca öğretmektedir.

- Japon Çalışmaları ve Fikir Alışverişi: Japon çalışmalarını teşvik edebilmek ve kritik küresel sorunlara destek sağlamak amacıyla Japonya Vakfı çalışmalarına devam etmektedir. Ayrıca Uluslar arası diyalog ve kültürel değişimlerle birlikte geleceğin liderlerini yetiştirmektedir.

Japonya kamu diplomasisi çalışmalarına Türkiye benzeri bir yapılanmayla, Türkiye gibi ortak değerler, Asyalı kültür, yardımsever politika ve güçlü bir imaj ile

başlamıştır. Daha yapılandırılmacı politika ve güçlü ekonomik ilişkiler gibi, Türkiye’den önemli farklılıkları da içeren politikalarla da devam etmektedir.

Genel olarak ifade etmek gerekirse, kamu diplomasisinin Çin, Japonya, ABD ve Rusya’da etkileri son dönemlerde artmaktadır. Bu bağlamda, Türk kamu diplomasisinin iyi uygulayıcı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bu kapsamdan bakıldığında, Türk kamu diplomasisi ABD benzeri yapılanma içerisinde olmakla birlikte, henüz istenilen çerçeveye ulaşmamıştır.

Kamu diplomasisinde önemli bir yer edinen Amerika Birleşik Devletleri’nin uygulamaları ve ABD ve Türkiye’den uzakta olan, fakat yeni yükselen değerler Çin ve Japonya ve Rusya’nın kamu diplomasisi çalışmalarına yer verilmektedir. Bununla birlikte görülmektedir ki, Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmalarında tıpkı sayılan devletler gibi henüz yolun başındadır.

Tüm bu çerçeveden bakıldığında, Türk dış politikasında kamu diplomasisine yönelik aktörler olan Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, BYEGM, AFAD, TİKA, TRT, Kızılay tarafından ele alınmakla birlikte en önemli görevin ise, Dışişleri Bakanlığı’nda olduğu görülmektedir.

Genel olarak ifade etmek gerekirse, Türk kamu diplomasisinde aktörlerin kamu diplomasisine yönelik iyi uygulayıcı olup olmadığının ele alınması ve bu süreçle başlayan çalışmaların yapılmasına yönelik birçok çalışma mevcuttur. Bu süreçte kamu diplomasisine yönelik birçok ülke ise çalışmalarda bulunmaktadır. Türkiye’de özellikle 2000’li yıllarda çalışmalara başlamıştır.

Bu bağlamda kamu diplomasisinin ilk olarak ABD’de ortaya çıkması ve tanımlanması neticesinde, ABD ve diğer ülkelerle birlikte Türkiye’deki kamu diplomasisi faaliyetleri karşılaştırılmalı bir şekilde ele alınmaktadır.

Türkiye’nin geçmişten gelen tarihsel özelliklerine yönelik gerçekleştirilen tüm düşüncelere göre, Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmalarında yumuşak gücü kullanma neticesinde en önemli seçenek, yumuşak ve sert gücü koordineli şekilde kullanmaktan geçmesine yönelik bakış açısı getirilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİ DÖNEM TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA DESTEKLEYİCİ BİR UNSUR OLARAK KÜLTÜREL DİPLOMASİ ve YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ ÖRNEĞİ

Kültürel diplomasinin Türk dış politikasında etkisinin arttığı iki binli yıllarda, Türkiye'nin geçmişten günümüze ortak bağlarla bağlandığı Balkanlar, Orta Asya gibi bölgelerde diplomasi aktif bir biçimde yürütülmektedir. Kültürel diplomasi boyutuyla, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türk kültürünü tanıtmak için yaptığı tüm çalışmalar, son yıllarda hızla artmaktadır. Kurumun, British Council, Goethe Enstitüsü gibi kültürel diplomasi uygulayıcılarına benzer yapılanma içerisinde olduğu ve bu durumun ülke imajına katkısının arttığı görülmektedir.

Dış politika ekseninde iki binli yıllar, önemli değişimlerin yaşandığı döneme referans olmaktadır. 2013 yılı itibariyle, özellikle STK'lar ve devlet dışı aktörler, Türk dış politikasında diğer dönemlerden daha fazla söz sahibi olmaktadır. Bu dönemde özellikle, Türk dış politikasında kültür ve medeniyet kavramları çok fazla kullanılmaktadır. Bu durum yumuşak gücün her alanda hissedilmesini sağlamıştır (Purtaş, 2013:2).

Bu kapsamda kurumlar incelenirken, özellikle yapılan proje çalışmaları ile birlikte geriye dönük yapılan tüm bilgilendirme çabaları ve kamu diplomasisi çalışmaları medyaya yansıyan tüm faaliyetlerle birlikte göz önüne alınmaktadır. Kurumun farklı ve kendilerine özgü politikalarıyla, kamu diplomasi çalışmalarında yeni fakat etkili politikalarla Türkiye'de ve dünyada yer edinebilmeye başlamaktadır.

Dünyada hemen hemen herkesin bildiği ve devletler tarafından desteklenen kültür merkezlerinin, kültürel diplomasisinin önemli aktörleri arasında yer aldığı görülmektedir (Demir, 2015).

Bu merkezlere benzer yapılanma içerisinde olan, Türkiye’de, son dönemlerde kültürel diplomasi konusunda çalışmalar yapan Yunus Emre Enstitüsünün etkinliği ise, gün geçtikçe artmaktadır.

Bu çerçeveden bakıldığında, bu çalışmada Türkiye’nin dış politika ekseninde, Yunus Emre Enstitüsü’nün, kamu diplomasisine uzanan yolda yaptığı çalışmalara yer verilmektedir. Görülmektedir ki, Yunus Emre Enstitüsü’nün muadil kültür enstitüleri ile arasında benzer ve farklılığına yönelik çalışmalarının incelenmesi, genel bir yargıya varılmayı kolaylaştırmaktadır.

Bu bağlamda kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi bağlantısında ilerleyen kurumun çalışmaları ve özellikle Türk diline yönelik çalışmaları incelenmektedir.

3.1.Dünya’dan Örneklerle Muadil Dil ve Kültür Enstitüleri

Kültür ve dil enstitüleri, toplumların gelişmesinde önemli bir amaca hizmet etmektedir. Bu enstitüler, ülkelerin dillerini ve kültürlerini yaygınlaştırmakta ve olumsuz politikalara karşı da savunucu rol de oynamaktadır.

Enstitüler, her türlü dil, kültür, sanat ve edebiyat faaliyetlerini diğer ülkelere ve uluslararası alana taşımaktadır. Bu dil ve kültürel öğretimle birlikte, sadece kendi ülkelerine değil diğer ülkelere de katkısı da olmaktadır (Öğüt, 2009:1).

Goethe Enstitüsü, British Council, Fransız Kültür gibi merkezler dil ve kültür enstitüsü olarak dünyada yaygın bir şekilde çalışmalarını sürdürmektedir. Bu merkezlere ek olarak, daha küçük ölçekli ve belli bir bölgeyi kapsayan İtalyan Kültür Merkezi, İran Kültür Merkezi ve Hollanda Kültür Merkezi de bulunmaktadır (Öğüt: 4).

Yunus Emre Enstitüsü kültürel enstitülere benzer yapılanma içerisinde. Fakat görülmektedir ki, diğer kültürel enstitüler hakkında yeterli bilgilerin olmaması Yunus Emre Enstitüsüyle bağlantılı bilgilere erişimi de kısıtlamaktadır.

Uzun yıllar çalışmalarda bulunan dil ve kültür merkezlerine yönelik kapsamlı çalışmaların yapılamaması, enstitülerin çalışmalarının karşılaştırmalı bir şekilde ele alınması açısından önemlidir. Bu sebeple, bu çalışmada amaçlanan Yunus Emre Enstitüsü ve benzer yapılanma içerisinde olan Muadil kültür enstitülerinin kuruluş amaçları ile birlikte yapılan uygulamalar ve bu etkilerinin değerlendirilmesidir.

3.1.1.Fransız Kültür Merkezi

Dünyanın en yaygın kültür merkezlerinden biri olan, amacı Fransız kültürü ve dilini yaygınlaştırmak olan Alliance Française, 1883 yılında bilim adamı Louis Pasteur, diplomat Ferdinand de Lesseps, yazarlar Jules Verne ve Ernest Renan ve yayıncı Armand Colin tarafından kurulmuştur (Öğüt: 42).

Fransız Kültür Merkezinin ana hedefleri şu şekilde açıklanmaktadır (<http://www.fondation-alliancefr.org/?p=440>, 26.11.2016) ;

- Fransız dilini tüm dünyada geliştirecek politikalar yapmak.
- Kültürler arasındaki alışverişini teşvik etmek.
- Tüm kültürlerin ile Fransız kültürü arasındaki bağı güçlendirmek.

Neredeyse tüm dünya da etkinlik gösteren kurumun, Türkiye’de açılan ilk şubesi Adana olmakla birlikte dünya’da da çok sayıda Alliance Française merkezleri bulunmaktadır(http://www.turkiyeturizm.com/news_detail.php?id=9968, 28.11.2016).

Tablo 2. Dünya’da Alliance Française Merkezleri

Kıta	Ülke	Merkez Sayısı	Öğrenci Sayısı
Kuzey Amerika	3	133	41.899
Güney Amerika	33	274	188.291
Avrupa	41	354	86.711
Afrika	36	129	76 152
Asya	23	78	99.408

Kaynak: (<http://www.alliancefrancaise.org.tw/en/alliance-francaise-in-taiwan/the-foundation-alliance-francaise/> Erişim Tarihi: 27.06.2016).

Bu merkezler genel anlamda dil eğitimi, kültürel ve dil faaliyetlerinin yanı sıra, yardıma muhtaç öğrenciler için de Fransızca eğitim bursları da vermektedir. Bu kapsamda, merkezlerin kontrolünün iyi bir biçimde yapılabilmesi için Alliance Française Vakfı kurulmuştur. Vakıf daha iyi bağlantılar kurabilmek için önemli adımlar atmaktadır (Öğüt: 44).

Kültür ve dil enstitüleri bu merkezlerle birlikte, dünyanın her yerinden insanları bir araya getirerek çift yönlü iletişimde bulunmasına da yardımcı olmaktadır.

3.1.2. Goethe Enstitüsü

Goethe Enstitüsü, Almanca'nın yurtdışında öğretilmesini sağlamak ve kültürel işbirliği çalışmalarını yürütmek amacıyla, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin tüm dünyada faaliyet gösteren kültür enstitüsü olarak kurulmuştur (<https://www.goethe.de/ins/de/tr/index.html>, 03.07.2016).

Goethe Enstitüsü, 1951 yılında Almanya’da yaşayan yabancılara Almanca öğretebilmek amacıyla kurulmuştur. 1951-1962 yılları arasında bu görevi gerçekleştirebilmek için kurulan enstitünün başına Dr. Kurt Magnus getirilmiştir (<https://www.goethe.de/en/uun/org/ges.html>,08.07.2016).

Goethe Enstitüsü, 1957 yılından beri Türkiye’de de çalışmalarını sürdürmektedir. İstanbul Ankara ve İzmir’de açılan merkezleri ile kültürel diplomasi faaliyetlerine devam etmektedir (<http://www.goethe.de/ins/tr/tr/lp/net.html>, 11.07.2016).

Türkiye’de birçok çalışma yapan enstitü önemli kültür uygulayıcılarından biri olmasına karşın kurum için bazı eleştiriler de olmaktadır. Bunlardan biri de, kurumun Almanya’da yaşayan Türkler tarafından benimsenmemesi, çok kültürlülük başlığı adı altında yapılan faaliyetlerin Türklerde olumsuz bir algı oluşmasına neden olmasıdır (Aral, 2014: 47).

Genel anlamda büyüyen ve gelişen Enstitü, 98 ülkede 159 merkeziyle eğitim politikaları ve yabancı kültürleri bir araya getiren önemli büyük organizasyonlardan birisidir. Dil ve online eğitimleri hem Türkiye’de hem de birçok ülkede gerçekleştirilmekte ve toplam dil öğrenen kişi sayısı 2015 yılı itibariyle 15,4 milyon kişiye ulaşmaktadır (Annual Report, 2016 : 2).

Tablo 3. Goethe Enstitüsünün Bulunduğu Ülkeler

ABD	Fildişi Sahili	Kosta Rika	Ruanda
Afganistan	Filipinler	Kıbrıs	Senegal
Arjantin	Filistin	Küba	Sırbistan
Angola	Finlandiya	Letonya	Singapur
Avustralya	Fransa	Lübnan	Slovak Cumhuriyeti
Almanya	Gana	Litvanya	Sri Lanka
Belçika	Güney Afrika Cumhuriyeti		Suriye
Bolivya	Güney Kıbrıs	Meksika	Slovenya
Bosna Hersek	Güney Kore	Macaristan	Sudan
Beyaz Rusya	Gürcistan	Madagaskar	Suudi Arabistan
Birleşik Arap Emirlikleri	Hindistan	Makedonya	Şili
Brezilya	Hollanda	Macaristan	Tayland
Belarus	İngiltere	Malezya	Tayvan
Bulgaristan	İrlanda	Mali	Togo
Burkina Faso	İspanya	Mısır	Tunus
Birleşik Krallık	İsrail	Moğolistan	Tanzanya
Bangladeş	İtalya	Myanmar	Türkiye
Cezayir	İran	Namibya	Ukrayna
Cameroons	İzlanda	Norveç	Uruguay
Çin Halk Cumhuriyeti	İsveç	Nijerya	Umman
Çek Cumhuriyeti	İspanya	Özbekistan	Ürdün
Danimarka	Irak	Pakistan	Venezuela
Demokratik Kongo Cumhuriyeti	Japonya	Paraguay	Vietnam
Estonya	Kamerun	Peru	Yeni Zelanda
Etiyopya	Kanada	Polonya	Yunanistan
Ekvator	Kazakistan	Portekiz	Zimbabve
Endonezya	Kenya	Romanya	
Fas	Kolombiya	Rusya Federasyonu	

Kaynak: (<https://www.goethe.de/en/lan.html>, 11.07.2016)

Goethe Enstitüsü, Alman kültürünün ilerlemesini sağlamak amacıyla birçok ülkede çalışmalarını sürdürmeye devam etmektedir. Bu durum için her ülkede neredeyse birden fazla merkez açarak o ülke de kalıcılığını sağlamaktadır.

3.1.3. British Council

1930'larda birçok devletin yoğun propaganda faaliyetlerine girişmesiyle birlikte Birleşik Krallık da bu konuya önem vermeye başlamıştır. Latin Amerika ve

Ortadoğu gibi bölgelerde, Almanya Federal Cumhuriyeti ve Sovyetler Birliği'nin basın ajansları aracılığıyla gerçekleştirdiği faaliyetleri gören, Birleşik Krallık olumsuz tutumların önüne geçmeye yönelik 1934'te British Council'i kurmuştur (Aral : 30).

British Council, İngiliz dilini tüm dünyada yaymak ve özellikle sanat, eğitim ve toplum çalışmaları yapmak için 1934'ten beri 100 ülkeden daha fazla yerde aktif olarak çalışmaktadır (<https://www.britishcouncil.org/organisation>, 11.07.2016). İlk olarak yurt dışına İngilizce öğretmeni ve kitap göndermek amacıyla yola çıkmıştır (Fisher, 2009: 14).

1940 yılı itibariyle, Birleşik Krallık bir kanunla British Council'u şirket tüzüğüne ulaştırarak, kurumu ilk defa bağımsız bir statüde olmasını sağlamıştır. British Council, Türkiye, İsveç, İzlanda, Brezilya, Venezuela, Bolivya, Arjantin, Şili gibi ülkelerde de bu dönemde açılmıştır (Fisher : 20-22).

British Council, dünya genelinde 53 milyon insanla direk etkileşimde bulunmuş, 148 milyon online izleyici sayısına ulaşmış ve 646 milyon insanla çalışmıştır . 2020 ana hedefi ise direk olarak 100 milyon insan ile çalışmaktır (Annual Report and Accounts , 2015-2016: 5).

Tablo 4: British Council İstatistikleri

	2014-2015 Sonuç	2015-16 Hedef	2015-16 Sonuç	Hedefe Ulaşılma Durumu
Dijital Sosyal Medya ve Öğrenme	24.9 milyon	23 milyon	30 milyon	Ulaşıldı
Sergiler, Fuarlar ve Gösteriler	12.7 milyon	12 milyon	11.9 milyon	Ulaşılamadı
Yüz yüze	11.4 milyon	11.8 milyon	11 milyon	Ulaşılamadı
Yayın ve Yayınlar	473 milyon	427 milyon	445 milyon	Ulaşıldı
Dijital Online İzleyici	125 milyon	118 milyon	148 milyon	Ulaşıldı

Kaynak: (Annual Report and Accounts : 24).

Tabloya göre dijital ortamda İngilizce öğrenimine yönelik hedef ve sonuçlara ulaşıldığı, dijital ortamda gittikçe artan bir öğrenmenin olduğu görülmektedir.

Kurumun sergi ve festivallere yönelik oluşturulan hedeflere ulaşamamasına rağmen, genel olarak 2015 yılının sergi ve festivaller açısından çok yoğun olması da üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

3.1.4. Russkiy Mir Vakfı

Kamu diplomasisi çalışmalarına bazı ülkelerin uzun zaman önce başladığı düşünüldüğünde, Rusya'nın 2005 yılında başlaması geç kalınmış bir adım olarak görülmektedir. Rusya'nın kamu diplomasisine geçişinin ana sebeplerinden birisinin, uluslararası alanda gerçekleşen olaylar olduğu bilinmektedir (Ekşi,46).

Rusya'nın 2000'li itibaren yumuşak güç unsurlarını kullanmaya başlaması, yumuşak gücü kamu diplomasisi faaliyetleriyle kurumsallaştırmasının önünü açmıştır. Devlet Başkanı Putin'in bu kavramı seçim kampanyasında kullanmasıyla birlikte, kavramın etki alanı da genişlemiştir. Devlet Başkanı Putin kullandığı yumuşak gücü, ülkelerin dış politikalarında kullanılması gereken araç olarak görmekte, ayrıca batılı ülkelerin bu gücü kullanarak diğer ülkeleri istikrarsızlaştırdığını savunarak eleştirmektedir (Doğan, 2015: 180).

Rusya'nın yumuşak gücünü uygulayan kurumlar dört ana başlık altında toplanabilmektedir. Bunlar;

1. Russkiy Mir Vakfı
2. Rossotrudničestvo (BDT, Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar ve Uluslararası İnsani Yardımlaşma İşleri Federal Ajansı)
3. A.M. Gorçakov Kamu Diplomasisi Vakfı
4. Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi ve Dış Politika ve Savunma Konseyi

Russkiy Mir Vakfı 2007 yılında Rusya'nın kültürel çalışmalarını tüm dünyaya duyurmak amacıyla kurulmuştur. Vakıf, Rus dilini ve kültürünü, karşı kültürle gelişim ve diyalogu geliştirecek çalışmalarda bulunmaktadır (<http://russkiymir.ru/en/rucenter/what-is.php>,22.07.2016).

Russkiy Mir Vakfı, muadili olan Yunus Emre Enstitüsüyle neredeyse aynı tarihlerde kurularak - Mayıs 2007- kültür diplomasi çalışmalarına başlamıştır. İki kurumda vakıf olarak kurulmuştur.

Ocak 2010'da açılan Türkiye'nin T.C Başbakanlık Kamu Koordinatörlüğü, Şubat 2010'da açılan Rusya'nın Gorchakov Fund for Public Diplomacy'nin aynı tarihlere yakın bir şekilde açılması, iki kurumun da kültürel diplomasiyi benzer şekilde kullanmaya başlamasının göstergesidir (Ekşi:49).

Bakıldığı zaman bir diğer benzerlik ise, kurumların kuruluş süreçleridir. Russkiy Mir Vakfı'nın Rus Dış İşleri Bakanlığı ve Eğitim Bakanlıklarının ortak çalışmaları sonucunda, Putin'in genelgesiyle kurulduğu, benzer şekilde Yunus Emre Enstitüsü de, Dış İşleri Bakanlığı ile birlikte Milli Eğitim Bakanlığının ortak bir projesi olarak kurulduğu görülmektedir.

Rusya Federasyonu Başkanı Dmitriy Medvedev 2008 yılında "Yurt dışında Rus Diasporasını güçlendirme, Rus dili ve kültürünü yayılmasını destekleme ve yurt dışında yaşayan soydaşlarının kültür ve dilini unutmaması amacıyla" desteklerde bulunmaya başlamıştır (Halidov, 2014 :44).

Russkiy Mir Vakfı ülkelerde şu şekilde etkinliğini sürdürmektedir (<http://russkiymir.ru/en/fund/>,19.07.2016);

- Eğitim Faaliyetleri
- Bilimsel Faaliyetler
- Sanat Faaliyetleri
- Sosyal Etkinlikler
- Hibe Destekleri
- Eğitim Programları

Russkiy Mir Vakfı bu ekseninde, ülkenin kültürel gelişimlerine yönelik çok sayıda etkinliklerde bulunmaktadır. Muadilleri olan Goethe Enstitüsü ve İspanyol Cervantes benzeri yapılanma da bulunmaktadır. Vakıf, Dış İşleri Bakanlığı altında çalışmalar yapan *Rosstrudniçestvo* ile birlikte kamu ve kültürel diplomasi çalışmalarında da bulunmaktadır.

3.1.5. Konfüçyüs Enstitüsü

Çin son dönemlerde ekonomik olarak yükselişe geçen ülkelerin başında gelmekte, bu yükselişle birlikte, uluslararası alanda da olumlu imaj çalışmalarında bulunmaktadır. Yumuşak güç faaliyetlerinin ülke imajı açısından önemli olduğunu bilen Çin, bu kapsamda öncelikle diline ve kültürüne yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

Çin'in kamu diplomasi çalışmalarında Amerika, Birleşik Krallık gibi, öncelikle ülke gündeminde kalmaya çalışmakta, küçük ölçekli ülkelerin aksine bu alanlarda yoğunlaşmaktadır (Akçadağ: 8).

Birçok öğrenci değişim programlarıyla birlikte Çin, diğer ülkelerle kültürel, bilimsel, ekonomik ilişkilerini geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulunmaktadır (Budak,2012: 57). Bu tür çalışmalar hem Çin kültürünün yayılmasını sağlamakta hem de diğer ülkelerle kültürel alışverişte bulunmanın önünü açmaktadır.

Çin'in yumuşak gücünü kullanması ve yurtdışında bu amaçla imaj çalışmasında bulunma çabası 1960'lara kadar gitmektedir. Bu bağlamda özellikle 2004 yılı itibariyle Konfüçyüs Enstitüsünün kurulması Çin'in, kültürel ve dil alanında etkinliklerinin artmasını sağlamaktadır (Güzel,2016:350).

Konfüçyüs Enstitüsü, dünyanın değişik yerlerinde Çin tarafından Çin'in dilini, kültürünü diğer ülkelere yayabilmek amacıyla kurulmuş bir tanıtım kurumudur (<http://tr.shisu.edu.cn/global/confucius-institutes/>,01.09.2016).

Konfüçyüs Enstitüsüne ek olarak, Çin Uluslararası Radyosu (CRI) ile birlikte, Türkiye'de faaliyet gösteren CRI Türk, Çin'in kültürel ve dil etkinliklerini İngilizce, Türkçe ve Çince olarak vermektedir (<http://www.criturk.com/criturk>, 05.09.2016).

Konfüçyüs Enstitüsü'nün muadillerine benzer birçok işlevi bulunmaktadır. Bu işlevler, Çince kursları düzenlemek, Çince öğretmenleri yetiştirerek kaynak temininde bulunmak, Çin ile ilgili araştırmalar yapılmasına yardımcı olmak, Çin yeterlilik belgesi vermek, Çince öğreten öğretmenler için ise Çince öğretmenlik

belgesi vermek, Çin eğitimi, dili, yaşayışı hakkında bilgi vermek şeklinde sıralanması mümkündür (<http://confuciusinstitute.net/> ,05.09.2016).

Konfüçyüs Enstitüsü'nün yapılanma şeklinin Alliance Française benzeri olduğu söylenebilmektedir. Bu yapılanma şekli yerinden örgütlenmeye dayalı faaliyet olarak adlandırılmaktadır. Yerinden örgütlenmeye göre, bu faaliyetlere sahip kuruluşların enstitünün ismi altında çalışmalarında bulunabilmektedir (Öğüt: 73).

Türkiye'de bu yapılanmaya örnek olarak, Konfüçyüs Enstitüsü ilk kez 2008 yılında ODTÜ'de kurulmuştur. Daha sonraki dönemlerde ise Boğaziçi Üniversitesi, Okan Üniversitesi gibi üniversitelerde açılmıştır. Bu gibi enstitüler Çince eğitimi başta olmak üzere Çin kültürüne yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

Konfüçyüs isminin seçilmesindeki amaç, Çin kültürünün ve Çin felsefesinin köklü yapısını sembolize etmesi olarak düşünülebilir. Benzer şekilde Yunus Emre Enstitüsünün isminin seçilmesi de bu şekilde tarihsel bir kişiye göndermede bulunmaktadır (Güzel, 351).

3.2. Yeni Dönem Türk Dış Politikasının Nitelikleri

Dış Politikanın uzun yıllar birçok anlamı tanımlanmıştır. Dış politika genel olarak, ülke sınırları dışında uygulanmak üzere tasarlanmış politikalar (Tayfur,2005:74-75). Dış politikayı benzer şekilde devletlerin sadece kendi dışındakilere uyguladığı davranışların bütünü olarak da tanımlanmak mümkündür (Sönmezoglu, 2005: 165).

Devletlerin başka devletlerle ilişkilerini sağlamlaştırmak için yaptığı tüm uygulamalar olarak diğer bir tanımlama da yapılmaktadır (Frankel, 1963: 1).

“Dış politika” kavramı üzerinde ciddi şekilde düşünölmeye başlanması, ancak Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşan süreçte olmuştur. Bu dönemden önce hükümdarların ya da birkaç kişinin güdümünde olan dış politika, kimsenin dokunmadığı ve üzerinde konuşmadığı nitelikte bir yapıdayken, Birinci Dünya

Savaşı sonucunda, yapılan gizli anlaşmalarda dış politika birkaç kişinin tekelinden çıkartılmıştır (Kürkçüoğlu, 1980 : 309-310).

Türkiye’de ise özellikle, 2002 sonrası açılan yeni kurumlarla birlikte, dış politikada kamu diplomasisine uzanan yolda çalışmalarda bulunmaktadır. Dünya üzerinde belirgin değişikliklerin yaşandığı bu dönem, uzun bir süreci kapsamakta, bu süreç Türkiye’de dış politikanın uygulanmaya başlandığı Atatürk döneminden, 2002 sonrası döneme kadar ilerlemektedir.

Türkiye yeni dönemde, küreselleşmenin getirdiği yeniliklere birçok açıdan uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu çalışmalar, özellikle dış politikanın yenileştiği dönemde yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda *Yeni Dönem* olarak adlandırılan, genel anlamda üzerinde fazlasıyla konuşulan fakat uzlaşmaya varılamayan döneme işaret etmektedir.

Yeni dönem Türk dış politikasını birçok kişi savunmakla birlikte, savunuculardan birinin de, Eski Başbakan Ahmet Davutoğlu olduğu bilinmektedir. Davutoğlu’na göre; yeni olarak adlandırılan bu dönem, beş temel nitelikte, bu nitelikler ise, çok boyutlu bir yapıda ilerlemektedir (Davutoğlu: 77-96).

Yeni Dönem Türk Dış Politikasında aktif dış politikaya yönelim ile birlikte, ülkeler mevcut düzende yeni dış politika arayışlarında bulunmaktadır. Bu duruma yönelimin, ülkelerin mevcut sorunlarının düzeltilmesine ve elde edebileceği güç ve saygınlıkla birlikte, uluslararası toplumda da saygınlığının artmasının işareti olmaktadır (Ateş, 2009: 24).

Türk dış politikasında son zamanlardaki değişim, Soğuk Savaştan sonra oluşan batı merkezli dış politikaya yönelik bir alternatif durumuna işaret etmemekte, aksine daha destekli ve uzlaşmacı tavırla değerlendirilmektedir (Güntay, 2012: 44-45).

Dış politikada oluşan bu değişimin, ABD ve AB ile sınırlı kalmadığı, Türkiye’nin artık dış politika parametrelerini uygularken sadece bu merkezlere göre hareket etmediği görülmektedir.

Bu kapsamda, batı merkezli dış politikanın yerini realizmden idealizme bırakması ile birlikte Türkiye artık daha proaktif bir tutum sergilemektedir. Bu

durum sonucunda, olayları olmadan önce bilmekte ve olasılıkları düşünmekte ve buna uygun davranışlar geliştirmektedir (Ateş, 2012).

Dış politikadaki bu değişimler, klasik diplomasinin özelliklerinin değişmesine ve kamu diplomasisinin ülkenin dış politikasına yerleşmesini de sağlamaktadır. Davutoğlu'nun üzerinde durduğu gibi, özellikle Türkiye'nin jeopolitik konumu ve bununla bağlantılı bir kavram olan komşularla sıfır sorun politikası gibi üzerinde önemle durulacak politikalara ihtiyaç vardır (Davutoğlu: 396-425).

Yeni dönem diye adlandırılan, 2001 sonrası kurulan Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının incelendiği bu çalışmada, dış politikaya yönelik faaliyetlerinin anlaşabilmesi amacıyla, Ak Parti'nin dış politika programında yer alan ifadelerle bakılması gerekmektedir.

“Türkiye'nin jeopolitik konumu, pek çok işbirliği projesi için bir çekim alanı oluşturabilecek potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin bölgesel ve küresel bir müessiriyete dönüştürülmesi, uluslararası siyasi ve ekonomik ilişkilerde ve güvenlik ilişkilerinde jeopolitiğin akıllıca kullanılmasına bağlıdır. Öte yandan Soğuk Savaş sonrası dönemin getirdiği dinamik konjonktür, çok alternatifli bir dış politika geliştirmek için uygun bir ortam oluşturmuştur. Askeri ittifakların ve blokların, uluslararası ilişkilerin belirleyici unsuru olma niteliği önemli ölçüde azalmış ve işbirliği projeleri devletlerarası ilişkilerin yaygın bir aracı haline gelmeye başlamıştır. Bu yeni ortamda Türkiye'nin de güç merkezleri ile ilişkilerini alternatifli, esnek ve çok eksenli olarak yeniden düzenlenmesi ve oluşturulması gerekmektedir.

Partimiz, Türkiye'nin tarihine ve coğrafi konumuna yaraşır, önyargılardan ve saplantılardan arınmış, karşılıklı çıkar ilişkilerine dayalı, gerçekçi bir dış politika izleyecektir. Başka ülkelerin toprak bütünlüğüne ve egemenliğine saygılı olan Türkiye, öteki ülkelerin ve uluslararası kuruluşların da, kendi toprak bütünlüğüne ve egemenliğine saygılı olmalarını hak olarak görmektedir. Partimiz, değişen bölgesel ve bu gerçekler ile ulusal çıkarları arasında yeni bir denge oluşturulması gerektiği inancındadır. Bu bağlamda partimiz;

Türkiye'nin dış politikasını uzun vadeli bir perspektifle, yeni dinamiklere dayanan bölgesel ve küresel konjonktürle uyumlu hale getirecektir. Dış politikada karar

verme ve uygulama sürecinin, sadece bürokrasinin katılımıyla yürütülmesinin yetersiz kaldığı görüşündedir. Bu tür kararlara parlamentonun ve toplumun çeşitli kesimlerinin katılımı sağlanarak Türkiye'nin dış politikadaki etkisi ve gücünün artacağına inanmaktadır. Uluslararası ilişkilerde stratejik çalışmaların, senaryo analizlerinin ve geleceğe ilişkin projeksiyonların yapılmasının, dış politika araçlarının geliştirilmesinde çok önemli olduğuna da şüphe yoktur. Bu nedenle kamu kurumları bünyesinde dış politika alanında faaliyet gösteren araştırma merkezleri, dış politika enstitüleri ve üniversitelerdeki uluslararası ilişkiler bölümleriyle işbirliği yapılacaktır.

Bu çerçevede Türkiye, demokrasisi, ekonomisi ve insan haklarına saygılı tutumuyla bulunduğu görüşündedir. Bu nedenle Türkiye, yakın çevresinde güven ve istikrarın tesisi.....mevcut mekanizmaları daha etkin biçimde işletecek, gerekirse yeni mekanizmalar oluşturacaktır'' (<http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi#bolum> , 22.10.2016).

Parti programında da yer alan ifadelerle göre, Ak Parti uluslararası düzende yapılması gereken birçok değişikliğe yönelik politikalara imza atma eğilimindedir. Bu kapsamda, Dışişleri Bakanlığının yanında yeni kurumların açılması dış politikaya yönelik önemli adımların başında gelmektedir. Türk Cumhuriyetlerinin bağımsız olmasıyla birlikte, dış politikada etkisi hissedilen ve 1992 yılında kurulan TİKA ve kültürel çalışmalar yapmakta olan Milli Eğitim Bakanlığı önemli projeleri de hayata geçirmektedir. 2000'li yıllarla birlikte, Türkiye'nin dış politikasında yürütücü ve yükselen değeri olan, özellikle kültürel diplomasi alanında nitelendirilen yerel yönetimler, üniversiteler, Türk okulları, insani yardımları yapan AFAD, İnsani Yardım Dernekleri bu kapsamda başta gelmektedir (Purtaş : 2).

Yeni dönem Türk dış politikası üzerinde en çok durulan konunun, ekonomi olduğu görülmektedir. Bu durum, dış ticaretin asimetrik yapısından kaynaklanmakta fakat görülmektedir ki, dış politika "içeride" yapılmaktadır. Tutarlı dış politikanın önemli şartlarından biri iç siyasette, dış politika amaçlarına uygun gündemin oluşmasıdır. Ekonomiyi dış politikada bir araç olarak kullanma iddiasındaki devletler açısından bu durum daha fazla geçerlidir (Kutluay, 2012: 101-127).

3.3. Kültürel Diplomasisi Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte, kültürel diplomasi açısından önemli olabilecek Türk kültür merkezlerinin kuruluşu gerçekleşmiştir. SSCB'nin dağılmasıyla birlikte kurulan Özbekistan, Tacikistan, Kazakistan, Kırgızistan, Azerbaycan Türk kültürü ile yakın bağlara sahip olması bu süreci de hızlandırmıştır. 2000'li yıllara gelindiğinde ise Türk kültürünü yayma çabaları neticesinde Yunus Emre Kültür Merkezlerinin de açılışları gerçekleşmiştir (Göktolga ve Gündoğmuş,2015: 324).

Kültürel diplomasi kamu diplomasisinin bir türü olması ve uygulama alanı olmasıyla birlikte, kültür ve diplomasi olarak iki kavramdan oluşması, kavramın anlam karışıklığına neden olmasına ve literatürde sıkça tartışılmasına neden olmaktadır (Ekşi, 2015: 347).

Yunus Emre Enstitüsü bir kültürel diplomasi örneği olmakla birlikte, Demir'e göre bir aktörün kültürel etkinliklerini ve imkânlarını ülke dışına taşıma yöntemidir. Bu yöntemi kullanan Yunus Emre Enstitüsü'nün, kuruluşuna giden süreç işte bu alandaki boşluktan kaynaklanmaktadır (Demir, 2012:76).

Enstitüye ihtiyacın, Türkiye'den yurt dışına göçlerle başlaması, yurtdışına giden kişilerin artık kalıcı şekilde yurtdışında yaşayacaklarının anlaşılması üzerine önemli bir sorun da beraberinde gelmektedir.

Bu kapsamda yurtdışına göçen kişilerin, sosyo-kültürel ihtiyaçlarının karşılanması ve bu anlamda oluşturulacak yeni düzenin oluşturulması fikrine yönelik ilk adım, cami dernekleri ile ilk olarak sivil toplum kuruluşu ile başlamıştır. Gelecek endişesi ve kültüre yabancılaşma korkusuyla kültür evleri de açılmıştır. Yeterli olmayan bu politikalar neticesi ve ısrarlı bir çalışma sonucu Yunus Emre Enstitüsünün kurulmasını hızlandırmıştır.

Uzun yıllardan beri tartışılan kültür merkezlerinin kurulmasına yönelik adım Dışişleri Bakanlığı bünyesinde 1986 yılında bazı yurtdışı merkezlerinde Türk kültür merkezleri kurulması ile atılmıştır.

Enstitü fikrinin kurulmasıyla birlikte Ortadoğu ve Balkanlara yönelik çalışmalar hızlanmaktadır (Kaya ve Tecmen, 2011: 11).

Yunus Emre Vakfı, Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü, sanatını dünyanın istifadesine sunmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırmak ve dostluğunu geliştirmek amacıyla 05.05.2007 tarihli kurulmuş olan bir kamu vakfidir. Yunus Emre Enstitüsü vakfa bağlı bir kuruluş olarak anılan ve kanunun amacını gerçekleştirebilmek için yurtdışında kurduğu Yunus Emre Kültür Merkezi, yabancılara Türkçe öğretmenin yanı sıra, ülkemizin tanıtımını da yapmaktadır. Yunus Emre Merkezlerinin yurtdışında kuruluş ve faaliyetlerine Başbakanlık destek vermektedir (<http://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-merkezleri>, 28.10.2016).

Vakıf kanununda belirtildiği gibi, Vakıf Türkiye'nin kültürel mirasına ilişkin Türk dilini, kültürünü tanıtmayı amaçlamakta, diğer ülkeler ise dostluğu geliştirecek anlaşmalarda bulunmakta ve yurtdışında açılacak kültür merkezlerinin işletilmesine yönelik düzenlemeler gerçekleştirmektedir.

Bu çerçevede Türk dilinin, kültürünün gelişmesi hakkında ücretli veya ücretsiz eğitim verme ve bu alanlarda sertifika verilmesini sağlamak ve yurtdışında benzer şekilde çalışan kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktır (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070518-3.htm>, 28.10.2016).

Vakıf, vakıf kanuna göre belirlenmiş mütevelli heyet ve yönetim kurulu üyeleri tarafından yönetilmektedir. Vakfın amacı, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını dünyaya tanıtmaktır.

Yunus Emre Enstitüsü çalışmaları ile birlikte, elde edilen bilgi ve belgeler dünyanın istifadesine sunulmaktadır. Türk dili ve kültürü ve sanatı alanlarında eğitim isteyenlere yurt dışında hizmet vermek ve Türkiye'nin diğer ülkelerle kültürel alışverişini artırmak da ana amaçlarından biridir.

Yunus Emre Enstitüsü önemli tanıtım araçlarından biridir. Kurum hem yurtdışında Türkçe öğrenimini artırmak hem de dil öğrenmeyle gelen kültürel özellikleri öğretmek açısından önemlidir. Bu öneminin farkında olan kuruluş 2009'dan beri çalışmalarına devam etmekte olup dünyanın 45 ülkesinde kültür merkezlerine sahiptir*.

* Bu merkezler için bakınız; EK 1

Kültür Merkezlerinin yapılanmasının üç farklı model çerçevesinde geliştirildiği bilinmektedir. İlk model, T.C Büyükelçilik bünyesinde ev sahibi ülkede kurulması planlanan kültür merkezleridir. İkinci model, ev sahibi üniversiteler tarafından o ülkede kurulması planlanan kültür merkezleridir. Üçüncü model, Kültür Merkezleri Anlaşması (KMA) modelidir. Bu model genellikle STK olarak açılması planlanan kültür merkezlerini tanımlamaktadır (Ekşi: 202).

Bu çerçeveden bakıldığında, Yunus Emre Enstitüsü büyümeye ve gelişmeye devam etmekte fakat kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi çalışmalarını tek başına yapamamaktadır. Bu duruma yönelik Yunus Emre Enstitüsü Eski Başkanı Hayati Develi, Kültür diplomasisinin uzun ve uğraş gerektiren bir konu olduğuna dikkat çekmekte ve bu durumun sadece tek kurum tarafından yapılamayacağına değinmektedir. Bu işi yapmak için yapılan Yunus Emre Enstitüsü, üniversiteler, belediyeler, Kültür Bakanlığı, gazeteciler ve yazarların katkısıyla şekillenmektedir. Bu eksikliğin giderilmesine yönelik birçok çalışmanın olduğu, bu durumun sonucunda ise en az 10 yıl sonra yurt dışına çıkacak olan her insanın mutlaka aklına Yunus Emre Enstitüsünün gelebileceği bir kurum oluşturulmaya çalışılmaktadır (Yunus Emre Enstitüsü Türkiye'yi Tanıtıyor, 2015).

Kurum Türk kültürünün gelişimine katkı sağlarken bir yandan da Türkçe öğretmeye de devam etmektedir.

Türkiye son zamanlarda önemli yumuşak güç uygulayıcısı kurumları açmaktadır. Bu kurumlarla birlikte film ve dizi sektörü de Türkiye'ye olan ilgiyi artırmaktadır. Son dönemlerde Muhteşem Yüzyıl, Aşk Memnu gibi Türk dizileri önemli yumuşak güç uygulayıcılarından bir kaçıdır. Bu kapsamda Türkiye'ye karşı olan ilginin artması ile birlikte, Yunus Emre Enstitüsünün çalışmaları da önem kazanmaktadır.

Kuruluş kanununda açıkça belirtildiği gibi Enstitü, Türk dilini ve kültürünü sanatını tanıtmak amacıyla kurulmuştur. Enstitünün temel işlevlerinden biri, diğer ülkelerde önemli kültürel diplomasi örneği olan, British Council ve Goethe Enstitüsü benzeri kurumlar gibi, Türk dilini ve kültürünü tüm dünyada tanıtmaktır (Ekşi, 2015: 353).

Bu kapsamda yapılan çalışmaların ilk önceliği, kurumun diğer ülkelerde

yapacağı çalışmalarda hedef kitleyi etkilemesinin önünü açmaktır. Bu bağlamda, Yunus Emre Enstitüsü adından da anlaşılacağı üzere ismini önemli düşünür olan Yunus Emre'den almıştır. Yunus Emre'nin Türkçeye verdiği öneme, dünya sevgisi ve barış odaklı düşüncesine bir atıftır.

Bu amaçla bakıldığında, kurumun logosu*, kurumu temsilen beyaz fon üzerine turkuvaz rengiyle bir kuşu temsil etmektedir. Güven duygusuna referans eden bu rengi kullanan kurumun amacı, hem dış dünyada hem de Türkiye'de kuruma güven duyulabilecek bir yapı oluşturmasını sağlamaktır. Turkuvaz ve mavi tonları markalar tarafından en çok kullanılan rengi temsil etmekle birlikte, kurumun da bu amaçla bu renkleri kullandığı görülmektedir (<http://www.socialbusinessstr.com/2015/01/20,03.11.2016>).

3.3.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyet Alanları

Yunus Emre Enstitüsü muadil enstitülerine benzer şekilde buldukları ülkelerin parlamentoları, üniversiteleri, önemli sanat ve kültür merkezleri ile çalışmalarda bulunmaktadır (Demir, 2015).

* Yunus Emre Enstitüsü Kurumsal İletişim Müdürü Ali Rıza Karabağ ve Grafik Uzmanı Taha Berk Konak ile 12.09.2016 tarihinde elektronik ortamda gönderilen belgeden yararlanılmıştır. Bu görüşmenin sonucuna göre kurumun logosu ve adı hakkında şu bilgilere erişilmiştir; Birçok alim ve düşünür bu topraklarda yaşamıştır. Bunlardan biri de Yunus Emre'dir. Yunus balığının suları yarararak mutluluk sergilemesini, güvercinin takla atma maharetini göstermesini *vav* harfinin beraberliğini simgelemektedir. "Yunus" kelimesinin bilinen anlamı balık olmasıdır. Bu nedenle logoda Yunus balığını andıracak çizgiler kullanılmaktadır. Sudan havaya sırt üstü düşen Yunus balığının görüntüsü amblemi kağıt üzerine yansıtılmıştır. Yunus sembolünün kullanılmasında hem Yunus Emre'nin ismindeki Yunus'a hem de toplu yaşama konusunda iletişim becerileri çok gelişmiş olan Yunus balığına bir atıf vardır. Bu nedenle hem güvercin hem de Yunus balığı aynı ambleme kullanılmıştır. 'y' ve 'e' harflerinin logo da sanatlı bir şekilde yazıldığı görülmektedir. Yunus balığının ve güvercinin kuyruk kısmının 'y' harfini anımsattığı görülmektedir. 'e' harfi ise Yunus balığın ve amblemin merkez kısmında sembolize edilmiştir. Bu sembolizm ise Yunus Emre'nin ilk harflerinin ambleme yansımış halidir. Her şey aslına dönmektedir. Tasavvuftaki Devir Nazariyesinin temsil edilmesi ambleme bunu göstermektedir. Yunus balığının ve güvercinin ters takla atması ve kendi etrafında dönmesi mutluluğu temsil etmektedir. Bu dönüş geriye doğru yarım daire çizerken güvercinin sadeleşmesine ve Yunus Emre Enstitüsünün ambleminin oluşturmasını da sağlamaktadır.

Genel olarak Türkiye'nin kültürel ve dil tanıtımına yönelik konserler, resim sergileri, tiyatro etkinlikleri, müzik buluşmaları kapsamında faaliyetlerde bulunmaktadır.

Küresel sistemlerin, ülkeler üzerindeki etkisinin son dönemlerde çok hissedildiği görülmektedir. Eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün belirttiği gibi, ılımlı bir politika izleyen Türkiye'nin, kültürel ve dini söylemleriyle diğer ülkeler üzerinde etkisinin olduğu, bu merkezlerin ise, kişilerin kültürel yaşamlarını öğrenebileceği bir ev olarak görüldüğü düşüncesi son zamanlarda tekrar gündeme gelmektedir (<http://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-merkezleri>, 03.11.2016).

Bu çerçevede kurumun, faaliyet alanlarının çeşitli olduğu, kültürel diplomasının özelliklerinin kullanıldığı, medyayı kullanmakla birlikte, radyo ödülllerinden Türk kültürüne katkı ödülleri kadar çeşitli organizasyonlarda bulunduğu görülmektedir. Kurum bu çalışmalar kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 yaşına gireceği yıl olan 2023 yılı vizyonuna ulaşmak için de önemli çalışmalar yapmaktadır.

3.3.2. Enstitünün Ana Hedefi: 2023 Vizyonu

“Dünya Türkiye'yi daha yakından tanıyor” sloganıyla hareket eden ve yedinci yaşına giren Yunus Emre Enstitüsü Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki uluslararası yüzü olarak çalışmalarına devam etmektedir. Bu çerçevede 2023 vizyonuna ulaşmak için hedefler koymakta ve 2023 vizyonunun genel çerçevesi şu şekilde oluşmaktadır;

Türkiye imajını farklı ülkelerde hissettirmek adına kültürel etkinlikleri daha göz önünde tutacak çalışmalarda bulunmaktadır. Bu kapsamda Türkçenin uluslararası standartlarda ve fiziki özelliklerde daha iyi koşullarda eğitim verebilme imkanına sahip olacak çalışmalarda da bulunmasıdır. Türkçenin uluslararası camiada daha saygın bir değerlendirme sistemine sahip olmasını sağlamanın, Türkoloji'nin uluslararası camiada saygınlığını korumakla eş değer olduğu bilinmektedir. Bu durum sonucunda dünya genelinde açılacak kültür merkezlerinin sayısını 100'e çıkarmak ana amaçlardan biri olmaktadır (2023 Vizyonu, 2015: 1).

Bu bağlamda genel çerçevede yapılan çalışmaları ve 2023 vizyonuna ulaşabilme hedefleri doğrultusunda ilk olarak, Kültür ve Sanat Vizyonu açısından yapılması planlanan faaliyetler bulunmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında, Enstitünün kültürel vizyonuna dikkat edilmesine, Türkiye'nin dış dünyada olumsuz olan algısının olumluya çevrilmesine, Osmanlı arşivi çalışmalarının oluşmasına yardım edilmesine, Türk mutfağının tüm dünyada bilinmesini sağlanmasına, Geleneksel Türk Sanatlarının dünya çapında tanınırlığını artırmasına, kültür merkezlerinde dünya sanatçı ve entelektüellerinin bir araya geldiği atölye çalışmaları yapılmasına yönelik çalışmalarda bulunmaktadır (2023 Vizyonu: 3).

Tüm bu çalışmaların ana amacı, kültürel özelliklerin tüm dünyada bilinmesine katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda, birçok kültür merkezinde Türk Kültür Günleri düzenlenmekte ve hem Türk kültürünü tanıtmakta hem de bu kültürlerin unutulmamasını sağlayacak tedbirler alınmaktadır.

2023 Vizyonuna ulaşmak amacıyla, birçok kurum hedefler belirlemektedir. Cumhuriyetin 100. yılının kutlanacağı bu yılda, hedeflerin gerçekleştirilmesi de bu kapsamda önemlidir. Kurum, 2023'e kadar yapılması planlanan ve büyüme odaklı çalışmalarda bulunmaktadır. Bu kapsamda yapılması gereken görevleri 2023 vizyonunda açıklayan kurumun, en önemli önceliği dünyanın her yerinde kültür merkezlerine sahip olmaktır.

Kurum 2013 yılına kadar Balkanlar ve Ortadoğu'ya öncelik vermekte, 2015 yılı sonrası ise, daha çok Amerika kıtası, Sahra Altı Afrika ve Orta Asya'ya 2023 yılına kadar büyüme olarak belirtmiştir. Bu büyüme sayesinde merkezlerin sayısının da 100'e ulaşması hedeflenmektedir. 2023 büyüme hedefleri ve kurumsal alt yapının hazırlanması amacıyla yapılan tüm etkinlikler, yeni olan kuruma bazı görevler yüklemektedir. Bu kapsamda alınan bazı kararlarda, Türkiye ve dünyada tanınma çalışmalarını sahip olduğu güçle genişletmektedir. Türkçeyle olan çalışmalarında ise, Türkçenin bir dil olarak öğretilmesinin ve Türkoloji çalışmalarının da bu vizyon da önemli yeri olduğu görülmektedir.

3.3.3. Yunus Emre Enstitüsü Tanıtım Faaliyetleri

Kültürel diplomasının önemli uygulayıcılarından olan kurum, yurtdışında Türk günleri, sergiler, mantı günleri gibi etkinlikler düzenlenerek Türkiye'nin kültürel mirasını dünyaya tanıtmaktadır.

Yunus Emre Vakfına bağlı olarak kurulan Enstitü, kanunun gerçekleştirdiği eğitim ve öğretim faaliyetleri ile bilimsel uygulamaları yürütmektedir. Türk dilinin, tarihinin ve kültürünün, tüm dünyada daha iyi tanıtılmasını sağlayacak çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar yapılırken, birçok merkez ile birlikte ortak çalışmalar yürütmektedir.

Yurt dışında açılmış olan ve akademik faaliyetleri buldukları bölgede yürütmek için yapılandırılan kültür merkezlerinin başında gelen Yunus Emre Kültür Merkezleri, Bosna- Hersek, Almanya, Fransa, Makedonya, Romanya, Kosova, Suriye, Lübnan gibi ülkelerde ilk olarak yapılandırılma faaliyetlerine başlamıştır.

Bu merkezlerde düzenlenecek olan çeşitli etkinlikler ve Türkçe dil kursları ile birlikte, hem dil öğrenimi hem de kültürel bağların geliştirilmesi açısından önemlidir. Türkçe gibi önemli bir dilin yabancı ülkelerde öğretilmesine yardımcı olabilecek çalışmalar yapan Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi ise, çeşitli eğitim materyalleri kullanarak Türkçenin uluslararası standartlara ulaşabilmesine yönelik çalışmalarda bulunmaktadır (Yunus Emre Bülten, Eylül 2009: 12).

Yunus Emre Enstitüsü, yeni Türk Kültür Merkezleri açmakta ve tanıtım günleriyle bu durumu pekiştirecek çalışmalarda bulunmaktadır. Konferanslar, Türk günleri, çalıştaylar, resim sergileri, ünlü konuklar, şiir yarışmaları ile birlikte akademik destekte verilmektedir.

Türkoloji Başarı Bursları, Türkiye Kütüphanesi, Evliya Çelebi Bursları, Üniversite İşbirliği, Akademisyenlere Konferanslara Katılma Desteği (Ahmet Yesevi Bursları), Üniversitelerdeki Temsilcilikler, Tapduk Emre Programı, Yunus Emre Bilimsel Araştırma Bursları, Sarı Saltuk Araştırma Derneği, Kültür Merkezlerinin

Akademik Çalışmalara Tahsisi gibi tüm destekler Yunus Emre tanıtım faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir (Yunus Emre Bülten, Temmuz 2011:38-39).

3.4.Yunus Emre Enstitüsü Projeleri

Yunus Emre Enstitü 2007 açılışının ardından, 2009 yılı itibariyle projelere başlamış ve enstitünün yaptığı bu faaliyetler, Yunus Emre Enstitüsü birimleriyle ortaklaşa şekilde gerçekleştirmektedir. Türkçe Kursları, Kitap ve Materyaller, Eğitimciler Eğitimi, Sertifika Programları, Seçmeli Yabancı Dil, Türkçe Yaz Okulu olan faaliyetler Yunus Emre Enstitüsünü yıllar geçtikçe geliştirmektedir (Yunus Emre, Eylül 2009: 11).

Genel çerçeveden bakıldığında, Yunus Emre Enstitüsü 2009 yılında dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açılmış ve Ankara Ulus'ta tarihi yapı içerisinde faaliyetlerine başlamıştır. Recep Tayyip Erdoğan'ın açılışında belirttiği üzere, Türkiye için kurum çok geç kalınmış bir yapılanmadır (Yunus Emre, Eylül 2009: 3-5).

Kurumun projeleri ve kamu diplomasisi çalışmaları ile birlikte, Türkiye'nin hem dili hem de kültürel özellikleri diğer ülkelere aktarılmaktadır. Vakfın açılış konuşmasında da bu etkenlere sıkça değinilerek vakfın neden bu kadar önemsendiğine dikkat çekilmiştir. Tüm bu durumlardan dolayı kurum geç kalmadan çalışmalarına başlamıştır.

Tüm bu projeler kapsamında ilk adım, Ekim ayında Saraybosna**da atılmıştır. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsünün ilk açılan kurum olma özelliği gösteren ve Bosna - Hersek'in başkenti olan Saraybosna'da Türkçenin öğretilmesi yönünde Türkçe Kültür Merkezi açılmıştır (Yunus Emre, Aralık 2009 : 2).

* Saraybosnada ilk olarak kurumun açılmış olmasını dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu tesadüfe bağlamamıştır. Türk kültürünün en iyi şekilde yansıtabilecek mekanın Saraybosna olacağına herkes hem fikirdir. İstanbul nasıl Türk kültürünü yansıtıyorsa, Saraybosna'da aynı şekilde bunu yansıtmaktadır

(http://www.yee.org.tr/CMS/Files/yayin/aralik_2009.pdf)

Bu durum Türkçenin öğretilmesinin yanı sıra, Türk dil kültürünün de yerleşmesini sağlamaktadır.

2011 yılı içerisinde Kosova'da Prizren ve Priştine'de Türk Kültür Merkezi açılışı da gerçekleşmiştir. Bu açılışla birlikte 2011 yılının önemli gelişmeleri arasında 1999 yılında TİKA tarafından başlatılan Türkoloji projesi, 2011 yılından itibaren Yunus Emre Vakfına devredilmiştir (Yunus Emre, Ekim 2011: 16).

Kültürel diplomasisinin de önemine dikkat çeken kurum genel anlamda, büyüme inşasına yönelik çalışmaktadır. Kamu diplomasisinin kültürel diplomasi boyutuyla ilgi çalışmalarda bulunan Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasinin bir propaganda aracı olarak görülmediğine dikkat çekmektedir.

2012 yılı genel itibariyle kurumun açılıştan daha çok projelere yoğunlaştığı bir dönem olarak görülmektedir. Türkçe yaz okullarıyla Türkiye'ye gelen öğrenciler, Türkoloji Projesiyle Öğretim Elemanı Ataması, Uluslararası Müzik Festivali, Londra Kültür Diplomasisi konferansı, Tokyo Ebru Sanatı, Vatikan kütüphanesi ile işbirliği Türkiye ve Türkçeyle ilgili eserlerin tasnif edilmesine yönelik protokol, Pamukkale Üniversitesiyle İşbirliği Protokolü, Ürdün'de Türkçenin resmi dil olarak okutulması bu projelerden bir kaçısı olarak görülmektedir (Yunus Emre, Ekim 2012: 30-48).

Bu bağlamda birçok projenin ana amacı da buna uygun olarak gerçekleştirilmekte ve projelerin daha çok 2015 ve 2016 yılında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda kurum bu projeleri daha fazla insana ulaştırabilmenin yolu olarak da, hem kitaplar hem de dergiler çıkarmaktadır. 2015 yılı raporu da bu kapsamda önemli bilgiler içermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, dönemin Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun de üzerinde durduğu gibi, Yunus Emre Vakfını ve Enstitüsünü kurarak da insani diplomasiyle kültürel diplomasi arasındaki irtibatı kurmuştur. Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Develi'nin üzerinde durduğu gibi, çalışmalar tek başına yapılmamakla birlikte, enstitü etkisinin belki de elli sene sonra daha fazla hissedileceğini belirtmektedir (Yunus Emre, Nisan 2013: 7).

Yunus Emre Enstitüsünün kültürel diplomasiye yönelik faaliyetleri genel çerçevede, Türkoloji, Türkçe Seçmeli Yabancı Dil, Balkanlarda Kültürel Mirasın İnşası ve 100 Türkiye Kütüphanesi projeleriyle gerçekleştirilmektedir.

3.4.1. Türkoloji Projesi

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı tarafından 1999 yılında başlatılan Türkoloji projesi, 2000-2001 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Bu proje ile birlikte, Türkiye'nin diğer ülkelerle ilişkilerini güçlendirmeye yönelik çözümler üretmeye ve eğitim, kültürel çalışmalarla Türk dilinin yurt dışında daha fazla tanıtılması amaçlanmaktadır.

Bu amaçla 20 Eylül 2011 tarihinde Türkoloji Projesi TİKA tarafından, Yunus Emre Enstitüsüne devredilmiştir (<http://mail.yunusemreenstitusu.org/turkoloji>, 14.11.2106).

Türkoloji (Türklük Bilimi) genel anlamda, Türklerin ve Türk lehçelerinin ilgilendiği bilim dalının adıdır. İlk Türkoloji kürsüsü 1795'te Paris'te kurulmuş, daha sonraki dönemlerde 1814'te Moskova'da, 1821'de Paris'te ve 1906 yılında Londra'da Türkoloji kürsüleri açılmıştır (TİKA Türkoloji Projesi,2009:7).

Ayrıca birçok üniversiteyle protokoller imzalanmaktadır. Protokollerin amacı, Türkçe öğretimi konusunda gerekli destek sağlayabileceğinin taahhüt edilmesidir. Bu protokoller, 2013 yılı içerisinde genel itibariyle daha fazla yoğunlaşmıştır.

Uzak doğudan Afrika'ya kadar yapılan bu protokollerle kültürel diplomasının önemli öğeleri de vurgulanmıştır. Bu bağlamda Türkoloji Projesi Kapsamında Üniversitelerde Açılan Kültür Merkezleri ve Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolleri Sağlanan Ülkeler şu şekildedir;

Tablo 6. Kùltür Merkezi ve Türkoloji Projesi İşbirliği

Sağlanan Ùlkeler

Afganistan	Belçika	Çin Halk Cumhuriyeti
Azerbaycan	Bosna-Hersek	Çek Cumhuriyeti
Belarus	Bulgaristan	Estonya
Belçika	Cezayir	Fas
Gürcistan	Kazakistan	Kırgızistan
Hırvatistan	Kosova	Letonya
Hindistan	Litvanya	Mısır
Irak	Moğolistan	Makedonya
İtalya	Pakistan	Polonya
Japonya	Rusya Federasyonu	Sırbistan
Karadağ	Slovakya	Sudan
Ukrayna	Ürdün	Yemen

Kaynak : (Yunus Emre Enstitüsü, 2014 : 7)

Bu kapsamdan bakıldığında, Tablo 6’da görüldüğü gibi, 36 ùlkede 58 üniversite ile işbirliği oluşturulmuştur.

Türkoloji Projesi kapsamında Öğretim elemanı görevlendirilmesi, Türkoloji Yaz Staj Programına başarılı öğrencilerin davet edilmesi, yabancı Türkologların araştırmalarına destek verilmesi ile birlikte akademik olarak başarılı olan öğrencilere burs verilmesi, genç Türkologları destekleyerek başarılı şekilde yetişmesinin sağlanması, Türk kültürünü yabancı ùlkelerde tanıtmak gibi birçok destek verilmektedir (<http://mail.yunusemreenstitusu.org/turkoloji>, 18.11.2016).

Türkoloji projesiyle birlikte, 2014 yılında ilk olarak Uzakdoğu Türkologları Buluşması gerçekleştirilmiştir. Balkanlarda Tasavvuf Konferansı ve Tasavvuf Müziđi Konseri, Yunus Emre Edebiyat ve Kùltür Sohbetleri, Nevruz Çalıştayını, Türk Dünyasını Aydınlatanlar: Mehmet Akif Ersoy ve Abdullah Tukay Sempozyumu, Abdürreşid İbrahim Sempozyumu gerçekleştirilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2014: 90-91).

Nisan 2014’te yapılan önemli bir proje de Kùltürel Diplomaside Türk – Alman Perspektifi panelidir. Bu paneller birlikte üzerinde durulan konunun kùltürel değişim olduğu ve bu durumun göç üzerinden yapılacak bir konu olmadığı bilinmektedir. Bu değişimin anahtarı dil öğretmek olduğu, dil öğretimiyle birlikte Türk kùltürüne ilginin de artması planlanmaktadır (Yunus Emre, Nisan 2014: 11) .

3.4.2. Türkçe Seçmeli Yabancı Dil Projesi

Yunus Emre Enstitüsü üzerinde sıklıkla durulan konu, dil öğretimini yerine getirme amacıyla yapılan projelerdir. Daha önce de üzerinde durulduğu gibi, Enstitü yurtdışında tanınma ve dil öğretimi konusunda önemli çalışmalar yapmaktadır.

Türkçe'nin yabancı dil olarak okutulma projesi, Bosna Hersek, Gürcistan, Romanya, Karadağ, Ürdün, Tunus ve Polonya'da gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda Bosna Hersek'te 5 binden fazla öğrenci ile Romanya'da 5 lisede 250 öğrenci Türkçeyi seçmeli ders olarak okumaktadır (Sarıgül,2015:6).

Osman Sınav'ın da üzerinde durduğu gibi “Yunus Emre Enstitüsü, Cumhuriyet tarihinin son elli yılındaki en önemli hareketidir.” Bu hareketlerin tanınması yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen faaliyetlerle mümkün olacaktır (Yunus Emre, Ocak 2015: 1).

Türkiye son on yılda birçok önemli başarı elde etmekte, ekonomik, kültürel ve siyasi başarılarıyla birlikte, birçok yerde tanınan ülke durumuna da yükselmektedir. Tanınma durumu Türkiye'nin mevcut özelliklerinin de, diğer ülkelerin ilgisine yönelik araştırmalara yönelmektedir. Türk kültürüne ilgi ve Türkçe öğrenme arzusu neticesinde ilk olarak, ilk ve ortaöğretimde Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi resmi müfredatlarda yer almıştır (<http://www.yee.org.tr/tr/secmelidersler>, 19.11.2016).

Yunus Emre Enstitüsü Türkçenin zorunlu dil olarak okutulmasına yönelik birçok çalışma yapmaktadır. Aktif dış politika olgusunun artık dil alanında da yer aldığı ve yumuşak gücün dil ve kültür alanında da meyvesini verdiği görülmektedir (<http://www.turkceogretimi.com/haberler/article/845-turkce-dunya-dili-olma-yolunda/>, 22.11.2016).

3.4.3. Balkanlarda Kültürel Mirasın Yeniden İnşası Projesi

Merkez Bankasıyla birlikte, yürütülen Balkanlarda Kültürel Mirasın Yeniden İnşası Projesi savaş zamanında tahrip olan el yazması eserlerin bakımı, tamiri yanmış

eserlerin kopyalarının bulunması ve elde bulunan mevcut eserlerin korunmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Uygulama yerinin ise, Bosna-Hersek, Makedonya, Arnavutluk, Kosova, Sırbistan, Karadağ, Hırvatistan olduğu görülmektedir.<http://eski.yee.org.tr/karadag-podgoritsa/tr/projeler/>,20.11.2016).

Aralık 2011’de başlayan bu projeyi Prof. Dr. Cihan Okuyucu, Prof. Dr. Yaşar Aydemir, Prof. Dr. Nurettin Ceviz, Dr. Nevzat Kaya’dan oluşan proje yürütme kurulu gerçekleştirmektedir. Bu projeye birlikte, dijital ortama aktarılan kitapların herhangi bir zarara uğramaması amaçlanmaktadır (<http://www.yenisafak.com/hayat/balkanlardaki-osmanli-mirasina-22.11.2016>)

Proje sürecince bugüne kadar olan süreçte Bosna-Hersek, Makedonya, Arnavutluk, Kosova, Sırbistan ve Hırvatistan’daki arşivler taranmaktadır. Osmanlıdan kalan eserlerin tespitiyle birlikte Bosna- Hersek, Makedonya, Hırvatistan ve Kosova’da yaklaşık 10.000 eser dijital ortama aktarılmıştır. ([http://balkanyazmalari.yee.org.tr/balkanlarda-kulturel-mirasin-yeniden-insasi-](http://balkanyazmalari.yee.org.tr/balkanlarda-kulturel-mirasin-yeniden-insasi-26.11.2016)26.11.2016).

Proje sonucuna göre; Bosna-Hersek’te 1317, Makedonya’da 4106, Kosova’da 1167, Hırvatistan’da 3028 el yazması Osmanlı Türkçesi, Arapça, Farsça eser toplam da 9618 el yazması eser koruma altına alınmıştır (Yunus Emre Enstitüsü, 2014 : 104).

3.4.4. 100 Türkiye Kütüphane Projesi

Yunus Emre Enstitüsünün önemli projelerinden biri olan, 100 Türkiye Kütüphane Projesi, Ziraat Bankası ortaklığıyla dünyanın farklı ülkelerinde, Yunus Emre kültür merkezlerinin bulunduğu yerler ile üniversitelerde, Türkoloji bölümü olan yerlere Türkiye Kütüphaneleri kurulması fikridir (<http://eski.yee.org.tr/belcika-bruksel/tr/projeler/devam-eden-projeler/100-turkiye-09.12.2016>).

100 Türkiye Kütüphane Projesi, Türkiye hakkında araştırma yapmak isteyen araştırmacıların kitaplara ulaşma fırsatını sağlayacak çalışmalarda bulunmasıdır. Kütüphanelerin kurulma yeri ise, Uzakdoğu, Avrupa, Ortadoğu, Çin, Afrika, Kuzey

ve Güney Amerika, Kafkaslar, Orta Asya, Rusya Federasyonu ve Baltık ülkeleridir. Bu kapsamda Türkiye kütüphanelerinde çok farklı türde 2.000 kitap yer almaktadır (Göktolga ve Gündoğmuş, 2015).

Türkiye kütüphanelerinin, 2013 yılı itibariyle 25 noktada kurulmuş olup, 2015 yılında ise, 38 farklı ülkede bu amacını gerçekleştireceği çalışmalarda bulunmuştur(<http://www.tarihhaber.net/100-ulkede-turkiyekutuphanesi/>, 11.12.2016).

2012 yılından beri bu proje uygulanmakta olup birçok kütüphane açılışı da gerçekleştirilmektedir*.

100 Türkiye Projesi kapsamında 2014 yılı raporuna göre toplam olarak 64 kütüphane kurulmuş, 2016 yılı itibariyle, Astana Milli Kütüphanesinde ve Al-Farabi Devlet Üniversitesinde de 2 Türkiye kütüphanesinin açılışı gerçekleştirilmiştir (<http://www.yee.org.tr/tr/faaliyethaberleri/turk-dunyasinda->,11.12.2016).

Özetle ifade etmek gerekirse, Çin ve Rusya gibi yükselişe geçen ülkelerin uyguladığı kültürel diplomasi örneklerine bakıldığında, Yunus Emre Enstitüsü de dil alanında çalışmalara öncelik vermektedir. Bu kapsamdan bakıldığında Rusya'nın Russkiy Mir Vakfı, muadili olan Yunus Emre Enstitüsü ile neredeyse aynı tarihlerde kurulmuş ve benzer şekilde T.C Başbakanlık Kamu Koordinatörlüğü, Rusya'nın Gorchakov Fund for Public Diplomacy aynı tarihlerde çalışmalara başlamıştır.

Önemli kültürel ve kamu diplomasi olan Yunus Emre Enstitüsünün yaptığı faaliyetler neticesinde, hem dünya hem de Türkiye'de çeşitli uygulamalara yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

* Bu kütüphaneler EK 2'de gösterilmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YENİ DÖNEM TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA DESTEKLEYİCİ BİR UNSUR OLARAK DİASPORA DİPLOMASİSİ YURTDIŞI TÜRKLER ve AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI ÖRNEĞİ

Grekçeden dilimize geçen diaspora kavramı, tohumların saçılması eylemini anlatmaktadır. Birçok değişikliğe uğramasına rağmen, bu kelime ilk olarak Yunanlılar tarafından kolonilerini isimlendirmek için kullanılmıştır (Tosun:217).

Diaspora ana vatanından birçok neden yüzünden ayrılmak zorunda kalan ve bulunduğu yerlerde yeni yaşam biçimi oluşturan kişilerin yaşam alanını ifade etmektedir (Dufoix,2011: 1-7).

“Diaspora” dünyanın her yerine dağılmak anlamında olup, Yunanca kökenli bir kelimedir. William Safran Diaspora’yı göçmen ve ana yurdu olmayan ve topluluklar şeklinde tanımlamıştır (Wakizaka:110).

Diaspora kavramı tek bir tanım etrafında şekillenmemektedir. Cohen’in tanımlanmasında iş arama amacıyla başka ülkeye göç etme diaspora olarak tanımlanmakta ve bu durum Türk vatandaşlarını diaspora olarak kabul etmektedir. Bunu yanında Türk vatandaşlarının zorunlu bir şekilde başka ülkeye göç ettirilme kısmı Türk diasporasına uymamaktadır (Ekşi: 218).

Diaspora kavramının geçmişi uzun bir döneme dayanmasına rağmen, kavram üzerinde tartışmalar devam etmektedir. Günümüzde ise bu kavramın etki alanı genişleyerek anavatanının dışında yaşayan kişileri tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır.

Genel çevreden bakıldığında, Türk dış politikasında YTB ’nin yapmış olduğu çalışmalar diaspora diplomasisi olarak tanımlanabilmektedir. Yunus Emre

Enstitüsünün dış politikadaki kültürel çalışmalarına benzer şekilde, YTB de diaspora çalışmalarında bulunmaktadır.

Bu tür çalışmalar, öncelikle göç eden soydaş ve akraba topluluklara yönelik, diaspora diplomasisi olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda ele alınan çalışmada, YTB'nin tüm çalışmaları kamu diplomasisine yönelik faaliyetler olarak incelenmekte ve dünyadaki diaspora örneklerine de yer verilmektedir.

4.1. Dünya'dan Örneklerle Diaspora Diplomasisi

Uzun bir süre boyunca diaspora kelimesinin sadece Yahudiler tarafından kullanılmakla birlikte, 1970'lerden itibaren anlamı genişlemiş ve Afrika'yı da içine alacak bir biçimde geliştirilmiştir. Zaman içerisinde bazı devletler, ilk anlamı büyük D harfi ile kullanılan ve diasporik milletler tarafından diasporayı kullanılmıştır (Tosun, 2016 :224).

Diaspora kavramı ilk olarak Ermeniler tarafından kullanılmış ve öncelikle Amerika ve Avrupa kıtalarını hedef almıştır. Günümüzde diaspora kavramının anlamına bakıldığında, farklı topraklara dağılmış olan göçmen topluluklarını ifade etmektedir.

Bu açıdan bakıldığında sadece Ermenilere yönelik bir tanım olmadığı, Fransa'da yaşayan Cezayirli, Amerika'daki Afrikalıları, Ortadoğu'da yaşayan Avrupalıları tanımlamakta bir çeşit diasporadır. Fakat bu diasporaların çalışmaları Ermeniler kadar düzenli ve sistemli olmamış, onlar kadar lobi faaliyetleriyle ilgilenmemiştir (Boyacıoğlu,2005:11).

Birçok diaspora tanımları yapılmasına karşın, diaspora kelimesi, genel çerçevede tarihi süreçte yaşayan ve bu yaşadıkları topraklardan ayrılan milletleri tanımlamaktadır. Bu kavrama Türkler, Ermeniler, Yahudiler, Afrikalılar ve Çinliler gibi birçok millettten insan da girmektedir (Özocak,2014:1).

Türkiye diasporası dünyada yer alan diğer diaspora faaliyetlerine benzer şekilde çalışmalarda bulunmaktadır. Çin'in dünyada önemli üretimler yapan bir

merkezi, Hindistan'ın dünyanın teknoloji ve yazılım merkezi, İsrail'in inovasyon merkezi olması, Türkiye'nin de bu kapsamda ticaret ve üretim merkezine yönelik diasporalarıyla iletişimde olması ortak bir hedef oluşturmaktadır (Dünyada Diaspora ve Bosna Hersek Diasporası için Öneriler, 2015:3).

Bu kapsamdan bakıldığında Türk dış politikasında diaspora faaliyetleri YTB üzerinden yapılmaktadır. Benzer şekilde diğer ülkeler de uzun yıllar boyunca diaspora faaliyetlerinde bulunmaktadır. Fakat uzun yıllar boyunca sadece Ermeniler ile birlikte anılan diaspora faaliyetleri günümüzde artık birçok ülke tarafından kullanılmaktadır.

4.1.1. Ermeni Diasporası

Ermeniler Hristiyanlığı devlet dini olarak kabul eden ilk topluluktur. Ermeniler bu bağlamda ideallerini gerçekleştirme amacıyla tüm Hristiyanlığı tek bir mezhep altına toplamaya çalıştığı söylenebilir (Kutalmış, 2003:53).

1991 yılında diğer Kafkas devletleri gibi Ermenistan da bağımsızlığını kazanan devletlerden biri olmuştur. Bağımsızlığını kazanan Ermenistan dış politikada yalnız kalmamak amacıyla diğer devletlerle işbirliğine ya da çatışmalara girerek dış politikasını da bu politikalar çerçevesinde oluşturmuştur.

Ermenistan'ın dış politikasında belirleyici unsuru oluşturan devlet ABD'dir. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasıyla birlikte ABD'ye göç eden Ermeniler güçlü bir diaspora ağı oluşturmuştur (Aliyev,2016:2).

1. Dünya savaşı ile tehcir kanunuyla birlikte, Ermeni halkı daha çok ABD ve Rusya'ya göç etmiştir. Bu kapsamda birçok devlet egemenliği altında yaşayan ve hala yurtdışında yaşamakta olan Ermeni vatandaşı bulunmaktadır. Bu göçlerin en önemli sebeplerinden birisi de daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak, iş bulmak yaşam şartlarını iyileştirmektir (Tosun :4).

Diaspora ana vatandan bağımsız ve farklı olduğu bir gerçeği bulunmakla birlikte, diasporanın tek parça mı olduğu konusu Ermeniler için geçerli değildir. Ermeniler için neresinin diaspora neresinin ana vatanı olduğu gerçeği hala bilinmemekle birlikte, Türkiye'nin Ermeniler için ana vatan mı yoksa diaspora mı olduğu konusu hala tartışılmaktadır (<http://www.agos.com.tr/tr/yazi/16757/khachig-tololyandan-hakiki-,04.12.2016>).

Tablo 7: Ermenilerin 1923- 1926 yılında yaşadıkları yerler ve nüfusları

Yerleşilen Yerler 1923	Mevcut Ermeni Sayısı	Ülke 1926	Mevcut Ermeni Sayısı
Yunanistan	45.000	Sovyet Ermenistan'ı	750.000
SSCB	400.000	SSCB ülkeleri	820.000
Kuzey Amerika	35.000	ABD ve Kanada	120.000
Lübnan	50.000	Lübnan	50.000
Kıbrıs	2.500	İran	140.000
Fransa	30.000	Fransa	35.000
Suriye	100.000	Suriye	115.000
Diğerleri	1.000	Türkiye	125.000

Kaynak: (Özocak, 2014 :4).

Ermenilerin göç ettiği yerler genel olarak daha yakın coğrafyalara olmuştur. Daha önceden de ifade edildiği gibi, uzun bir süre boyunca göç eden Ermeniler diaspora faaliyetlerini en çok ABD'de de devam ettirmektedir.

Diaspora kavramı anlam itibarıyla temelinde zorlama ögesini barındırmakla birlikte, başka bir açıdan bakıldığında, toplulukların kendi isteğiyle diaspora haline gelmediği bilinmektedir. Tüm bu sebepler ve bu zorlu koşullar ise, diaspora haline gelen toplulukların ilişkilerini güçlü hale getirmektedir (Dufouix, 2011:10).

Ermeni diasporası olarak adlandırılan ve Ermenistan dışında dağınık şekilde o ülkenin vatandaşı olarak yaşayan Ermeni diasporasına yönelik iki kavramdan söz edilmektedir;

Birinci anlam, Anadolu'dan göç ettirilen ve dönmelerine müsaade edilmeyen Ermenileri ikinci anlamı ise, Ermenistan dışında dünyaya yayılmış olan Ermenileri

kastetmektedir. Fakat burada Ermenistan'dan kastedilen yalnızca Kafkasya'daki Ermenistan Devletini değil, Türkiye, İran, Azerbaycan, Gürcistan'daki sözde Ermenistan topraklarını ele almaktadır (Şener, 2004:114).

Genel çerçeveden bakıldığında Ermenilerin dünya üzerinde birçok ülkeye dağıldığı görülmekte ve diğer ülkelerdeki diasporalara göre, durumları daha yüksek ve ulusal karakteri olan kültürel bir boyut içermektedir. Bu bağlamda Ermenilerin ulusal kimliği “çok boyutlu kimlik” olarak adlandırılmaktadır (Boyacıoğlu, 2005 :6).

Dünyadaki örneklerinin aksine Ermeni diasporası en iyi örgütlenen diasporaların başında gelmektedir. Diasporaların dünyada bu kadar kalıcı olması iki nedene bağlanabilir; Birinci neden, Ermenilerin göç faaliyetlerinin çok uzun zaman süreci sonunda ortaya çıkmış olmasıdır. İkinci neden ise, 1915 soykırım olaylarının kişiler üzerinde oluşan etkisini canlı tutmaya yönelik faaliyetleridir (Şener:115).

Günümüzde ise Ermeniler diaspora faaliyetlerini kapsamlı bir biçimde yürütmek amacıyla birçok organizasyon kurmaktadır. Bu organizasyonlardan biri de, Ermenistan 2020 programıdır. Bu programla birlikte, Harvard mezunu Ermenilerin yaptığı yarışmalar ve iş dünyasına ait planları içermektedir Ermenistan 2020 programı, Ermenistan Cumhuriyeti'nin yurtdışında yaşadığı diasporalarının gelişmesini de sağlamaktadır (Dünyada Diaspora Stratejileri ve Bosna Hersek Diasporası için Öneriler :15).

4.1.2. Çin Diasporası

ABD'nin soydaş ve yurttaş politikalarına yönelik açıklanan yaklaşıma göre, Çin diasporasını oluşturan ana etkenlerden biri de Çinli olarak doğan Çin doğumlu olanları ve onların torunlarını kapsamakla birlikte, doğrudan Çin kökenli olan ve kendini Çinli olarak benimseyenler de Çinli olarak tanımlanabilmektedir (<http://akademikperspektif.com/2014/09/10/soydaslik-ve-diaspora-kavramlar->, 24.12.2016).

Çin'de 1978 yılından itibaren yurtdışına öğrenim görmek amacıyla giden ve bir daha geri dönmeyen birçok kişi bulunmaktadır.

Bu bağlamdan bakıldığında, günümüzde elde edilen verilere göre, 52-60 milyon arası yurtdışında yaşayan Çin’li diaspora olarak bulunmaktadır. Bu nedenle Çin hükümeti, diasporalarla ilişkileri kuvvetlendirmeye yönelik kanunlar çıkarmakla birlikte birçok politika da uygulamaktadır. Bu politikaların ana amacı “esnek hareketlilik” (flexible mobility) ve “sahip olma sadece faydalan” (only seek to utilize, not to possess) biçimde özetlenmektedir (Ercan,2015).

Bazı görüşlere göre, Çin dışında yaşayan kişileri tanımlamak için kullanılan diaspora kavramı, Çinlileri tanımlamak için kullanacak bir yöntem değildir. Çin göçlerinin her ne kadar Güney Doğu Asya’ya yönelik şekilde gerçekleştirildiyse de ve Çinli göçünün binlerce yıllık geçmişi olsa da bu tanımlı karşılamamaktadır. Genel olarak bakıldığında, uzmanlar “denizaşırı Çinliler- overseas Chinese” olarak tanımlamaktadır (Özcan, 2004).

Çinlilerin yapmış olduğu deniz aşırı yatırımların en büyük bölümünü diasporalar oluşturmaktadır.

Bu kapsamdan bakıldığında Çin, öncelikli olarak ekonomik yükselişi elde etmeye çalışmakla birlikte Çin tarzı kalkınma modeli ise diğer ülkelere örnek alınmaktadır. Çin yaptığı tüm çalışmalarda diğer ülkelere tehditkâr şekilde yaklaşmak yerine, kamu diplomasisi ve diasporalarını kullanarak kendini daha iyi bir şekilde ifade etmeye çalışmaktadır (Akçadağ, 2010:3).

Çin’le ilgili önemli faktörlerden biri de ekonomik kazanımlara yönelik gerçekleştirilen yatırımlardır. Bu yatırımların en büyük bölümünü yapanlar da yurtdışında yaşayan Çinliler ve diasporalardır. Çin’in anavatanı dışında yaşayan 69 milyon, Güneydoğu Asya ülkelerinde 35 milyon, Tayvan’da 23 milyon, Hong Kong’ta 6.5 milyon ve dünyanın diğer yerlerinde ise 4.5 milyon Çinli yaşamaktadır. Anavatanı dışında yaşayan Çinlilerin oluşturduğu ve kendi mahallelerini oluşturduğu mekanlarda önemli bir diaspora ve baskı merkezlerinden biridir (Dura, 2007).

Çin’in yapmış olduğu ekonomik yatırımlardan birisi de kamu diplomasisi çalışmalarına yönelmesidir. Kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında yapılan tüm faaliyetler de Çin’in imajına katkıda bulunmaktadır.

Diasporanın önemine ilişkin çok sayıda düşünce mevcuttur. Genel çerçevede diasporaların beyin göçü yapması beklenmekte ve ülkesi için çalışmasının önü açılması için faaliyetlerde bulunması gerekmektedir. Fakat sadece ülkeye gelen diasporaların çalışması beklenmemekte anavatanında değilken bile o yer için de çalışması beklenmektedir (Dünyada Diaspora Stratejileri ve Bosna Hersek Diasporası için Öneriler:11).

Çin’de tıpkı Türkiye gibi diaspora çalışmalarda bulunmaktadır. İki ülkenin karşılaştırmalı diaspora çalışmalarına yönelik şu şekilde saptamalar mevcuttur (Dura,2007);

- Çin’de tek partili rejim bulunmaktadır. Tek parti rejiminin istikrarlı durumunun diasporalar üzerindeki etkisi Türkiye’den farklı bir şekildedir.
- Çin Türkiye’den yüz ölçümü olarak büyüktür. Bu nedenle, Çin nüfusu Türkiye nüfusundan fazla olduğu için daha fazla yüksek sermaye çekmektedir.
- Çin’e gelen yabancı yatırımlara bakıldığında emperyalist ülkeler ve ulus ötesi şirketlerin payı fazla olmamaktadır. Bunda en önemli etken ise, ana vatanlarına bağlı Çin kökenli insanların ekonomik güce olan katkısıdır. Bunda diasporaların önemi çok büyüktür.

4.1.3. Hindistan Diasporası

Dünya’da en geniş ikinci diasporaya sahip olan Hindistan, diasporalarını iki grupta tanımlamaktadır.

“NRI” (Indian Citizens Not Residing in India- Hindistan’da yaşamayan Hindistan vatandaşları) ve “PIO” (Persons Of Indian Origin who have acquired the citizenship of some other contry- Hint asıllı olan fakat başka ülkenin vatandaşlığında yaşayan) Hindistan soydaşı olarak tanımlanmaktadır (Akhundova,2014).

Hindistan’ın bilişim sektöründeki başarısı diasporalarla ilişkisini de etkilemiş bu ilişkiler uzun zaman boyunca güçlü bir biçimde ilerlemiştir. Bu ilişkileri oluşturmak amacıyla Hindistan’da yer alan bilişim şirketleri çalışanlarını tecrübe

kazanmaları amacıyla yurtdışına göndermektedir. Yurtdışına giden çalışanlar ise, bu sayede güncel bilgileri öğrenerek dönmektedir. Bu bağlamda yurtdışına çıkan ve orada çalışan Hint topluluklarına destek olmak amacıyla “Hint Toplulukları Refah Fonları” kurulmuş ve bu sayede Hint diasporalarla ilişkiler Hindistan dış temsilcilikleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (Ercan, 2015).

Ekonomik gelişmeler toplumların dönüşümünde önemli rol oynamaktadır. Hindistan’ın da yazılım ve bilişim alanında öne çıkan etkisinden dolayı diasporalarla ilişkileri artmıştır. Diasporaların ülke kalkınması için öneminin farkına varan Hindistan bu alana yönelik politikalar oluşturmakla birlikte, Bakanlık düzeyinde kurumsal yapılar da kurmaktadır. Hindistan’a benzer şekilde Çin ve ABD, Japonya ve Brezilya, Hindistan ve ABD, İrlanda ve AB, İngiltere, İsrail ve ABD diasporalarla güçlü bir bağ kurmaktadır (Taşçı, 2012: 3-4).

Her ülkenin diasporalarla ilişkisi kendi tarihi, kültürü ve dillerine göre farklılıklar içermektedir. Hindistan gibi uzun yıllar ABD gibi gelişmiş ülkelere göç veren bir ülkenin uygulayacağı politikalar ile Türkiye’nin uygulayacağı politikalar farklıdır. Fakat görülmektedir ki, yeni dönemde yaşanan gelişmelerden dolayı artık Hindistan Türkiye için örnek teşkil etmektedir.

4.1.4. Azerbaycan Diasporası

Azeriler ile ilgili ülke mevzuatında yazan ifadelerle göre, yurtdışında yaşayan Azerbaycan Cumhuriyeti vatandaşları ile birlikte çocukları, ve dil,din,ırk ayrımı olmadan kendini Azerbaycanlı olarak gören herkes, önceleri Azerbaycan ve SSCB vatandaşı olmuş kişiler “yurtdışında yaşayan Azeriler”olarak tanımlanmaktadır (<http://akademikperspektif.com/2014/09/10/soydaslik-ve-diaspora-12.01.2017>).

Uzun yıllar boyunca birçok sorunla karşılaşan Azeriler, 1979 yılında İslam devrimi neticesinde Güney Azerbaycan’dan Avrupa’ya yapılan siyasi göç gerçekleştirilmiştir.

Dünya’nın yaklaşık 70’e kadar ülkesinde 50 milyon Azeri’nin yaşamasını Azerbaycan hükümetinin diasporalarla sıkı iletişim içerisinde olmaya yöneltmiştir.

Bu bağlamda 45 ülkede yer alan diaspora teşkilatı, yurtdışında yaşayan Azerilerle ilişkilerini bu çerçevede sürdürmektedir. Bu teşkilatların en önemli amacı, Azeri diasporalarla politik, manevi, ekonomik ve ulusal birliği oluşturmaktır (http://www.azerbaijans.com/content_1713_tr.html,20.01.2017).

Diğer ülkelere benzer şekilde siyasi, sosyal, ekonomik ya da diğer sebeplerle zorla ya da gönüllü olarak topraklarından göç ederek yurtdışında bir arada kültürel bağlarını koruyarak yaşayan ve kendi ülkesiyle de bağlarını koparmayan dil, din ve kültürel değerler bakımından kendini Azerbaycanlı sayan herkes Azeri diasporasını oluşturur (http://www.azerbaijans.com/content_494_tr.html, 21.01.2017).

Diasporaların ana vatanları ile bağları üçgen bir ilişki çerçevesinde sürdürülmektedir. Diaspora-anavatan, anavatan-ev sahibi ülke, ev sahibi ülke-diaspora şeklinde ilerleyen diaspora faaliyetleri ülkelerin sağlam ilişkileri çerçevesinde ilerlemektedir. Bu bağlamda Ermenistan ve Azerbaycan diasporaları benzerlik göstermektedir (Tosun: 247).

Azeri vatandaşları bir araya toplamaya yönelik yayınlar uzun yıllardır yapılmaktadır. İlk organize ulusal topluluklar, II. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturulmuş ve diasporanın örgütlenmesine yönelik ilk adım ise, 1949'da Ankara'da açılan Azerbaycan Kültür Derneği olmuştur (Tosun:238).

Azerbaycan'ın diaspora etkinliğine yönelik önemli bir adım 2002 yılında atılmıştır. Bu adım, Azerbaycanlıların siyasi ve ideolojik birliğinin sağlanma amacını gerçekleştirmeye yönelik “Yurtdışında Yaşayan Azerilerle İş Devlet Komitesi” oluşturulmasıdır. Ayrıca 2008 yılında yine aynı şekilde diasporalarla sorunların giderilmesine yönelik “Diasporadan Sorumlu Devlet Komitesi (DİDK)” kurulmuştur (Şahverdiyev, 2014).

Günümüzde yurtdışına giden vatandaşların anavatanları ile bağlarının kopmamasına yönelik kurumların açılması, vatandaşların asimile olmasının engellenmesine yardımcı olmaktadır. Bu kurumlar özellikle devlet desteği almakta ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Haydar Aliyev'in sağlığında yaptığı katkılarla daha da geliştirilmektedir.

4.1.5. Yahudi Diasporası

Diaspora kelimesinin ilk olarak Yahudilerin Filistin'den sürülme sürecini anlatmak için kullanıldığı bilinmektedir. Ağırlıklı olarak Yahudi ve Ermeni diasporası için kullanılan bu kavramın, genel anlamının daha önce de üzerinde durulduğu gibi dağılmak olduğu ve ana yurdu dışında yaşayanları tanımladığı görülmektedir. Fakat Ermeni ve Yahudi milletlerinin diasporik olmasının birçok farkı olduğu, Ermenilerin tehcir kanunu ile zorunlu göçe tabir tutulduğu, Yahudilerin ise bunu daha çok dini sebeplerle yaptığı izlenimi üzerinde de durulmaktadır (Dufoux:1).

Yahudi kimliği, İki ana amaç üzerine inşa edilmektedir. Bunlardan bir tanesi Yahudilerin seçilmiş halk olarak görülmesinde etkili olan din, diğeri ise etnik aidiyettir. Bu durum ise, Yahudilerin bir bütün çerçevesinde ele alınmasına, ortak bir köken dışında bir din ögesine bağlanmasına neden olmaktadır (Balpınar,2012 :81).

Bu süreci anlatan Yahudilerin kutsal kitabı Tevrat'ta yapılan açıklamaya göre, Yahudilerin Tanrıyı kızdırdıkları, bunun sonucunda onun cezasına uğradıkları için yurtlarından sürüldüğü bilgisi yer almaktadır.

Diasporalar modern-ulus devletlerin egemenliğinde yer alan bir kırılma, toplumsal öz farkındalık yaratabilme amacıyla gettoların oluşturdukları toplumsal mücadele aracı olarak etkinliğini sürdürmektedir (Ulusoy,2015:58).

Bu açıdan bakıldığında, dini azınlıklar içerisinde Avrupa'da en uzun tarihe sahip olanların Yahudiler olduğu ve Batı Avrupa'da yaklaşık olarak 1 milyon Yahudi'nin yaşadığı bilinmektedir. Fakat son dönemlerde Yahudiler için önemli bir sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorun, Yahudi olmayanlarla evliliğin olmaması sonucu nüfusunun gittikçe azaldığıdır (Şenay, 2002:138).

Sonuç olarak bakıldığında, yaklaşık 2300 yıl önce kullanılmaya başlayan diaspora kelimesinin dinsel anlamının dışında, akademik gibi farklı alanlarda kullanılmaya başlanmış ve kullanım alanı daha fazla genişlemiş yaygınlaşmıştır. Yaklaşık 10 yıldır ise, küreselleşmenin etkisiyle birçok dile giren diaspora artık tekil terim olmaktan sıyrılmış ve çağdaş bir terim olmuştur (Dufoux:9).

4.2. Diaspora Diplomasisi Aracı olarak YTB Örneği

Her ülkenin birçok yerde zorunluluk, kültürel, ticaret, iş ve emperyal diasporaları bulunmaktadır. Türkiye perspektifinden bakıldığında ise, Türkiye'nin dünyanın herhangi bir yerinde kültürel ticaret gibi diasporaları bulunmaktadır.

YTB, bu diasporaların Türkiye ile bağlarını artıracak çalışmalarda bulunmakla birlikte, diğer ülkelerin Türkiye hakkında olumlu imajına yönelik kamu diplomasisi çalışmalarında da bulunmaktadır.

Uzun bir süre sadece Yahudi diasporasını tanımlamak için kullanılan diaspora kavramı günümüzde birçok ülke halklarını tanımlamak için de kullanılmaktadır (Yetkin,2014:21).

Diaspora kavramı, diğer ülkelerin diasporalarının Türkiye aleyhine yönelik çalışmaları neticesinde uzun bir süre olumsuz bir anlam taşımıştır (Dünyada Diaspora Stratejileri ve Türk Diasporası için Öneriler,2011: 37).

Bu sebeple ki, bu durumun oluşturduğu olumsuz etkileri azaltmak ve Türk Diasporasıyla ilişkilerimizi geliştirebilmek amacıyla YTB, TİKA ve Yunus Emre Enstitüsünün kurulması gibi adımlar atılmıştır.

YTB'yi küresel lobi* faaliyetlerini uygulamak amaçlı 'Diaspora Bakanlığı' olarak görebilmek muhtemeldir. Kurum isminin diaspora kavramının yanlış anlaşılma düşüncesiyle Dış Türkler ve Diaspora yerine Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı şeklinde değiştirildiği tahminler arasındadır (Ekşi: 216).

Diaspora kavramının 250 yıllık bir geçmişi olmasına karşın, genel olarak en çok etkilendiği ve üzerinde tartışıldığı dönem son 20 yıllık bir süreçtir. Bu durum iki

* Lobiciliğin çok sayıda anlamı olmasına karşın genel olarak yasaları etkilemeye yönelik baskı gruplarının çalışmaları olarak tanımlanabilir (<http://www.halklailiskiler.com.tr/LOBICILIK.php>). Lobi faaliyetleri genel olarak halkla ilişkilerin yoğun olarak çalıştığı bir alandır. Kamu diplomasisinin de yeterli şekilde lobicilik faaliyetleriyle ilgilenmesi ve tıpkı Ermeni lobisi gibi Türkiye'nin olumlu imajına yönelik çalışmalarda bulunması gerekmektedir (Yılmaz, 2009: 1). Gyorgy Szondi, uluslararası halkla ilişkiler, kamu diplomasi ve lobiciliği benzer çalışmalarda bulunduğuna, lobiciliğin kamu diplomasisinde benzer yöntemlerle kullandığı düşüncesi bu duruma bir örnektir (Szondi, 2009 : 297).

neden etrafında şekillenmektedir: Soğuk savaşın bitişiyle birlikte değişen sınırlar ve bunun neticesinde oluşan kimlik bunalımları, küreselleşmenin etkisiyle, iletişim ve haberleşmenin diasporalar üzerinde artan etkisidir (Yaldız, 2012 :70).

Dünyada birçok diaspora faaliyetleri bulunmaktadır. En yaygın örnekleri Ermeni ve Yahudi diasporası olmakla birlikte, diasporaların birçoğunun Türkiye'nin aleyhine yönelik çalışma yaptığı bilinmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin kendi diasporasıyla ilişkisi ise geliştirilmesi gereken bir alan olarak görülmektedir.

Dünyada küresel olarak yaklaşık 70 milyon İrlandalı, 25 milyon Hintli, 60 milyona yakın ise Çinli Diaspora bulunmaktadır. Ülkeler bu diasporayla bağlantılarını korumak amaçlı belli ülkeye özel ya da belirli meslek gruplarına yönelik küresel iletişim ağları kurmaktadır (Dünyada Diaspora Stratejileri ve Türk Diasporası için Öneriler:10).

Kurulan bu iletişim ağlarıyla birlikte, ülkelerin yaygın bir şekilde diasporalarını belirli amaca yönelik grupladıkları görülmektedir.

Diasporalar gittikleri ülkede yalnızca temel gereksinimlerini karşılamak ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak amacıyla gitmemektedir. Bu tür diasporalar yaşadıkları ülkede ana vatanyla arasındaki ilişkiyi canlı tutacak özelliklere sahiptir (Cohen, 1997:195).

Bu kapsamda Batı Avrupa'ya giden Türk göçmenlerin yaşadığı yer ile anavatanı arasındaki ilişki ve bu durumun getirdiği kimliksel strateji ve farklılıkların toplamı Türk diasporasını oluşturmaktadır. Diaspora olmanın farklı kimliğe yönelme anlamına geldiği, yaşanan yere uyum sağlamak amaçlı kimlik değişimine neden olduğu da bilinmektedir (Ertürk,2012: 89).

Kimlik değişimleri yaşanan bir ülkede kimlik bunalımları da olmaktadır. Yaşanılan ülkeye uyum çabası, anavatandan bağın kopması bu durumun sebepleri arasında yer almaktadır.

Dünya örneklerine bakıldığı zaman, *Taglit-Birthright İsrail* İsrail'in Yahudi kültür mirasının korunması amacıyla kurulan en başarılı diaspora faaliyetlerinden biri olduğu görülmektedir.

Yahudi diasporasının büyük çoğunluğu ABD’de yaşamakta ve bu diasporaların ana vatanla bağıni genişletebilmek amacıyla, 10 gün İsrail’de zaman geçirilmesine yönelik turlar düzenlenmektedir. Bu turların elde ettiği başarının bireylerin Yahudi okullarında 5 yıllık bir eğitim süreci almasından daha etkili olduğu belirlenmiştir (Dünyada Diaspora Stratejileri ve Türk Diasporası için Öneriler:18).

YTB’nin de bu bağlamda kurulduğu ve diaspora çalışmalarına başladığı düşünüldüğünde, Kafkaslar, Orta Asya, Balkanlar, Afrika’daki 20 ülkeden 280 öğrencinin Türkiye’ye gelmesi ve dil, din, kültürel eğitimleri alması projesi bu çerçevede yapılması planlanan çalışmaların başında gelmektedir. Bir başka çalışma ise, Azerbaycan Diasporadan Sorumlu Devlet Komitesi tarafından gerçekleştirilen diaspora toplantılarıdır. Bu toplantılara Türkiye’nin yanı sıra 44 ülke diaspora temsilcisi katılmıştır (YTB Kurumsal Mali Durum Beklentiler Raporu, 2013:14).

YTB yurtdışında diaspora faaliyetlerini STK’lar üzerinden gerçekleştirmektedir. YTB proje çalışmalarına 2011 yılından itibaren 70’in üzerinde 800 proje destekleyerek katkıda bulunmaktadır (https://www.ytb.gov.tr/proje_destek.php, 17.02.2017).

Diğer çerçevede YTB, diaspora faaliyetlerini gerçekleştirebilmek, lobicilik kapasitesinin faaliyetlerini artırabilmek amacıyla uluslararası medya platformu ve Yurtdışı Vatandaşlar Kurulu kurmaktadır. Tüm bu kurumlarla birlikte YTB, Türk Dış Politikasında oluşturduğu bu diaspora faaliyetleri ile beraber kullanabileceği kamu diplomasisi ve yumuşak güç özelliklerine sahiptir (Ekşi: 220).

Bu bağlamda diasporalarla iletişimin sadece YTB üzerinden değil mevcut STK’lar, iş adamları, küresel şirketler aracılığıyla da yapılması gerekmektedir.

4.3. YTB'nin Kurumsal Yapılanması ve Faaliyet Alanları

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) 6 Nisan 2010 tarihinde Başbakanlığa bağlı olarak müsteşarlık düzeyinde kurulan bir kamu kurumudur. Yurtdışında yaşayan akraba ve soydaş topluluklarının hizmetlerine yönelik çalışmaları düzenlemektedir. Bu kapsamda, Türkiye'ye burslu olarak gelen öğrencilere de katkı sağlayıcı çalışmalar yapmaktadır. (<https://www.ytb.gov.tr/kurumsal.php>, 18.02.2017).

Yurtdışında yaşayan 6 milyona yakın Türk vatandaşının yaşadığı problemlere çözüm bulmak ve bağlarını güçlendirmek amacıyla 24 Mart 2010 tarihinde Cumhurbaşkanlığı onayıyla resmîyet kazanmıştır.

YTB 2010 itibariyle, artık değişen ve gelişen yeni Türkiye'nin yeni kurumlarından biri olma yolundadır. Yurtdışında yaşayan vatandaşların daha iyi yaşam koşullarına sahip olmasını ve Türkiye'ye olan bağlılık duygusunu artırmayı amaçlamaktadır (YTB, 2014: 2).

YTB eski başkanı Kudret Bülbül, kurumun Soydaş ve Akraba Topluluklarla ilişkilerini daha bütüncül amaçlarla yürüttüğü üzerinde durmaktadır. Ana amaçlardan biri, Türkiye'nin sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerinin geliştirilmesine yöneliktir. Bu kapsamda uzun zamandır yanlış politikalarla unutulmuş ilişkileri düzenlemeye yönelik çok sayıda çalışma yapmaktadır (YTB:3).

YTB'nin yaptığı çalışmalara yönelik kurumun ana amaçlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda YTB'nin ana amaçları şu şekilde açıklanmaktadır (<https://www.ytb.gov.tr/documents/ytb/files/mevzuat/5978.pdf> , 06.03.2017);

- Yurtdışında yaşayan vatandaşların sorunlarına çözüm bulmak bu kapsamda çalışmalarda bulunmak.
- Yurtdışında soydaş akrabalar ile sosyo-ekonomik ve kültürel çalışmalarda bulunmak.

- Türkiye'ye eğitim görmek amacıyla gelen öğrencilerin eğitimin başarılı geçmesine yönelik tedbirler almak.

YTB genel olarak eğitim odaklı politikalar benimsemektedir. Bu kapsamda ise projelere ev sahipliği yapmaktadır.

Yurtdışında yaşayan vatandaşların uğradığı ayrımcı eylemlere ve özgürlüğün kısıtlanmasına yönelik projelere yönelmektedir. Bu bağlamda ise, kamuoyunda oluşan farkındalığı artırmak ve din inanç hürriyeti kapsamında oluşturulacak faaliyetleri uygulayan kurumların da geliştirilmesine yönelik projelere destek vermektedir (https://www.ytb.gov.tr/ayrimcilikla_mucadele.php,12.03.2017).

YTB bu kapsamda, vatandaşların gittikleri ülkede yaşamlarını daha iyi idame ettirebilmesi ve aktif birer yurttaş olmanın gerekliliğine yönelik sivil toplumun da desteğini alarak faaliyetlerini gerçekleştirmektedir (https://www.ytb.gov.tr/aktif_yurtdaslik.php,12.03.2017).

Bu bağlamda, üzerinde durulan ve yurtdışında yaşayan vatandaşların eğitim ve akademik destekleri de 2014 yılında gerçekleştirilen Yurtdışı Vatandaşlar Burs Programıyla gerçekleştirilmektedir. Türkiye'ye eğitim için gelen öğrenciler için de Türkiye Bursu* hayata geçirilmiştir (<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/,14.03.2017>).

4.4. YTB'nin Yurtdışı Vatandaşlar İçin Çalışmaları

YTB'nin Yurtdışında yaşayan vatandaşların çalışmalarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirmesi amacıyla, Yurtdışı Vatandaşlar Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu kapsamda kurumun önemli amaçlarından biri, yurtdışında yaşayan vatandaşların yaşadıkları ülkelerdeki olumsuz durumlarına ve asimilasyon politikalarına karşı korumaktır. Bu bağlamda gerçekleştirilmek istenen, yurtdışında yaşayan vatandaşların sorunlarına yönelik çözümler üretmek ve hayat standartlarının

* Türkiye'nin kamu diplomasisi açısından önemli bir kazanımı olan Türkiye Bursları, çalışma da kapsamlı şekilde ele alınacaktır.

daha iyileşmesi ve düzeltilmesini sağlamaya çalışmaktadır (https://www.ytb.gov.tr/yurtdisi_vatandaslar_db.php 22.03.2017).

YTB'nin Yurtdışında yaşayan vatandaşlara yönelik yaptığı çalışmaları tablo halinde görebilmek mümkündür.

Tablo 8. Yurtdışı Vatandaşlar Çalışma Alanları

Sistemik/Vatandaşlık	Tematik Çalışmalar	Destek Programları
Hakları Çalışmaları	50.Yıl Etkinlikleri	Aile ve Sosyal Çalışmalar
Yurtdışında Oy Kullanma	Diaspora Bursları	Çift Yurttaş ve Eşit Katılım
Mavi Kart	Gençlik Daireleri	Ayrımcılık ve Hak İhlalleri
Siyasal Katılım	Gençlik Köprüleri	Çift Dilli Eğitim
Dövizle Askerlik	Genç Liderler	Eğitim Destekleri ve Akademik
	Hukuk Eğitim Programları	Evliya Çelebi Gençlik Köprüler
	Sivil Toplum Vatandaş Buluşmaları	Herkes İçin Adalet
	STK Eğitimleri	Yaşam Boyu Hızlı Destek

Kaynak: (YTB Faaliyetler-Projeler, Hollanda,2015:8-29)

Tabloda 8'de yer alan çalışmalara göre, Mavi kart uygulaması Türk vatandaşı olarak doğan bu hakkından çıkan kişiler ile bu hakkı kaybedenlere ve bu haklarını yitirdikten sonra doğan çocuklarına da verilen bir hak uygulamasıdır. Mavi kart uygulamasıyla birlikte kamu kurumlarında ve kuruluşlarında çalışılabilmeye imkan sağlanmış, bu durum geçici, sözleşmeli personel, işçi olarak çalışılabilmeye imkan sağlamıştır (https://www.ytb.gov.tr/mavi_kart.php, 27.03.2017).

Mali desteklerin alt dalında bulunan çift dille eğitim de önem kazanan uygulamaların başında gelmektedir. Çift dille eğitim, yurtdışında yaşayan vatandaşlar ve onların çocuklarına yönelik hem yaşadıkları ülke dillerinde hem de ana dillerinde iyi eğitim almalarını sağlamaya yönelik bir teşvik programıdır (<http://www.ab-ilan.com/ytb-cift-dilliligi-tesvik-mali-destek-programi/>,01.04.2017).

Bu programla iki dilde de yetkinlik kazanılması amaçlanmakta ve ayrıca birçok mali destek de sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtildiği gibi, bu çalışma alanlarına göre ayrı ayrı programlar düzenlenmektedir. Bu programlar ülkelere göre projelendirilmekte ve her ülkede

farklı projelere göre çağrı açılmaktadır. Uygun başvuru sahipleri bu projelere başvurarak hibe alabilmektedir. İsviçre’de Aile ve Sosyal Çalışmalar Programına yönelik çalışmalar konusunda örnek faaliyetler şu şekildedir (Faaliyetler-Projeler İsviçre,2015:20);

- Uzman Eğitimi
- Aile Seminerleri
- Merkezlerin kurulması ve altyapısının güçlendirme çalışmaları
- Kadın çocuk ve gençlik seminerleri
- Sosyal hayata kazandırmaya yönelik kültürel etkinlikler
- Psikolojik destek programları diye sıralanmaktadır.

Örnek faaliyetler kapsamında yer alan uygulamalar İsviçre, Almanya, Belçika, Fransa, Avusturya, Hollanda gibi ülkelerde gerçekleştirilmektedir. Tüm çalışmalar, eğitim ve kültürel miras başlıkları altında ülke ülke değerlendirilecektir.

4.4.1 Eğitim

Günümüz toplumlarının en belirgin özelliklerinden biri bilgiye kolay yoldan ulaşmasıdır. Dünyanın neresinde olunursa olunsun, hem bilgiye hem de kişilere ulaşmak çok kolaydır. Doğru ya da yanlış bilgiye her yerden ulaşan bireylerin eğitilmiş ya da kültürlü olduklarını söylemek çok zordur. Bunun için devletlerin ya da devlet dışı kurumların bu alana destek vermesi gerekmekte YTB’nin de bu kurumlardan biri olduğu görülmektedir.

YTB, birçok alana destek vermektedir. Kuşkusuz bu alanların içinde en önemli kısmı eğitim temalı projeler oluşturmaktadır. Sivil Toplum Kuruluşlarının da desteğiyle birlikte, hem yurtdışında yaşayanlar hem de kendi ülkesindeki gençlerin kültürel etkinliklerden en kapsamlı şekilde yararlanabilmesi amaçlanmaktadır. Bugüne kadar yapılan 545 projeye 55 Milyon TL destek verilmekte, eğitim odaklı projelere ise 29 Milyon TL destek sağlanmaktadır (ARTI 90, 2015:7).

YTB’nin yapmış olduğu bu projeler, sadece bir noktaya değil, birçok ülkeye odaklı yapılmaktadır. Bunlardan biri de Hollanda’dır.

Etkin bir role sahip olan eğitim destekli projelerle, yurtdışında yaşayan vatandaşların, soydaş ve akraba topluluklarımıza destek vermektedir. Görülmektedir ki, 2011-2013 yılları arasında eğitim destekleri için verilen tutar 19.559.663,80 TL'dir. Bu durum Başkanlık tarafından, projelere sağlanan toplam desteğin %58.83'üne denk gelmektedir. Bu kapsamda ayrıca 121 eğitim temalı proje ile 64 ülkeden 10.963 öğrenciye ulaşılmıştır (İMECE Sivil Toplum Destekleri, 2011-2013:16-17).

4.4.2. Kültürel ve Tarihi Miras

Farklı ülkelerin kültürleri ve arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla kültürel ekonomik ve sosyal alanlarda değişim programlarını yürütmektedir. Bu kapsamda araştırma ve geliştirme amacıyla soydaş ve akraba topluluklarımızdan gelen öğrencilerin ülkemizdeki durumlarına ve akademik ve sosyal hayatlarına katkı sağlamaktadır (https://www.ytb.gov.tr/kulturel_miras.php,05.04.2017).

YTB bu çerçevede birçok destek de vermektedir. Bu anlamda Aile ve Gençlik, Gençlik Köprüleri, 50.Yıl Etkinlikleri ve Vatandaş Buluşmaları kültürel programları da bu duruma dahildir. YTB soydaş akraba ve toplulukların daha iyi yaşamalarına yönelik ekonomik, sosyal ve kültürel çalışmalara önem vermektedir. Ayrıca kendi kimliklerini ve dillerini unutmamaya yönelik etkinlikler gerçekleştirmektedir. Soydaş ve akraba topluluklarla derin bağlara sahip olunması, kültürlerin gelecek kuşaklara iletilmesi açısından önemlidir (https://www.ytb.gov.tr/soydas_ve_akraba.php,07.05.2017).

Bu kapsamda birçok projeye ev sahipliği de yapılmakta, özellikle önemli bir proje olan Kırım Tarihi ve Kültürel Mirası Envanter Projesi ile Kırım Tatar Sürgünü sırasında yok olan ya da tahribata uğrayan birçok eser tespit edilmektedir. Tespit edilen bu eserler, Kırım'daki Tatar Mimari Yادigarlar isimli yazılı eserler de sunulmaktadır.

Bu projeye birlikte Kırım Türklerinin var olması ve unutulmamasına yönelik önemli atılımlar gerçekleştirilmektedir

(https://www.ytb.gov.tr/haber_detay.php?detay=5066, 07.05.2017).

4.5. Soydaş ve Akraba Topluluklar

Soğuk savaş bitimiyle birlikte özellikle çok kutuplu dünya düzeninin oluşması devletlerin de dış politikalarında değişimlerde bulunmasına neden olmuştur. Bu değişimlerin yanı sıra Türkiye ile bağı olan topluluklar, özellikle Balkanlarda Türkiye ile doğrudan bağı olan soydaş ve akraba topluluklar, birçok sorunlarla karşılaşmakta bu bağların faturası ise Müslüman-Türk topluluklara kesilmektedir (Özlem,2012: 24-25).

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte ise, yabancı ülkelerde yaşayan Türkler, belli bir sınıflandırma ve hiyerarşik düzene geçirilmiştir. Bu duruma yönelik olarak ise, Cumhuriyetin erken dönemlerinde adımlar da atılmıştır. Homojen bir ulus yaratma fikrinin Anadolu'yu bir Türk- Müslüman gruplarla nüfuslandırma çabasının başarılı olmasıyla birlikte önemli değişimler de yaşanmıştır. 80 sonrası dönemde özellikle Bulgaristan ve Irak'ta yaşayan Türklerin de dahil olduğu soydaşlık bağı göçmen kabullerini hızlandırmıştır (Danış ve Parla, 2009: 136).

Özal dönemi ile birlikte, bu hızlanış artmış ve kendi kendine yeten bir Türkiye'nin sinyallerini de verebilmiştir. Sovyetlerin ve Yugoslavya'nın dağılmasıyla oluşan ortamda Türk Dünyası kavramı da ortaya çıkmış, “Adriyatik'ten Çin Seddi'ne” söylemi ile dış dünyada yaşayan Türklerin de artık yardıma ve kaynaşmaya olan ihtiyacı Özal dönemiyle daha da bilinir olmuştur (Bulut,2016:213).

Özal, bu düşüncelerini hayata geçirmek amacıyla, 1993 yılında Orta Asya ve Türk Cumhuriyetlerine geziler gerçekleştirerek kenetlenmeye ve yardımlaşmaya yönelik adımlar atmıştır. Özal bu dönemde, özellikle Sovyet düzeninin yıkılmasıyla ortaya çıkan Türki devletlere yardımlar yapılmasının yollarını araştırmaktadır.

Bunun için “Tek Millet, Çok Devlet” sloganıyla yola çıkan Özal, bu düşüncelerini gerçekleştirilmeden vefat etmiştir (Kara,2012: 248).

Özal döneminden sonra çok fazla üzerinde durulamayan bu konuyu, Adalet ve Kalkınma Partisi ele alacak ve Özal benzeri tutumlarla bunları gerçekleştirmenin yolunu arayacaktır.

Bir nevi bu görevi ele alan AKP hükümeti dış politikada çok yönlülük üzerinde sıkça durmaktadır. Özellikle dış dünyadaki dışa açılımlarını sadece batıya yönelik olarak değil, Ortadoğu İslam Dünyası, Türk Dünyası, Afrika Dünyası, Kafkasya ve Balkanlara yönelik olarak da geliştirmektedir. Bu durum birçok yerde eksen kayması tartışmalarını da getirmektedir (Sunar, 2013: 441).

AKP, bu kapsamda yurtdışında yaşayan vatandaşlara milletine hizmeti esas alan devlet anlayışıyla yaklaşmaktadır. Dış politikanın ana unsurlarından biri olan ve yurtdışında yaşayan vatandaşların, akraba toplulukların bütün menfaatlerini bütün farklılıklarını koruyarak yurtdışında hizmetlerin daha kalıcı olması da amaçlardan biridir (Ak Parti, 2015: 26).

Bu sebeple kurulan YTB, yurtdışında yaşayan soydaş ve akraba topluluklara yönelik çok sayıda ilkleri de gerçekleştirmektedir. Daha sıkı bağların kurulması ve kültürel bağların geliştirmesine yönelik birçok uygulamalarda da bulunmaktadır.

4.6. Uluslararası Öğrenciler

Genel olarak bakıldığında uluslararası öğrenci hareketliliği gelişmemiş ülkelerden gelişmiş olan ülkelere doğru olmaktadır (Kumar,2008:34).

Bir ülkeden diğer ülkeye okumak için gitmek sorunları da beraberinde getirmekte, yeni ülkeye uyum çabası, dil ve kültürel sıkıntılar bu sorunların en önemli basamağını oluşturmaktadır. Yabancı ülkede yaşayan ve o ülkede öğrenim gören kişilerin, sosyal açıdan yaşadığı zorlukların da fazla olduğu da görülmektedir.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, 60'lı yılların başlarında özellikle ABD, İngiltere, Almanya gibi ülkelere öğrenciler göndermiştir. Görülmektedir ki, bugünkü uluslararası öğrenci potansiyelinin bu ülkelerde yoğunlaşmasının sebebi olarak, bu durum görülmektedir (Tekelioğlu, Başer, Örtlek ve Aydın,2012: 195).

Bu kapsamdan bakıldığında görülmektedir ki, uzun yıllardır kullanılan bu sistem devletlerin değerlerini, kültür ve dillerini diğer ülkelere aktarabilmek için uyguladıkları kamu diplomasisi faaliyetlerinden biridir.

Türkiye de bu duruma uygun olarak çalışmalarda bulunmaktadır. Bunlardan biri de, ülke ve akraba topluluklardan Türkiye'ye öğrenim görmek amacıyla gelen, 1992-93 yılında Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) ile başlatılan ve günümüzde ‘‘Türkiye Bursları’’ adı altında yeniden düzenlenen burs ve eğitim programıdır (Terzi, 2013:1-2).

4.6.1. Sayısal Veriler

Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayılarına ilişkin, başlangıçtan günümüze olan verilere ulaşmak zordur. Bu bağlamdan bakıldığında, 1980 sonrası gelen uluslararası öğrenci verileri düzenli olarak tutulmaktadır. 1990 yılına kadar durağan bir seyir izleyen bu durum Büyük Öğrenci Projesinin, 1992 yılında uygulamaya konulmasıyla birlikte artmıştır (Gündüz, 2012:30).

2012 yılına gelindiğinde ise, Türkiye Burslarıyla birlikte, 172 ülkeden 122.000 başvuru 16000 burslu kişiyle birlikte artarak ilerlemektedir.

Tablo 9. Türkiye’de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci İstatistikleri (2008-2016)

2008-2009	18.158
2009-2010	21.361
2010-2011	26.228
2011-2012	31.170
2012-2013	12.575
2013-2014	48.169
2014-2015	72.020
2015-2016	87.629
Toplam	304,915

Kaynak: ÖSYM İstatistikleri

Tüm bu gelişmeler ışığında, uluslararası öğrenci değişimlerinde, Türkiye Burslarının hayata geçirebilmesiyle birlikte, burs kontenjanları ve burs miktarlarında artışa gidilmiş ve düzenlemeler yapılmıştır.

4.7. Büyük Öğrenci Projesi

1990’lı yılların başında, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılması sonucunda, birçok ülke de bağımsızlığını kazanmış, bağımsızlığını kazanan ülkeler arasında, Türkiye’yi yakından ilgilendiren Türk ve Akraba Toplulukların da olması kültürel, eğitim ve dil konusunda bu topluluklar ile ilişkilerimize yönelmeyi sağlamıştır.

Nitekim mevcut hükümetler de bu durum hakkında çalışmalarda bulunmuş ve söz konusu topluluklarla iletişimde kalmanın yolunu aramıştır. Bu kapsamda 25

Kasım 1991 yılında Hükümet Programında yer alan değerlendirme de bu durumu özetlemektedir. Hükümet Programında yer alan ifadelerle göre;

“Hükümetimiz, tarihsel bir yeniden yapılanma sürecinde bulunan Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkilerine ve iş birliğine büyük önem vermektedir. Bu sürecin demokrasi ve barış içerisinde tamamlanması içten dileğimizdir. Cumhuriyetlerle ilişkilerimizin geliştirilmesinde bu temel yaklaşımla uyumlu bir tutum izleyecektir. Aynı yaklaşım, Kafkasya’da komşumuz olan Cumhuriyetler ile dil ve kültür yakınlığımız bulunan Cumhuriyetlerle ilişkilerimize de egemen olacaktır. Özgürlüklerine kavuşarak, demokrasi ve kalkınma yolunda yeni atılımlara girmiş bulunan Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri, özellikle komşumuz Bulgaristan’la, siyasal, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizi geliştirmek hükümetimizin ana ilkelerinden biridir” (<https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP49.htm>, 23.04.2017).

Hükümetin bu yardımlarına ve söz konusu iletişimleri daha da iyi yönetebilmesi amacıyla, birtakım değişikliklere gidilmiş ve yeni bir örgüt olan “Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği” Başkanlığı kurulmuştur (Kavak ve Baskan, 2001:94). Bu başkanlığın günümüzdeki adı ise Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı- TİKA’dır.

Hükümet, bu gelişmeler ışığında, hızlı bir şekilde çalışmalara başlamış ve Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı Birinci Türkiye Zirvesini düzenlemiştir.

Zirveler, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarının kazanmasının ardından kurulan ve bu ülkelerin sorunlarını ele alan çalışmalarda bulunmaktadır (http://www.turkkon.org/trTR/zirveler_sureci_bilgi_notu/4/52, 11.05.2017).

Bu sorunların yanı sıra, değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamak da gerekmektedir. Özal da 3.İzmir İktisat Kongresinde bu uyum sürecine yönelik şu saptamalarda bulunmuştur;

“... gelecek on yıl Türkiye’nin önüne çok büyük bir istikbal açan dönemdir. Balkanlar’dan Orta Asya’ya kadar Müslüman ve büyük kısmı Türk olan yeni devletlerle birlikte kendi gücümüzü daha etkili hale getirebiliriz. Bu fırsatı iyi kullanabilirsek akılcı, gerçekçi, hakkaniyetli yöntemlerle işbirliğini ilerletebilirsek, hem biz hem de bu kardeşlerimiz dünya üzerinde bir gruplaşmanın etkili fertleri olarak ortaya çıkabilirler. Bunlar bize Allah’ın

bahsettiği büyük imkanlardır, büyük avantajlardır. Bu avantajları mutlak surette kullanmalı, gücümüzü kuvveden fiile çıkarmalıyız''(Özal,199 : 12).

Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra, kültürel ve dil birliğini geliştirmeye yönelik çalışmalar, birçok projenin de yapılmasını sağlamıştır. Bu çalışmaların amaçları, Türk dillerinin birbirleri ile yakın bağlarının olması ve ortak bir dil yaratma isteğidir

Bu bağlamda, bağımsızlığını kazanan soydaş ve akraba topluluklarla ilişkileri bir adım öne çıkarabilmek, Türkiye’de eğitim görebilmeleri ve nitelikli insan gücünü oluşturabilmek amacıyla, 1992-93 yılından itibaren Büyük Öğrenci Projesi başlatılmıştır.

Bu bağlamda, Türk Cumhuriyetlerinden 10.000 öğrencinin Türkiye de öğrenim görmesi düşünülmüş ve bu sayının 7.000’ini yüksek öğrenim için, geriye kalan 3.000’i ise orta öğretim için amaçlanmıştır.

Proje başlangıcından, 2012 yılına geçen dönemde, ülkeler 40 binin üzerinde bir kontenjana sahip olmuş ve bu projeyle birlikte, yaklaşık 8 bine yakın öğrenci mezun olmuştur (Kavak ve Baskan: 96).

Projeye başlangıç olarak, beş Türk Cumhuriyetinden öğrencilerin gelmesini hedeflenmiş ve artırılan burs, kontenjanlar sonucunda 4 Türk Cumhuriyeti ve 42 Türk ve Akraba Topluluğundan öğrencinin bu burstan yararlanması sağlanmıştır (Beşirli, 2010:40).

Bu ülkeler Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan’dır. İlerleyen dönemlerde 57 topluluk da bu burslardan yararlanmıştır (Vural ve Alkan: 9).

Bu projenin ana amacı, Türkiye’nin yetişmiş insan gücünün eksikliklerini gidermek, eğitim düzeylerinin artırılmasına yönelik politikalar gerçekleştirmek ve Türkiye’yi tanıyan ve seven kişilerin yetişmesi olarak sıralanabilmektedir (Dok,2009).

Büyük Öğrenci Projesinin 20. yılı için çekilen belgeselinde projenin çıkış noktasını, dönemin Başbakanı Süleyman Demirel, dönemin Milli Eğitim Bakanı

Köksal Toptan, dönemin Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, dönemin Yurt-Kur Genel Müdürü Asım Enhoş, Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek şu şekilde açıklamıştır;

“Bağımsızlığını ilan eden Cumhuriyetleri ilk olarak tanıyan ülkenin Türkiye olması gerekmektedir. Bize yakışan da budur. Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Kırgızistan’dan oluşan bu beş ülkeye yapabileceğimiz en büyük yatırım eğitim yatırımdır. 80-90 yıl birbirinden ayrı olan bu milletlerle aramızdaki ilişkinin artması gerekmektedir. Türkiye sadece Türkiye’den ibaret değildir. Burs programı uygulayarak bu ülkelerdeki öğrencileri Türkiye’ye getirmeliyiz. Fakat Türkiye’nin de zor durumunu da hesap ederek burs alan kişilerin sayısını çok artırmamak gerekmektedir” (https://www.youtube.com/watch?v=0g_4yXhyZQ,17.04.2017).

Bu konuşmalar ışığında, öğrenciler hazırlanmış ve yurt binaları gelecek 10 bin öğrenci için yeniden düzenlenmiştir. Bu burs projesiyle birlikte, birtakım sıkıntıların da oluşması sonucunda, bazı düzenlemelere gidilmiştir. Bu sıkıntılardan biri, burs miktarlarının öğrenciler açısından yeterli olmamasıdır.

Öğrenciler, ilk dönemlerde yeterli burs alabilmekteyken, enflasyonla birlikte azalmaya gidilmiş, bu durum sonucunda burslarını yeterince alamayan öğrenciler ise, iş yaşamına yönelmiştir. Bu yönelim, öğrencilerin okulu uzatmasına ya da bırakmasına kadar da gitmiştir. Diğer bir açıdan bakıldığında ise, Türkiye’de çalışan, özel sektöre yönelen kişilerin, ülkelerine döndüklerinde daha iyi iş bulabildiği gerçeği de göz önüne alınmalıdır (Beşirli:54).

Büyük Öğrenci Projesi ile birlikte, yıldan yıla verilen burs miktarlarının kullanılma ve kullanılmama durumuna göre tabloda gösterilmektedir. Türkiye’nin hazırlıksız şekilde başladığı bu proje sonucunda, yıldan yıla dalgalanmalar görülebilmektedir.

Tablo 11: Tahsis Edilen ve Kullanılan Yükseköğretim Bursları (1992-1999)

Öğretim Yılı	Tahsis	Kullanılan	Kullanılma oranı (%)
1992-93	8.195	6.186	75.5
1993-94	5.237	3.448	65.8
1994-95	2.204	1.380	62.6
1995-96	1.847	1.479	80.1
1996-97	1.736	1.523	87.7
1997-98	1.883	1.674	88.9
1998-99	1.548	1.433	92.6
1999-00	1.652	1.567	94.9
TOPLAM	24.302	18.690	76.9

Kaynak: (Kavak ve Baskan :99).

Tabloda 11’de yer alan bilgilere göre, 1999 yılına kadar verilen burs miktarları, Büyük Öğrenci Projesinin sorunlu bir şekilde devam ettiğini göstermemektedir. Görülmektedir ki, burs miktarları yıldan yıla azalmakta, ayrıca kullanılmayan ya da bursu kesilen öğrenciler de bulunmaktadır.

Mili Eğitim Müdürlüğü Yurtdışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü’nün yürüttüğü bu projeye birlikte 2011/ 12 akademik döneme kadar burs kontenjanı 42.318 belirlenmiştir. Daha önceden belirtildiği üzere, birçok nedenden dolayı bu bursun sadece 31.307’si kullanılmış mezun öğrenci sayısı ise 8.914 olmuştur (Budak: 68).

Kamu diplomasisi açısından incelendiğinde, söz konusu proje bu amaçla başlamış fakat amacına ulaşamamıştır.

Büyük Öğrenci Projesinin amacına ulaşamamasına ilişkin elde edilen verilere göre, projeye gelecek öğrencilerin seçiminde Türk hükümeti ile birlikte diğer ülke hükümeti rol oynamış, bazı öğrenciler haksız bir şekilde seçilmiş ve istenilen akademik başarıya ulaşmadan burstan ayrılmıştır. Projenin devam ettiği iki sene içerisinde, projedeki bazı sıkıntılar yüzünden ülkeler öğrenci göndermek istememişlerdir. Bu durum sonucunda, bu ülkelerle Türkiye arasında, anlaşmazlık sorunları ortaya çıkmıştır.

2000’li yıllarda değişen koşullarla birlikte, projenin de işleyişi, eğitimde değişen küresel koşullar ve Türkiye’nin bu duruma ayak uyduramaması, öğrenci seçimi ve burs sağlama konusunda büyük nitelik ve nicelik ile ilgili sıkıntılar, projenin uygulanma ve devamlılığını olumsuz etkilemiştir (Öztürk, 2014: 53).

Proje bu gibi birçok sıkıntılar yüzünden devam edememiş ve yerine alternatifler düşünülmüştür.

4.8. Kamu Diplomasisi Uygulaması Türkiye Bursları

Genel olarak bakıldığında, uluslararası öğrenciler için verilen burslar geniş kapsamda, diplomatik dostluklar, kültürel değişimlerin uygulanması amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda gelen öğrencilere, birer kültür elçisi olarak bakılmakta ve onlardan gittikleri ülkenin kültürel ve bilimsel faaliyetlerine destek olmaları beklenmektedir. Bu bağlamda, bu kişilerin, Türkiye’nin kamu diplomasisine uzanan yolunda da önemli tanıtım yüzleri olmaları beklenmektedir (Kaya,2014:132).

Uluslararası öğrenci hareketliliği ile birlikte, karşılıklı anlayış, kültürler arası iletişim arttığı için bu hareketlilik, önemli kamu diplomasisi uygulaması olarak görülmektedir. Birçok ülke de bu kapsamda, dünyanın birçok yerinden kabul ettiği

öğrencileri nitelikli bireyler olarak görmekte ve onları geliştirmektedir. Bu sayede hem ekonomilerini hem de bilimsel etkinliklerini canlı tutmaktadır (Gündüz : 22).

Türkiye de çalışmalarını bu kapsamda geliştirmekte ve Büyük Öğrenci Projesi ve Türkiye Bursları gibi çalışmalarda bulunmaktadır.

Türkiye'nin Büyük Öğrenci Projesi ile birlikte, hedeflenen sonuçlara ulaşamaması ve burs programlarının yeniden düzenlenmesine olan ihtiyaç neticesinde, 2011 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından 'Uluslararası Öğrenci Stratejisi Belgesi' oluşturulmuştur. Bu belge ile birlikte, verilmesi planlanan eğitimin sunulacak hizmetlerin planlanarak ilerlemesi ve bu hareketlilikten doğan sonuçların ülke menfaatlerine uygun olması sağlanmıştır (Budak :74).

Bu belgenin oluşturulması sonucunda, Türkiye'nin dağınık şekilde vermekte olduğu, Devlet Bursu, Hükümet Bursu, Bakanlık Bursu, Türk Diyanet Bursu gibi bursları "Türkiye Bursları" adı altında tek bir çatı altında toplamıştır. 2012-2013 öğretim yılıyla birlikte, uluslararası öğrenci alımına başlanarak, burs miktarını yeni öğrencilerin yerleştirilmesine göre yapılandırılmıştır (Gündüz: 38).

Uluslararası öğrencilere yönelik gerçekleştirilen hareketliliğin önde gelen kurumunun YTB olduğu ve bu kapsamda çalışmalara başladığı görülmektedir (Ulutuş,2013:111).

YTB'nin öncülüğünde gerçekleştirilen bu proje, şu şekilde açıklanmaktadır; Türkiye Bursları, Türkiye Cumhuriyeti tarafından uluslararası öğrencilere verilen kamu kaynaklı yükseköğrenim burslarıdır. Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen (Erasmus vb.) projeler ile Yükseköğretim Kurulu'nun ikili anlaşmalar çerçevesinde ya da üniversitelerin verdiği burslarla ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrenciler, Türkiye Bursları kapsamının dışındadır (<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/s-s-s/turkiye-burslari-genel/03.04.2017>).

Türkiye Bursları, Önlisans, Lisans, Lisansüstü ve Araştırma branşlarıyla birlikte, dört kategoride verilmektedir. Türkiye Burslarına, diğer burs programlarından biri olan Büyük Öğrenci Projesinden daha farklı ve kapsamlı eleme metotları uygulanmıştır (Budak :76).

Türkiye Bursları, stratejik yapılanmayla birlikte burslarını sadece Orta Asya'ya yönelik olarak sınırlamamıştır. Burslar, son dönemlerde neredeyse 180 ülkeden başvuruya açılarak önemli kamu diplomasisi uygulayıcısı olmuştur. Sıklıkla diaspora üzerine eğilen Başkanlık, buradaki diaspora kavramının daha geniş anlamıyla ele almaktadır. Bu kapsamda, sadece yurtdışında yaşayan vatandaşlara belli bölgelere yönelik faaliyetlere yönelmemekte aksine kültürel, dini, tarihsel bağların bulunduğu bölgelerde de gerçekleştirmektedir. Böylece kamu diplomasisinin faaliyet alanı olarak, tüm dünyaya yönelik olarak gerçekleştirildiği görülmektedir (Ulutaş:88).

Ülkelerin dış politikalarında benimsediği değişim ve burs programları ile birlikte, ülkesine dönen öğrenciler kültürel etkileşime katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda uygulanan burs programlarının uzun vadede ki sonucu, Türkiye ve diğer ülkelere yönelik katkı sağlayacağı açıktır.

Dünya'da kamu diplomasisini uygulayan devletler, öğrenci değişim programlarını çift yönlü olarak uygulamaktadır. Bu yönüyle Türkiye Burslarının, hala tek yönlü öğrenci hareketi olarak devam etmesi, Türkiye Burslarının dezavantajlı yönüne işaret etmektedir (Budak :90).

Türkiye Burslarının bu eksikliğinin giderilmesi için, çift yönlü uluslararası öğrenci hareketliliği desteklenmeli ve Türkiye'ye gelen öğrencilere karşılık, kamu diplomasisi vizyonuna sahip kişiler gönderilmelidir (Terzi:71).

Araştırmalar göstermektedir ki, değişim ve burs programları karşılıklı anlayışı artırmaktadır. Devletler birbirleriyle anlaşabilmekte ve gelen öğrenciler o ülkenin kültüründen etkilenmektedir (Kurtuluş, 2014:51).

Bu etkilenme genel kanının aksine her zaman olumlu olmamaktadır. Bu durumun en önemli örneğini, Mısırlı yazar Seyyid Kutub'un, Amerika'ya eğitim için gitmesi ve Amerika'nın yozlaşmış kültürünü görmesinin sonucunda, Amerikan medeniyetini primitif olarak tanımlaması ve reddetmesi verilebilmektedir (Cull,2008:45).

Türkiye Burslarının, yumuşak güç olarak markalaşması ve üniversiteler vasıtasıyla tüm dünyadan gelen öğrencilere yönelik cazip ülke konumuna getirmesi

bakımından önem taşımaktadır. Türkiye Burslarıyla birlikte, belirli objektif kriterler kapsamında öğrenci seçimi, mezun öğrencilerle iletişimin devam ettirilmesi ve bu kişilerin ülkelerinde geliştirdiği politikalar çerçevesinde çalışmalar yapma potansiyeli göz önüne alınmaktadır (Kaya, 2014:68).

Özetle ifade etmek gerekirse, Büyük Öğrenci Projesiyle başlayan süreç, Türkiye Burslarıyla devam etmiş ve kamu diplomasisi açısından Türkiye'ye ise katkısı artmıştır. Bu kapsamda YTB'nin diğer çalışmalarıyla birlikte, bursları, STK çalışmaları ve projeleri ayrı bir şekilde ele alınmış ve kamu diplomasisi açısından detaylı şekilde açıklanmıştır.

Genel olarak bakıldığında ise, kamu diplomasisinin bir çeşidi olan ve genel olarak göçlerle kendini gösteren diaspora diplomasisi YTB üzerinden anlatılmaktadır. Yumuşak güç kamu diplomasisi ile analiz edildiğinde, YTB'nin bu özellikleri, kültürel bağları geliştirmeye ve bölgesel düzeyde gelişmeye yöneliktir. Özellikle diaspora diplomasisi olarak kullanılan YTB, önemli yumuşak güç aracı olarak varlığını sürdürmektedir.

SONUÇ

Yeni Dönem Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisinin Yeri: Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Örnekleri adlı çalışmanın birinci bölümünde, uluslararası ilişkilerde diplomasi ve kamu diplomasi kavramları irdelenmiştir. Kamu diplomasisi ve diplomasisinin tanım sorunsalı başta olmak üzere birçok muğlak bu sorunsal üzerinde çözülmüştür.

Diplomasi ve kamu diplomasisi arasındaki ilişki kendi içerisinde incelenmiş, Osmanlı İmparatorluğundan günümüze kadar gelişen ve değişen dönemde diplomasisinin özellikle son dönemde değiştiği ve devletlerin dışişleri bakanlıkları yanında yeni kurumların açıldığı, dönüşümün bu noktada başladığı ve önem kazandığı vurgulanmıştır. Bu kapsamda küreselleşen ve değişen dünyada kamu diplomasisinin tanımı ve kavramın etkisinin devletler üzerinde gücü ortaya konulmuştur. Bu gücü uygularken önemli araçlardan destek alınmış ve kamu diplomasisi diplomasiden farklı olarak bu çerçevede ele alındığı görüşüne varılmıştır.

Nye'nin de belirttiği üzere, havuç sopa taktiğinin günümüz koşullarında işe yaramadığına, devletlerin yumuşak güç faaliyetlerini kullanarak dünyada yer edindiği görüşü vurgulanmıştır.

Bu çerçevede kamu diplomasisi ve yumuşak gücün genel olarak birbirileri yerine kullanıldığı ve sert gücün yumuşak güçten ayrılmadığı ve yumuşak gücün içerisinde sert güç, sert gücün içerisinde ise yumuşak gücün bulunduğu tespitinde bulunulmuştur.

Bu bölümde üzerinde durulan en önemli nokta, kamu diplomasisinin çift yönlülüğüdür. İletişimin yaygınlaşması ve yeni dönemin oluşmasıyla birlikte medya araçları bu çift yönlülüğüne katkıda bulunmaktadır.

Bu bağlamda en önemli iletişim aracının medya olduğu göz önüne alındığında, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde medyayı çok geç kullanmaya başladığı söylenebilir. Bu kapsamdan bakıldığında, TRT El Arabia 2010 yılında TRT World ise, 2015 yılında yayına başlamıştır. Muadil örnekleri BBC News 1922 yılında kurulmasına rağmen, BBC Türkçe 1939 yılında yayınlarına başlarken, Amerika'nın Sesi (VOA) 1942 yılında kurulmuş ve Türkçe yayınlarına da

aynı yıl olan 1942’de devam etmiştir. Tüm bu koşullar düşünüldüğünde, TRT World’ün Türkiye’nin kamu diplomasisi faaliyetlerini iletebilme açısından geç kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Birinci bölümün devamında yer alan kamu diplomasisi ile ilişki kavramlardan biri olan propaganda ve halkla ilişkilerin, kamu diplomasisi içerisinde yer alan ve bir nevi alt başlık olarak değerlendirilmiş ve kurumlar incelenirken bu durum göz önünde bulundurulmuştur. Bu tür yaklaşımlara göre propaganda ve kamu diplomasisinin birbirinden ayrılmadığı ve iki kavramında şu andaki sitemlerde iç içe kullanıldığı görüşüne varılmıştır.

Halka ilişkilerin devletlerin imaj çalışmalarında kullanacağı uzun süreli faaliyetlerden biri olduğu göz önüne alındığında, kamu diplomasisi ve halkla ilişkilerin devletlerin birlikte tehditlere karşı kullandığı bir disiplin biçimi olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu yönüyle kamu diplomasisi uluslararası iletişimi sağlamakta ve spesifik yönüyle halkla ilişkilerden ayrılmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında, propagandanın kamu diplomasisinin ile ortak paydaya sahip olduğu, kamu diplomasisi, zorlayıcı baskıyı hissettirmeden kitleleri etkilediği, propagandanın ise bu etkiyi daha görünür kılarak yaptığı görülmektedir.

İkinci bölüm de ise, Türk kamu diplomasisinde yer alan aktörlerin kamu diplomasisine yönelik iyi uygulayıcı olup olmadığı değerlendirilmiş, birebir görüşmelerle bu etkiye yönelik açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir. Bu görüşlere göre Türkiye’de yer alan aktörlerden özellikle TRT’nin medya yönüyle diğer ülkelerin gerisinde olduğu, dışişleri bakanlığına ise çok fazla yükümlülük verildiği görüşünde hem fikir olunmuştur.

Türkiye ve diğer ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetlerinin incelenmesi neticesinde, incelenen ülkelerle benzerliğe en önemli benzerliğin Çin ve Japonya olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuşkusuz bu durum üzerinde en önemli etken, bu ülkelerle aynı tarihlerde kamu diplomasisi çalışmalara başlamak olmuştur.

Bu bağlamdan bakıldığında görülmektedir ki, Türkiye’nin geçmişten gelen tarihsel özelliklerine yönelik gerçekleştirilen tüm düşüncelere göre, Türkiye’nin

kamu diplomasisi çalışmalarında yumuşak gücü kullanma yöneliminde yumuşak ve sert gücü koordineli şekilde kullanmanın olumlu sonuç vereceği sonucuna ulaşılmıştır.

Bazı ülkeler bu durumu sadece tek bir amaç etrafında gerçekleştirmekte iken, Türkiye gibi bazı ülkeler ise hem yumuşak hem de sert gücü birlikte kullanmakta özellikle kriz iletişiminde yumuşak güce yönelmektedir.

Bu çevrede, Türk kamu diplomasisinde yeni dönem olarak adlandırılan 2000'lerin, kamu diplomasisine yönelik değişimler ve açılan yeni kurumların incelendiği ikinci bölümün sonunda, kamu diplomasisinin hem uygulamada hem de söylemlerde yeni olduğu ve geliştirilmeye ihtiyaç olduğu görüşü ortaya atılmıştır. Açılan yeni kurumlarla birlikte, eski kurumların dönüşümüne ve geliştirilmesine devam edilmiş, dış politikada kültürel çeşitliliğe dönüşüm vurgulanmıştır.

Türk dış politikasında kamu diplomasisine yönelik aktörler olan, Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, BYEGM, AFAD, TİKA, TRT, Kızılay ele alınarak dış politikada kamu diplomasisi boyutu incelenmiştir. Bu bağlamda ilk dönemlerde en fazla görevin Dış İşleri Bakanlığı'nda olduğu görüşünde bulunulmuştur.

Uzun yıllar boyunca diplomasi çalışmalarında bulunan, elçiler aracılığıyla bu görevi yerine getiren bakanlık, kamu diplomasisi çalışmalarında da önemli görevlerde bulunmaktadır. Fakat bu görev sadece bakanlığa bırakılmadığı gibi, tıpkı diğer ülkeler gibi Türkiye'de de kamu diplomasi koordinatörlüğü, STK'lar bu alanda çalışmaktadır.

Bazı araştırmacılara göre, devlet eliyle gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri kendi ülke halkında ve hedeflenen ülkelerdeki halk üzerinde olumlu bir imaj çalışmasında bulunmamaktadır. Bu yönüyle ele alınan YTB ve Yunus Emre Enstitüsü'nün diğer ülkelerde yer alan kamu diplomasisini uygulayan kurumlar gibi devlet desteğine ihtiyaç duyduğu görüşünde bulunulmuştur.

Bu sebeple yapılan çalışmalar da devlet desteğine ihtiyaç duyulmakla birlikte, genel olarak yapılan çalışmalarda bu durum çok fazla göz önüne alınmamaktadır. Bu kapsamda açılan yeni kurumlarla birlikte tekrar yapılandırılan

YTB ve Yunus Emre Enstitüsünün çalışmaları bu yönüyle ele alınmaktadır.

Kamu diplomasisinin bir türü olan kültürel diplomasisinin Yunus Emre Enstitüsü üzerinden ele alındığı üçüncü bölümde, Dünyada, önemli kültürel diplomasisi uygulayıcısı olan kurumlara yer verilmektedir. Bu kurumlar genel olarak küresel düzeyde yaygınlaşmaktadır. Yunus Emre ise, diğer kültürel diplomasisi kurumlarına göre, hem kamu kurumu hem de STK tarzı kurulan bir vakıf olarak hizmet vermektedir. Bu yönüyle Yunus Emre Enstitüsünün Türkiye'nin hem kamu hem de kültür diplomasisi yapılanması olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çin ve Rusya gibi yükselişe geçen ülkelerin uyguladığı kültürel diplomasi örneklerine göre Yunus Emre Enstitüsü'nün de dil alanda çalışmalara öncelik verdiği üzerinde durulmuştur. Özellikle Rusya'nın Russkiy Mir Vakfı, muadili olan Yunus Emre Enstitüsüyle neredeyse aynı tarihlerde kurulmuş ve benzer şekilde T.C Başbakanlık Kamu Koordinatörlüğü, Rusya'nın Gorchakov Fund for Public Diplomacy ile aynı tarihlerde çalışmalara başlamıştır.

Yeni dönem olarak adlandırılan dönemde ise, Türkiye'nin değişen koşullara uyum sağlamak amacıyla açmış olduğu kurumların kamu diplomasisi çalışmalarına başladığı dönem olarak ele alınmıştır. Bu dönem yeni kurumların açıldığı ve sert güçten ziyade kamu diplomasisine yöneldiği bir döneme referans etmektedir. Bu döneme yönelik çok sayıda görüş ele alınmakla birlikte çalışmada ele alınan en önemli konu kamu diplomasisine yönelik yapılan çalışmaların yeni olduğu ve bölümlere ayrılması gerektiğidir.

Kamu diplomasisi sadece politikayla çözülecek bir konu olmadığı, reklam, halkla ilişkiler, kültür sanat, spor, diziler gibi birçok alanda etkili olduğu göz önüne alındığında kurumlarda bu amaçla bölümlerin ayrılması bölümler arası ilişkilerin kurulması en azından kriz iletişimde doğru kararlar alınmasını sağlayacağı düşüncesidir.

Yunus Emre Enstitüsü kamu diplomasi faaliyetlerini birçok proje ile gerçekleştirmektedir. TİKA'dan devraldığı Türkoloji projesiyle Türk dilinin yurtdışında gelişimine yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. Birçok projede bulunan ve Türk dilini, kültürünü diğer ülkelere anlatmaya çalışan Enstitü, muadillerine benzer çalışmalarda bulunmakla birlikte geç kalınmış bir yapılanma

olarak çalışmalarda bulunmaktadır.

Bu kapsamda birebir görüşmelerden elde edilen görüşe göre ise, öncelikle kurum içerisinde bu alana yoğunlaşmanın yolları aranmalı, kurum içerisinde stratejik araştırmalarda bulunulması gerektiği düşüncesine ulaşılmıştır. Kültürel diplomasının önemli bir araştırma etkinliği olduğu göz önüne alındığında, bu çerçevede yapılacak tüm etkinlikler bölgesel ve ulusal başarının oluşmasını sağlayacaktır. Ayrıca muadillerinin yapmış olduğu gibi, tüm bireyleri tek bir kültürel şemsiye içerisinde alan ve bunu gerçekleştiren enstitünün başarıya ulaşmasının mümkün olduğu da diğer bir sonuç olarak ele alınmaktadır.

YTB'nin kamu diplomasisi boyutunu ele alındığı dördüncü bölüm, kamu diplomasisinin bir çeşidi olan ve genel olarak göçlerle kendini gösteren diaspora diplomasisinin YTB'nin yapmış olduğu çalışmalar olarak ele alındığını göstermektedir. Bu kapsamdan bakıldığında ise, Yumuşak güç kamu diplomasisi ile analiz edildiğinde, YTB'nin bu özellikleri, kültürel bağları geliştirmeye ve bölgesel düzeyde geliştirmeye yönelik olduğu izlenimine ulaşılmıştır.

YTB'nin çalışmaları genel çerçevede, Türk diasporaları ile Türkiye arasında bağı geliştirme amacı taşımaktadır. Bu kapsamda STK'lar ve çeşitli programlar aracılığıyla gerçekleştirilen Türkiye diasporası oluşturma politikası amaçladığı görülmektedir. Bu kapsamda özellikle STK'lar üzerinden örgütlenme politikaları ve yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının bu yolla ülke siyasetinde yer almalarına yönelik çok sayıda strateji izlenmektedir. Bu stratejileri hem STK'lar hem de birimler üzerinden gerçekleştiren kurumun, en önemli faaliyetlerinden biri de Türkiye Burslarıdır. Bu burslarla birlikte çok sayıda öğrenci Türkiye'ye yönelik olumlu düşüncelerle ayrılmış ve kendi ülkesinde de bunu uygulamıştır.

YTB genel olarak, lobiciliğe yönelik çalışmalarda bulunmakta, bu çerçevede lobicilik faaliyetlerini diasporaya yönelik bir şekilde gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Fakat diğer devletlerin uyguladığı politikalara bakıldığında, özellikle Ermeni diasporasının Türkiye üzerindeki baskılarının, diğer ülkelerde yaşayan diasporalar gibi olmadığı, Ermeni diasporasının bu kapsamda en güçlü diasporalardan biri olduğu görülmektedir. Türk diasporasının bu kapsamda daha örgütlü olmasının önü açılmalı ve bu çerçevede çalışmalar yapılması tezi üzerinde durulmaktadır.

Son olarak, Türkiye’de yapılan kamu diplomasisi çalışmaları, diğer ÷lkelere göre daha yeni bir aşamadadır. Açılan yeni kurumlarla birlikte, değiştirilen kurumlar için strateji geliştirilmelidir. Ayrıca kamu diplomasisinin sadece devlet destekli kurumlarla ele alınmaması ve STK’ların ve diğer kuruluşların da bu alana yönelik çalışmalarda bulunması gerekmektedir.

Yeni iki kurum olan YTB ve Yunus Emre Enstitüsü’nün kamu diplomasisinin kültürel ve diaspora boyutuna dikkat çekildiği çalışmada, Türkiye gibi stratejik bir konumda bulunan bir ÷lkenin, bu özelliklerini kullanarak önemli kazanımlarda bulunacağı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Acar, D, Şefika. (2006). “Küreselleşen Dünyada Diplomasi”. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi, 9(1-2), ss.417-44.

Akçadağ, Emine.(2010). “Avrupa Birliği Sürecinde Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü”, Politika Dergisi,ss.1-15.

Akgönenç, Oya.(2009). “Dış Politikada Diplomasinin Rolü, Önemi ve Metotları”, Jeopolitik.

Akgün, Birol.(2009). “Türk Dış Politikası ve Uluslararası Örgütler”, Akademik Ortadoğu ,Cilt 3 ,Sayı 2, ss.1-40.

Akgün, K,Seçil; Uluğtekin, Murat. (2001). Hilal-i Ahmer’den Kızılay’a II, Türk Hava Kurumu Basımevi İşletmeciliği, Ankara.

Akhundova, Jale.(2014). Soydaşlık ve Diaspora Kavramlar ve Çeşitli Ülke Uygulamaları, Akademik Perspektif,

Alpay, Yalın.(2014). Osmanlı Sultanları Diplomasiyi İyi Bilirdi, Radikal Kitap, (<http://kitap.radikal.com.tr/makale/haber/osmanli-sultanlari-diplomasiyi-iyi-bilirdi-404883>), erişim tarihi: 10.03.2016

Altınok, Mehtap, “(2013). Çözüm Odaklı Çalışıyoruz”, Artı90, Sayı 5.

Aliyev, Faig.(2016).”Ermenistan Dış Politikasını Etkileyen Elemanlar:Lobicilik faaliyetleri, Rusya ve Batı”. <http://scholar.google.com.tr/>.

Altınalan, Hüseyin.(2015). Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü:Anadolu Ajansı Örneği, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Amstrong, Matthew C. (2009). Operationalizing Public Diplomacy, Handbook of Public Diplomacy, ed. Nancy Snow and Philip M. Taylor, Routledge, New York.

Annual Report.(2015/2016).
(https://www.goethe.de/resources/files/pdf85/Jahrbuch_2015-2016_PW_high1.pdf),
erişim:12.07.2016

Annual Report and Accounts.(2015/2016).
(<https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/annual-report-2015-2016.pdf>),
erişim: 18.07.2016.

Aral, E, Ahmet.(2014). Kültür Propagandasından Kültürel Diplomasiye: British Council'in Türkiye'deki Faaliyetlerinin 1940-1950 ve 2005-2014 Dönemlerinde Karşılaştırmalı İncelemesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halkbilimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Araş, Bülent; Fidan, Hakan. (2009). Turkey and Eurasia: Frontiers of a New Geographic Imagination, New Perspectives on Turkey, 40, pp.195-217.

Arpacıoğlu, Kenan. (2012). Bir Yumuşak Güç Olarak Kamu Diplomasisi'nin Terörle Mücadelede Uygulanması, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Arı, Tayyar. (1999). Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika, Alfa Yayınları, İstanbul.

Arsev, Bektaş.(2012). Siyasal Propaganda, Bağlam Yayınları, İstanbul.

Asna, Alaeddin.(2006). Kuramda ve Uygulamada Halkla İlişkiler, Pozitif Yayımcılık, İstanbul.

Aslan, Hüsamettin.(2014). Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK), Milat Gazetesi, (http://www.milatgazetesi.com/kamu-diplomasisi-koordinaturlugu-kdk-makale-62948#.Vt3pI_mLTrf), erişim: 11.06.2016.

Ateş. Davut.(2009). "2002-2008 Döneminde Türkiye'nin Gç Arayışı", Uluslararası Hukuk ve Politika, Cilt 5, No: 17 ss.23-53.

Ateş, Davut.(2009). “Türk Dış Politikasında On Yılda Neler Değişti?”Neden Değişti?, Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, (<http://www.orsam.org.tr/index.php/Content/Analiz/2763?s=orsam%7Cturkish>).

ARTI 90.(2015). <https://www.ytb.gov.tr/documents/ytb/files/yayinlar/arti90/arti-90-LR.pdf> erişim:05.04.2017.

Aziz, Aysel. (2003). Siyasal İletişim, Nobel Yayınevi, Ankara.

Aydoğan, Bekir ve Aydın; Hakan. (2011). Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik, Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası, Rapor no:11, İstanbul.

Bailey, Thomas A.(1968). The Art of Diplomacy: The American Experience, New York, Appleton-Century-Crofts. (Aktaran, Emine Akçadağ, 2014, Dünya’da ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi (<http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>).

Balcı,İsrafil. (1996). Hz.Ebu Bekir Döneminde Diplomatik Münasebetler ve Andlaşmalar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Balpinar, Zafer.(2012). “Yahudi Milliyetçiliğinin Güç Kullanımı Üzerinden İsrail’in Güvenlik Anlayışına Olan” Akademik Orta Doğu: Altı Aylık Orta Doğu Araştırmaları Dergisi, cilt 7, sayı 13 ss.80 101.

Baran, Aylin, G .(1997) .İletişim Sosyolojisi, Afşaroğlu, Ankara .

Başar, Hatice. (2011). Türkiye'nin Kamu Diplomasisi: Bir örnek TRT, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Bağce, Emre.(2003). “Emperyalizm Kuramları ve Amerikan Kamu Diplomasisi,” I.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:28, 63- 79.

Bayraktar,Zülfikar (2012) Türkiye’nin Balkanlardaki Yumuşak Gücü,Türk Kültürü Karadeniz Arastirmalari, 35, 181-189.

Beşirli,Hayati.(2010).Türkiye’de Yüksek Öğrenim Gören Kırgız Öğrencilerin Eğitimlerinden Sonra Ülkelerindeki Sosyo-Ekonomik ve Sosyo- Kültürel Durumları, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 2010 Bahar (12), 39-62.

Birgi, Muharrem. (1983). “Diplomasi Mesleği.” İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi. Sayı:1.

Bostancı, Meltem. (2012). Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi, Anahtar Kitaplar, İstanbul.

Boyacıoğlu, Zeynep.(2005). Ermeni Diasporasının Türk Dış Politikasına Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Budak, M, Muhammet.(2012). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Öğrenci Değişim Programları ve Türkiye Uygulamaları, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi.

Bulut, Remzi. (2016). “Türkiye–Türk Cumhuriyetleri İlişkilerinin Oluşumunda Özal’ın Rolü”. Uluslararası Turgut Özal Sempozyumu, 212-217.

Brown, J.A.C.(2000). Beyin Yıkama, çev. Behzat Tanç, Ağaç Yayınları, İstanbul.

Castells, Manuel. (2008). “The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance”. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 616(1), pp.78–93. doi:10.1177/0002716207311877.

Chomsky, Noam. (1993) Medya Gerçeği, Çev. Abdullah Yılmaz, Tüm Zamanlar Yayıncılık, İstanbul.

Chomsky, Noam. (1997). “What Makes Mainstream Media Mainstream”, Z Magazine, (<https://chomsky.info/199710/>).

Cohen, Robin, (1997). Global Diasporas: An Introduction, UCL Press, Londra,

Cull, Nicholas. J. (2006). “Public Diplomacy. Before Guillon: The Evolution of a Phrase”. University of Southern, prieiga per internetą (žiūrėta 2008 m. liepos 31 d.), (<http://uscpublicdiplomacy.com/index>.

php/newsroom/pdblog_detail/060418_public_diplomacy_before_gullion_the_evolution_of_a_phrase.)

Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın III. İzmir İktisat Kongresindeki Konuşmaları, 4 Haziran 1992, Ankara.

Çin'den kamu diplomasisi atağı (2012). (<http://turkish.cri.cn/781/2012/10/24/1s143850.htm>).erişim:11.10.2016 .

Danış, Didem, ve Parla, Ayşe. (2009). Nafile Soydaşlık: Irak ve Bulgaristan Türkleri Örneğinde Göçmen, Dernek ve Devlet. Toplum ve Bilim, 114, ss. 131-158.

Davutoğlu, Ahmet (2009), Stratejik Derinlik, 37. Basım, Küre Yayınları, İstanbul.

Demir, Vedat. (2012). Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç, Beta Yayınları, İstanbul, (<http://www.lacivertdergi.com/dosya/2015/06/01/bir-kulturel-diplomasi-hareketi-yunus-emre-enstituler>), erişim: 11.11.2016.

Demir, Vedat (2015). “Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Komşu Ülkelerle İlişkilerine Katkısı,” Kamu Diplomasisi Enstitüsü Institute of Public Diplomacy (<http://www.siyasaliletisim.org/pdf/kamudiplomasisiveturkiyeninkomsulari.pdf>).

Demir, Ali.(2015). Bir Kültürel Diplomasi Hareketi: Yunus Emre Enstitüleri,

Devran, Yusuf.(2013). “Türk Tarihi Perspektifinden Kamu Diplomasisi Olgusu”, Kamu Diplomasisi Enstitüsü, (<http://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/haberler/135-tuerk-tarihi-perspektifinden-kamu-diplomasisi-olgusu>), erişim.06.04.2016

Doğan,Erhan.(2010). “Kamu Diplomasisi ve Türkiye”, Kamu Diplomasisi Enstitüsü (<http://kamudiplomasisi.org/makaleler/73-kamu-diplomasisi-ve-tuerkiye>) erişim: 11.04.2016

(2015).“Rusya Federasyonu'nda Kamu Diplomasisi: Evrim ve Kurumlar”, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, ss. 179-194 DOI: 10.14782/sbd.2015216096

Dünyada Diaspora ve Bosna Hersek Diasporası için Öneriler.(2015).
http://www.bigmev.org/wp-content/uploads/2015/10/BosnaHersek_Dunya-Diasporas%C4%B1.pdf erişim: 02.01.2017

Dünyada Diaspora Stratejileri ve Türk Diasporası için Öneriler (2011).
<http://www.kafiad.org/alt/deik.pdf> erişim 19.01.2017 erişim: 17.03.2017

Dünyada Diaspora Stratejileri ve Bosna Hersek Diasporası için Öneriler
(http://www.bigmev.org/wp-content/uploads/2015/10/BosnaHersek_Dunya-Diasporas%C4%B1.pdf)erişim: 22.12.2016

Dufoix ,Stephane.(2011). Diasporalar, Hrant Dink Vakfı Yay. İstanbul.

Dura, Cihan.(2007). Çin'in Yabancı Sermaye Performansı Türkiye'ye Örnek Olabilir mi? (<http://www.cihandura.com/tr/makale/CIN-IN-YABANCI-SERMAYE-PERFORMANSI-TURKIYE-YE-ORNEK-OLABILIR-MI-484>), erişim: 08.01.2017

Efegil, Ertan. (2012). Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, Uluslararası Strateji ve Güvenlik Araştırmalar Merkezi, (<http://www.usgam.com/tr/index.php?l=807&cid=555&bolge=0&konu=0>), erişim tarihi : 04.04.2016

Ekşi, Muharrem. (2014). Kamu Diplomasisi: AK Parti Döneminde Türk Dış Politikası, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Ekşi, Muharrem. (2015).Rusya'nın Kamu Diplomasisi: Dış Politika Davranışlarıyla Çelişme Paradoksu, Karadeniz Araştırmalar, sayı:12 , ss. 43-56.

Emen, Burak. (2013). Türkiye'nin Avrupa Birliği'nde Yürüttüğü Kamu Diplomasisi: Fransa ve İspanya Örneği, Harp Akademileri, Strateji ve Stratejik Araştırmalar Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ercan, Metin.(2015). Diaspora Uygulamaları,(<http://www.radikal.com.tr/yazarlar/metin-ercan/diaspora-uygulamalari-1347694/>), erişim: 24.12.2016

Erdem, Gökhan.(2008). Osmanlı İmparatorluğu'nda Sürekli Diplomasiye Geçiş Süreci, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Erdoğan, İrfan.(2002). Lazarsfeld ve Columbia Okulu, (<http://www.irfanerdogan.com/makaleler4/lazarsfeld.pdf>) erişim: 06.03.2016.

Ersoy, Tuğçe.(2001). Dış Politikadaki Etkin Unsur Kamu Diplomasisi ve Türkiye 'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği, (<http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>).erişim: 21.09.2016

Ertekin, Bülend,Aydın. (2012). “Uluslararası Sistemde Görsel-İşitsel Medyanın Kamu Diplomasisi ve Kamuoyu Yaratmadaki Önemi: TRT'nin Türkçe Dışında Yayın Yapan Kanalları Üzerine Bir İnceleme” Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11(42), ss. 323–355.

Ertürk, Mustafa.(2012). Batı Avrupa'da Türk Diaspora Kimliğinin İnşası: STK'lar Örneği , T.C Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi.

Erzen, Meltem Ünal.(2012). Kamu Diplomasisi, Derin Yayınları, İstanbul.

Evan, Potter.(2002). “Canada and The New Public Diplomacy”, Netherlands Institute of International Relations, (http://www.clingendael.nl/sites/default/files/20020700_cli_paper_dip_issue81.pdf).

Eyüboğlu,M. Furkan.(2014). Çin Dış Politikası Üzerine Kısa Bir Analiz, (https://www.academia.edu/9909662/%C3%87in_D%C4%B1%C5%9F_Politikas%C4%B1_%C3%9Czerine_K%C4%B1sa_Bir_Analiz), erişim: 12.10.2017.

Fisher, Alı. (2009). A Story of Engagement: The British Council 1934-2009. British Council.

Fiske; P. G, Plumridge, H. (2005). “European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy”, The Foreign Policy Centre, London.

Fitzpatrick, Kathy,R. (2011). U.S. Public Diplomacy In a Post-9/11 World: From Messaging to Mutuality, Figueroa Press.

Fortner, S. Robert.(1993). International Communication,Wadsworth Publishing, California.

Fortner, Robert. (1994). Public Diplomacy and International Politics. The Symbolic Constructs of Summits and International Radio News. Westport:Praeger Publishers.

Gökırmak, Mert. (2011). “Küreselleşen Dünyada Diplomasi: Kamu Diplomasisi”. *Küreselleşen Dünyada Değişimin Farklı Yüzleri; Disiplinler arası bir yaklaşım.*

Göktolga, O.,ve Gündoğmuş, B. (2015). “Küreselleşmeye Karşı Milli Kültürü Koruma ve Yayma Çabası: Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Örneği”,The Journal of Academic Social Science Studies, ss. 315-328.

Gönlübol, Mehmet. (1993). Uluslararası Politika: İlkeler, Kavramlar, Kurumlar, Attila Kitabevi, Ankara.

Gündüz, Olgun.(2012). Uluslararası Burslu Öğrencilerin Türkiye’de Eğitim Görme Beklentileri ve Kariyer Hedefleri,T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi

Güntay, Vahit.(2012). “Türk Dış Politikasında Güncel Yaklaşımlar ve Eksen Kayması Tartışmaları: 2002-2012”, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Göymen, Korel. (2004). *Küresel Sivil Toplum: Gereksinme, Fırsatlar ve Engeller.* 1. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, Çanakkale.

Gültekin, Bilgehan.(2001). Devletlerarası İlişkilerde Halkla İlişkiler ve Siyasal Propagandanın Rolü,Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Günek, Abdülsemet.(2011). Ortadoğu Basını Örneğinde Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisi Ve Yumuşak Güç Söylemi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Güzel, Ç,Süleyman.(2016). “Dış Yardımlarda Destekleyici Bir Unsur Olarak Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,Cilt 30, Sayı:2, ss.343-359.

Halidov, İslam. (2014). “Rusya’nın Yumuşak Güç Arayışları” , Avrasya İncelemeleri Dergisi, 3(1), 37-75.

Hamilton K, & Langhorne, R. (1995). The Practice of Diplomacy, Its Evolution, Theory and Administration (Londres et New York: Routledge).

Hasanoğlu, İbrahim.(2014). Propaganda, Lobcilik ve Kamu Diplomasisi, (<http://akademikperspektif.com/2014/04/27/propaganda-lobcilik-ve-kamu-diplomasisi/>) , erişim: 12.03.2016.

Holbrooke, Richard “Get the Message Out”, The Washington Post, 28 Ekim 2001, (<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/12/13/AR2010121305410.html>), erişim: 09.09.2016.

İMECE Sivil Toplum Destekleri, (2011-2013). (<https://www.ytb.gov.tr/documents/ytb/files/yayinlar/kitaplar/IMECE.pdf>) ,erişim:09.04.2017

Japonya Birleşmiş Milletler ve Uluslararası toplum (2005). Japonya Dışişleri Bakanlığı (http://www.tr.emb-japan.go.jp/T_06/files/Japan_UN.pdf), erişim:19.11.2016

Johnson, Stephen and Helle, DALE.(2003).“How to Reinvigorate US Public Diplomacy”, Heritage Foundation. (<http://www.heritage.org/defense/report/how-reinvigorate-us-public-diplomacy>). erişim: 23.05.2016.

Kalın, İbrahim. (2010). Kamu Diplomasisi için Mola, Sabah, (http://www.sabah.com.tr/yazarlar/ibrahim_kalin/2010/03/27/kamu_diplomasisi_ici_n_mola),erişim. 08.09.2016.

Kalın, İbrahim. (2012). Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Kamu Diplomasisi (Ed: Abdullah Özkan-Tuççe Ersoy Öztürk), Tasam Yayınları, İstanbul.

Kara, Abdulvahap. (2012). Turgut Özal ve Türk Dünyası(Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri İle İlişkileri), *IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 1. Baskı Eylül 2012, İstanbul.*

Karagül, Soner. (2013). Türkiye'nin Balkanlardaki “Yumuşak Güç” Perspektifi : Türk İşbirliği ve Kordinasyon Ajansı, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8(1), ss. 79–102.

Kavak, Yüksel ve Başkan, Gülsün Atanar.(2001). “Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politika ve Uygulamaları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 20: ss. 92 -103.

Kavoğlu, Samet. (2013). “Yapılandırmacı Perspektifinden Kamu Diplomasisi ve Türkiye: ABD Yazılı Basınından Yansımalar”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 45(2), ss. 115-128.

Kaya, Ayhan, Tecmen, Ayşe. (2011), The Role of Common Cultural Heritage in External Promotion of Modern Turkey: Yunus Emre Cultural Centres. İstanbul Bilgi University European Institute Working Paper. Erişim: http://eu.bilgi.edu.tr/docs/working-paper4_2.pdf.

Kaya, Kemal.(2014). Türkiye'nin Afrika Açılım Stratejisinde Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Rolü, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi.

Khakimova, Leysan. (2015). “Re-defining and Re-structuring Public Diplomacy”, *PhD Proposal, 1.* (<http://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>).

Kirişçi, Kemal(2009) The transformation of Turkish foreign policy: The rise of the trading state New Perspectives on Turkey, Volume 40, pp 29-56 doi: 10.1017/S0896634600005203.

Kodaman, Timuçin ve Akçay, E.Y. (2010). “Kuruluştan Yıkılışa Kadar Osmanlı Diploması Tarihi ve Türkiye’ye Bıraktığı Miras”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:22, ss.75-92.

Köksoy, Ergun.(2013). Halkla İlişkiler Bağlamında Kamu Diploması Yönetimi (Türkiye’nin Kamu Diplomasısındaki Yetkinlik İncelemesi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Köksoy, Ergün.(2016). “Yeni Diplomatik Temsil Biçimi Olarak Marka Diploması: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme”, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 9(2),ss. 242-261. (doi: 10.18094/si.94161).

Kumar, Naresh. (2008). “International Flow of Students – An Analysis Related to China and India”, Current Science 94(1):34-37

Kutalmış, Mehmet. (2003). “Ermenistan ve Ermeni Diasporasında Türkçe Türkiyede Ermenice”. Afyon Kocatepe Açık Erişim, Cilt 5, sayı 1,ss.45-62.

Kurt, Gözde.(2013). “Modernlik ve Gelenekçilik İkileminde Türkiye’de Kamu Diploması ve Ülke”, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC Volume 3 Issue 2.ss.48-56.

Kurtuluş, Begüm. (2007). 21.Yüzyılda Değişen Kamu Diploması Anlayışının Türk Dış Politikasına Yansıması. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Kutluay, Mustafa.(2012). “Yeni Türk Dış Politikası”nın Ekonomi Politikası: Eleştirel Bir Yaklaşım”, Uluslararası İlişkiler, Cilt 9, Sayı 35, ss. 101-127.

Kürkçüoğlu, Ömer.(1980). “Dış Politika Nedir?Türkiye’deki Dünü ve Bugünü”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 35(01) ,ss.309-335.

Malone, Gifford. D. (1988). Political advocacy and cultural communication, University Press of America, . Lanham.

Mcdowell, Mark.(2008). Public Diplomacy at the Crossroads: Definitions and Challenges in an Open Source Era. *Fletcher F. World Aff.*, 32, 7.

Nuri Yurdusev. (2010), .“Osmanlı Mirası ve Türk Dış Politikası Üzerine”, eds, Osman Bahadır Dinçer, Habibe Özdal, Hacali Necefoğlu , Yeni Dönemde Türk Dış Politikası Uluslararası IV. Türk Dış Politikası Sempozyumu Tebliğleri, USAK Yayınları. Ankara,

Nye, Joseph, S. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics. PublicAffairs, New York.

Nye, Joseph, S .(2005). Yumuşak Güç, Elips Kitap, Ankara.

Nye, Joseph, S. (2008). “Public Diplomacy and Soft Power”. The ANNALS of The American Academy of Political and Social Science, 616(1), pp.94–109. (<http://dx.doi.org/10.1177/0002716207311699>).

Osgood, A, Kenneth; Etheridge, C, Brian. (2010) The United State and Public Diplomacy, New Directions in Cultural and inretnational History.ed. Kenneth.A.Osgood, Brian C.Etheridge , Leiden, Boston.

Özcan, A, Sevinç.(2004). “Denizaşırı Çinliler”: Nam-ı diğer Çin Diasporası”Anlayış Dergisi,sayı:12.

Sanberk, Ozdem, Hakan Altınay.(2008)., « Kamu diplomasisi ve yumusak güç », Sabah,(<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/01/08/haber,A9BC3A84BEF146B2BF13D4F0ED804C08.html>). Erişim: 20.05.2016.

Sandıklı, Atilla.(2009). “Geleceğin Süper Gücü Çin”, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Sarıbay, Ali, Yaşar ve Kalaycıoğlu, Ersin.(2000). Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme,Alfa Yayınları, İstanbul.

Sirois, Guillaume. (2007). “Cultural Elements in Public Diplomacy: The Challenges of Globalization”, Canadian Cultural Observatory.

Schukes, Gert.(1998). Halkla İlişkilerde Müşteri Memnuniyetine Dönük Kalite, Çev: Ahmet ÜNVER, IPRA – Uluslararası Halkla İlişkiler Derneği / Halkla İlişkiler Danışmanları Derneği (HDD) ,Altın Kitap, Rota Yayınları. İstanbul.

Şahverdiyev, Cavid.(2014). Güçlü Azerbaycan'ın güçsüz ve aciz diasporası, Haber Hergün,(<http://www.haberhergun.com/guclu-azerbaycanin-gucsuz-ve-aciz-diasporasi-makale,1184.html>).

Şener, B, Taner.(2004). Lobcilik, ABD’de Ermeni Diasporasının Oluşması yaptığı Propaganda ve Lobi Faaliyetleri,Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Tarih Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Pigman, Allen, Geoffrey ve Deos, Anthony.(2008). “Consuls for Hire: Private Actors, Public Diplomacy”, Place Branding and Public Diplomacy. Vol: 4, No: 1, Palgrave Macmillan.

Purtaş, Fırat.(2013). “Türk Dış Politikasının Yükselen Değeri: Kültürel Diplomasi”, Gazi Akademik Bakış, 7(13), ss. 1-14.

Taşçı, Kamil. (2012). “Yazılım Endüstrisinin Dinamikleri: Türkiye için Strateji Önerisi”, Academia

Sunar, Burcu.(2013). Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Dış Politika Söyleminde Temalar: Türkiye Bülteni Üzerine Bir İnceleme, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2013, C.18, s.431-454.

Tekelioğlu,S; Başer,H; Örtlek, M ve Aydınli,C.(2012). “Uluslararası Öğrencilerin Ülke ve Üniversite Seçiminde Etkili Faktörler: Vakıf Üniversitesi Örneği”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, ISSN: 1309 -8039 (Online), ss. 191-200.

Terzi, H, Murat.(2013).Türkiye'nin Büyük Öğrenci Projesi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Oktay, Emel.(2012). “NATO'nun Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi'nin Artan Rolü”, Uluslararası İlişkiler, Cilt 9, Sayı 34, ss. 125-149.

Özer, Mehmet. Akif. (2012). “Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi Ve İç Güvenlik Hizmetleri”, Karadeniz Araştırmaları, sayı:33,ss.147-180, <http://doi.org/10.17782/ka.30279>.

Özkan, Abdullah.(2013a). Medyanın Kamu Diplomasisi Rolü, Kamu Diplomasisi Enstitüsü, (<http://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/99-medyan-kamu-diplomasisi-rolue>) erişim: 22.08.2016.

Özkan, Abdullah. (2013b). Küreselleşen Dünyada Diplomasi: Kamu Diplomasisi, Kamu Diplomasisi Enstitüsü, (<http://www.kamudiplomasisi.org/ana-sayfa/44-makaleler/124-kuereselleen-duenyada-diplomasi-kamu-diplomasisi-.pdf>) erişim: 24.08. 2016.

Özkan, Abdullah.(2015). “Ülke Markası” İnşasında Kamu Diplomasisinin Stratejik Rolü, Kamu Diplomasisi Enstitüsü, (<http://kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/138-uelke-markas-nasnda-kamu-diplomasisinin-stratejik-rolue>), erişim :24.09.2016.

Özlem, Kader. (2012). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD'nin ve Türkiye'nin Balkanlar Politikalarının Bosna Hersek, Kosova, ve Makedonya Krizleri Örneğinde İncelenmesi, Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi-Trakya Üniversitesi, (01), ss. 23-39.

Özocak, Özer.(2014). “Diaspora Kavramı ve Ermeni Diasporası”, Yeni Türkiye Dergisi, 60.

Öztürk, Tuğçe, Ersoy. (2009). “ABD’nin “ Yumuşak Güç ” Kullanımı : Barack Obama İmajı Üzerinden Amerikan Dış Politikasının Yeniden İnşası”, (<http://kamudiplomasisi.org/pdf/abdninyumusakguckullanimi.pdf>), erişim: 22.09.2016.

Öztürk, Selim.(2014). Büyük Öğrenci Projesinden Türkiye Bursları Projesine Geçiş Süreci ve Türkiye’nin Öğrenci Politikasındaki Değişim, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi

Öğüt,Güngör.(2009). Kültürel Dışa Açılımın Kurumsal Araçları olarak Uluslararası Dil- Kültür Enstitüleri ve Yunus Emre Enstitüsünün Yapılandırılması, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, (<http://www.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/31067,gungor-ogut--uzmanlik-tezipdf.pdf?0>).

Potter, Evan. (2003). “Canada and The New Public Diplomacy”. International Journal, 58(1), pp. 43-64.

Sak, Elif. (2014). “Kamu Diplomasisi ve Çin”, Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi, Sayı : 2, ss. 9-25.

Sancar, Gaye Aslı. (2012). Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler, Beta Yayıncılık, İstanbul.

Sander, Oral. (1982). “Türk Dış Politikasında Sürekliliğin Nedenleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 37(3).ss.105-124.

Sevin, Efe.(2015). “Pathways of connection: An analytical approach to the impacts of public diplomacy”, Public Relations Review, 41(4), pp. 1-7, (<http://dx.doi.org/10.1016/j.pubrev.2015.07.003>.)

Sökmen,Levent.(2014). “Uzak Topraklar: Çin Halk Cumhuriyeti”, Akademik Perspektif, (<http://akademikperspektif.com/2014/09/05/uzak-topraklar-cin-halk-cumhuriyeti/>) erişim: 07.10.2016.

Sönmez, Doğuş. (2014). “Uluslararası İlişkilerde Diplomasi Etkisi”, Akademik Perspektif. (<http://akademikperspektif.com/2014/12/08/uluslararasi-iliskilerde-diplomasi-etkisi/>) erişim.09.09.2016.

Sönmezoğlu, Faruk.(2005). Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Szondi, Gyorgy. (2008). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences, Netherlands Institute of International Relations"Clingendael, (http://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/Clingendael_20081022_pap_in_dip_nation_branding.pdf).

Şenay, Bülent.(2002). “Avrupa Birliği’nin ‘Dinî Kimliği’ ve Avrupa’da Dinler: Hıristiyanlık, Yahudilik, Hinduizm, Budizm ve İslam”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Cilt: 11, Sayı:1, ss. 121-166.

Rugh, William A. (2014). Front Line Public Diplomacy: How US Embassies Communicate with Foreign Publics. Springer. DOI:10.1057/9781137444158

Tayfur, M. Fatih.(2005). “Dış Politika”, Atilla Eralp (der.), Devlet ve Ötesi: Uluslararası İlişkilerde Temel Kavramlar, İletişim Yayınları, İstanbul.

Tench, Ralph, Yeomans, Liz.(2006). Exploring Public Relations, Prentice Hall, England.

Temel, Selçuk.(2010). Amerikan Kamu Diplomasininin 11 Eylül Sonrası Yönetim Anlayışı ve Sergilenen Faaliyetler Odağında İncelenmesi: Kamu Diplomasisindeki Değişimleri Anlamak, Savunma Bilimleri Enstitüsü,Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TİKA Faaliyet Raporu.(2005).

(<http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/faaliyet-raporu-2005.pdf>),erişim: 22.09.2016.

TİKA Faaliyet Raporu.(2006).

(<http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/faaliyet-raporu-2006.pdf>), erişim: 22.09.2016.

TİKA Faaliyet Raporu.(2007).

(<http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/faaliyet-raporu-2007.pdf>). erişim: 22.09.2016.

TİKA Faaliyet Raporu.(2013).

(<http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/faaliyet-raporu-2013.pdf>), erişim: 23.09.2016.

TİKA Türkoloji Projesi.(2009).

(http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/turkoloji_tr.pdf), erişim: 19.11.2016.

Tosun, İsa.(2016).‘Ermenistan ve Azerbaycan Diaspora Politikalarının Karşılaştırılması’ The Journal Of Europe-Middle East Social Science Studies, 2(2),ss.217-251

Tuncer, Hüner. (1991). " Eski" ve" Yeni" Diplomasi. Dış Politik Enstitüsü.

Tuncer, Hüner. (2006). Küresel Diplomasi, Ümit Yayıncılık, Ankara.

Tuncer, Hüner. (2009). Diplomasinin Evrimi Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye, Kaynak Yayınları, İstanbul.

Tuch, Hans N. (1990). Communicating With the World, St. Martin’s Press, New York.

Ulutaş, Atılğan.(2014). Bir Evrensel Temayül Olarak Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Öğrenci Hareketliliği-Burslu Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Türkiye’nin Dış Politikasındaki Yeri, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi

Ulusoy, Ergin.(2015). Diaspora Kavramı ve Türkiye’nin Diaspora Politikalarının Modern Teori Çerçevesinde Sosyo-Politik Bir Analizi, IV. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi.

U.S. Government Accountability Office Report.(2006). “U.S. Public Diplomacy: State Department Efforts to Engage Muslim Audiences Lack Certain Communication Elements and Face Significant Challenges”, (<http://www.gao.gov/new.items/d06535.pdf>), erişim: 08.09.2017

Vural, F.T.Y, ve Alkan ,S.(2009). Büyük Öğrenci Projesinin Değerlendirmesi (1992-2008), ODTÜ Araştırmalar Koordinatörlüğü, Ankara.

Yalçinkaya, Mehmet, Alaaddin. (2003). “Kuruluştan Tanzimat ’ a Osmanlı Diplomasi Tarihi Literatürü”. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 1(2), ss.423–489.

Yaldız, Fırat. (2012). Diaspora Kavramı: Tarihçe, Gelişme ve Tartışmalar, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi,

Yavaşgel, Emine.(2012). Saygınlık Siyaseti; İletişim ve Dış Siyasa İlişkiseliliği, [http:// www.kamudiplomasisi.org/pdf/sayginliksiyasetimineyavasgel.pdf](http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/sayginliksiyasetimineyavasgel.pdf), erişim Tarihi: 01.04.2016.

Yağmurlu, Aslı .(2007). “Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi” İletişim Araştırmaları Dergisi, 5(1), ss. 9-38.

YTB Kurumsal Mali Rapor (2013). ([https://www.ytb.gov.tr/ytbadmin/assets/uploads/files/2013 Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu.pdf](https://www.ytb.gov.tr/ytbadmin/assets/uploads/files/2013_Kurumsal_Mali_Durum_ve_Beklentiler_Raporu.pdf)), Erişim : 03.02.2017.

YTB.(2014). Birlikte Yeni Türkiye Dergisi

YTB Faaliyetler-Projeler, Hollanda.(2015). (<https://www.ytb.gov.tr/ytbadmin/assets/uploads/files/HOLLANDA.pdf>) Erişim:11.04.2017

YTB Faaliyetler-Projeler İsviçre.(2015) https://www.ytb.gov.tr/ytbadmin/assets/uploads/files/isvicre_LR.pdf Erişim: 18.04.2017

YTB Faaliyetler-Proje Avusturya.(2015) <https://www.ytb.gov.tr/ytbadmin/assets/uploads/files/AVUSTURYA.pdf> Erişim: 21.04.2017

- Yunus Emre Bülteni, Aralık .(2009).
http://www.yee.org.tr/CMS/Files/yayin/aralik_2009.pdf
- Yunus Emre Bülteni, Ekim.(2011).
http://www.yee.org.tr/CMS/Files/yayin/ekim_2011.pdf
- Yunus Emre Bülteni, Ekim.(2012).
http://www.yee.org.tr/CMS/Files/yayin/ekim_2012.pdf
- Yunus Emre Bülteni, Nisan.(2013).
http://www.yee.org.tr/CMS/Files/yayin/nisan_2013.pdf
- Yunus Emre Bülteni, Nisan.(2014).
http://eski.yee.org.tr/media/bulten/online/nisan_2014/index.html
- Yunus Emre Bülteni, Ocak (2015).
http://eski.yee.org.tr/media/bulten/online/ocak_2015/index.html
- Yunus Emre Enstitüsü Türkiye'yi Tanıtıyor. (2015),
(<http://www.yeniakit.com.tr/haber/yunus-emre-enstitusu-turkiyeyi-tanitiyor-89006.html>), erişim: 01.11.2016
- Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu.(2014).
<http://www.yee.org.tr/CMS/Files/yayin/faaliyet-raporu.pdf> , erişim: 09.11.2016).
- Zaharna, Rhonda S. (2009). "Mapping out a Spectrum of Public Diplomacy Initiatives", Handbook of Public Diplomacy. Nancy Snow and Philip M. Taylor. (Eds.), Routledge, New York.

İNTERNET KAYNAKLARI

- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.590a1fdd8b04a1.63641130 Erişim: [18.10.2015].
- <http://fletcher.tufts.edu/Murrow-Center> Erişim: [21.10.2015].
- <http://www.insidevoa.com/p/5829.html> Erişim: [07.04.2016].
- <http://www.mfa.gov.tr/dis-politika-genel.tr.mfa> Erişim: [02.02.2017].
- <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-cumhuriyeti-disisleri-bakanligi-tarihcesi.tr.mfa>
Erişim: [03.11.2015].
- <http://www.21yyte.org/ara?q=kamu%20diplomasisi%20tarihi>Erişim: [01.10.2015].
- <http://kdk.gov.tr/faaliyetler/koordinatorluk-yapisi/18> Erişim: [05.08.2016].

<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/kamu-diplomasisi-panelleri/24> Erişim: [06.08.2016].

<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/TR,15177/gorevlerimiz.html> Erişim: [09.07.2016].

<http://www.teda.gov.tr/TR,52444/veda-nedir.html> Erişim: [15.07.2016].

<http://www.teda.gov.tr/TR,52454/desteklenen-eserler.html> Erişim: [18.07.2016].

<http://www.haberler.com/tursab-genclik-turizmi-2015-raporu-6712514-haberi/>
Erişim: [02.08.2016].

<http://www.goturkeytourism.com/about-turkey/about-turkey.html>Eriřim:
[13.08.2016].

<http://www.byegm.gov.tr/turkce/hakkinda> Erişim: [25.03.2016].

<http://www.iletisimvediplomasi.com/yeni-medya-ve-kamu-diplomasisi-aktoru-olarak-byegm/> Erişim: [04.08.2016].

<http://www.byegm.gov.tr/turkce/rakamlarlaturkiye> Erişim: [09.08.2016].

<https://www.afad.gov.tr/tr/2211/AFAD-Hakkinda> Erişim: [11.09.2016].

<https://www.afad.gov.tr/tr/2381/Projeler-Yatirimlar> Erişim: [18.09.2016].

<http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/tarihcemiz-222> Erişim: [21.09.2016].

<http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> Erişim: [29.09.2016].

www.tika.gov.tr Erişim: [24.09.2016].

<http://tarihinzinde.com/cumhuriyet-tarihi-turkiyede-ilk-televizyon/>
Erişim: [05.05.2016].

<http://www.trt.net.tr/Anasayfa/anasayfa.aspx> Erişim: [08.05.2016].

<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx> Erişim: [10.05.2016].

<http://www.trthaber.com/haber/medya/trt-world-test-yayinina-gecti-185371.html>
Erişim: [15.05.2016].

<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/TelevizyonTanitim.aspx> Erişim: [18.05.2016].

<http://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/tarihcemiz> Erişim: [23.07.2016].

<http://kdk.gov.tr/haber/turk-kizilayi-dunyanin-en-buyuk-yardim-kuruluslari-arasinda-yer-aliyor/513> Erişim: [03.08.2016].

<http://www.kizilay.org.tr/NelerYapiyoruz> Erişim: [03.08.2016].

<http://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/turk-kizilayi-stratejik-plani-2016-2020>Erişim: [05.08.2016].

<http://www.kizilay.org.tr/Haber/KurumsalHaber> Erişim: [08.08.2016].

http://www.mofa.go.jp/policy/culture/public_diplomacy.html Erişim: [04.12.2016].

<https://www.jpf.go.jp/e/project/> Erişim: [10.12.2016].

<http://www.fondation-alliancefr.org/?p=440>, Erişim: [26.11.2016].

http://www.turkiyeturizm.com/news_detail.php?id=9968 Erişim: [29.11.2016].

http://www.alliancefrancaise.org.tw/en/alliance-francaise-in-taiwan/the_foundation-alliance-francaise/ Erişim: [27.11.2016].

<https://www.goethe.de/ins/de/tr/index.html> Erişim: [03.07.2016].

<https://www.goethe.de/en/uun/org/ges.html> Erişim: [08.07.2016].

<http://www.goethe.de/ins/tr/tr/lp/net.html> , Erişim: [11.07.2016].

<https://www.britishcouncil.org/organisation>, Erişim: [11.07.2016].

<https://www.goethe.de/en/lan.html>, , Erişim: [11.07.2016].

<http://ruskiymir.ru/en/rucenter/what-is.php>, Erişim: [22.07.2016]

<http://ruskiymir.ru/en/fund/>, , Erişim: [19.07.2016]

<http://tr.shisu.edu.cn/global/confucius-institutes/>, Erişim: [01.09.2016].

<http://www.criturk.com/criturk>, Erişim: [05.09.2016]

<http://confuciusinstitute.net> / , Erişim: [05.09.2016]

<http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi#bolum> , Erişim: [22.10.2016]

<http://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-merkezleri-turk-dili-ve-edebiyati-bolumleri-ve-turkce-egitim-merkezleri.tr.mfa> Erişim:[28.10.2016].

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070518-3.htm>, Erişim:[28.10.2016].

<http://www.socialbusinessstr.com/2015/01/20/marka-rengi-seciminiz-isiniz-hakkinda-ne-soyluyor/>.) Erişim:[03.11.2016].

<http://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-merkezleri-turk-dili-ve-edebiyati-bolumleri-ve-turkce-egitim-merkezleri.tr.mfa>, Erişim:[03.11.2016].

<http://mail.yunusemreenstitusu.org/turkoloji>,Erişim:[14.11.2016]

<http://www.yee.org.tr/tr/secmelidersler> , Erişim [19.11.2016]

<http://kdk.gov.tr/sayilarla/turkce-dunya-dili-olma-yolunda/30>, Erişim:[20.11.2016]

<http://www.turkceogretimi.com/haberler/article/845-turkce-dunya-dili-olma-yolunda>, Erişim:[22.11.2016].

2023 Vizyonu(2015), Yunus Emre Enstitüsü
<http://www.yee.org.tr/CMS/Files/2023%20Vizyonu.pdf>, Erişim: [12.11.2016]

<http://mail.yunusemreenstitusu.org/turkoloji>, Erişim: [18.11.2016]

<http://eski.yee.org.tr/karadag-podgoritsa/tr/projeler/devam-eden-projeler/balkanlarda-kulturel-mirasin-yeniden-insasi-projesi-39> Erişim :[20.11.2016]

<http://www.yenisafak.com/hayat/balkanlardaki-osmanli-mirasina-yunus-emreden-dijital-koruma-2102296> Erişim: [22.11.2016]

<http://balkanyazmalari.yee.org.tr/balkanlarda-kulturel-mirasin-yeniden-insasi-projesi/projehakkinda/> Erişim:[26.11.2016]

<http://eski.yee.org.tr/belcika-bruksel/tr/projeler/devam-eden-projeler/100-turkiye-kutuphanesi-projesi-1>, Erişim:[09.12.2016]

<http://www.tarihhaber.net/100-ulkede-turkiye-kutuphanesi/> Erişim:[11.12.2016]

http://www.yee.org.tr/tr/faaliyethaberleri/turk-dunyasinda-yunus-emre-enstitusu_3900 Erişim:[11.12.2016].

<http://akademikperspektif.com/2014/09/10/soydaslik-ve-diaspora-kavramlar-ve-cesitli-ulke-uygulamalari/>. Erişim:[10.12.2016].

http://www.azerbaijans.com/content_494_tr.htm, Erişim:[19.01.2017].

http://www.azerbaijans.com/content_1713_tr.html, 20.01.2017)
Erişim:[20.01.2017].

http://www.azerbaijans.com/content_494_tr.html, Erişim:[21.01.2017]

<http://www.agos.com.tr/tr/yazi/16757/khachig-tololyandan-hakiki-sorular-diaspora-kim-vatan-neresi> _ Erişim:[04.12.2016].

<http://akademikperspektif.com/2014/09/10/soydaslik-ve-diaspora-kavramlar-ve-cesitli-ulke-uygulamalari> Erişim:[24.12.2016].

https://www.ytb.gov.tr/proje_destek.php, Erişim:[17.02.2017].

<https://www.ytb.gov.tr/kurumsal.php>, Erişim:[18.02.2017].

<https://www.ytb.gov.tr/documents/ytb/files/mevzuat/5978.pdf>, Erişim:[06.03.2017].

https://www.ytb.gov.tr/ayrimcilikla_mucadele.php, Erişim:[12.03.2017].

https://www.ytb.gov.tr/aktif_yurtdaslik.php, Erişim:[12.03.2017].

<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/> Erişim:[14.03.2017].

https://www.ytb.gov.tr/mavi_kart.php, Erişim:[27.03.2017].

<http://www.ab-ilan.com/ytb-cift-dilliligi-tesvik-mali-destek-programi/>,
Erişim:[01.04.2017].

https://www.ytb.gov.tr/kulturel_miras.php, Erişim:[05.04.2017].

https://www.ytb.gov.tr/soydas_ve_akraba.php,07.05.2017 Erişim:[07.04.2017].

https://www.ytb.gov.tr/haber_detay.php?detay=5066, Erişim:[07.04.2017].

<https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP49.htm>, Erişim:[23.04.2017].

http://www.turkkon.org/trTR/zirveler_sureci_bilgi_notu/4/52, Erişim:[11.05.2017].

https://www.youtube.com/watch?v=0g_-4yXhyZQ, Erişim:[17.04.2017].

<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/s-s-s/turkiye-burslari-genel/>, Erişim:[03.04.2017].

EKLER

EK 1

Tablo 5 : Yunus Emre Kültür Merkezleri

lke	Merkezler
ABD	Maryland
Afganistan	Kabil
Almanya	Berlin
Almanya	Köln
Arnavutluk	kodra
Arnavutluk	Tiran
Avusturya	Viyana
Belçika	Brüksel
Bosna Hersek	Mostar
Bosna Hersek	Foynitsa
Bosna Hersek	Saraybosna
Cezayir	Cezayir
Fas	Rabat
Fransa	Paris
Güney Afrika	Pretoria
Gürcistan	Tiflis
Hollanda	Amsterdam
Hrvatistan	Zagreb
İngiltere	Londra
İran	Tahran
İtalya	Roma
Japonya	Tokyo
Karadağ	Podgoritsa
Katar	Doha
Kazakistan	Astana
Kosova	Prizen
Kosova	İpek
Kosova	Priştine
KKTC	Lefkoşa
Lübnan	Beyrut
Macaristan	Budapeşte
Makedonya	Üsküp
Malezya	Kuala Lumpur
Mısır	İskenderiye
Mısır	Kahire
Moldova	Komrat
Polonya	Varova
Romanya	Köstence

Romanya	Bükreş
Rusya Federasyonu	Kazan
Sırbistan	Belgrad
Sudan	Hartum
Ürdün	Amman

Kaynak: (<http://www.yee.org.tr/> , Erişim Tarihi : 12.04.2016)

EK 2

Tablo 7: 100 Türkiye Projesi Kapsamında Açılan Kütüphaneler

2012	2013	2014
Astana	Kabil Üniversitesi	Pekin
Gent Üniversitesi	Berlin	Köln
Köstence	Köln	Amsterdam
Kahire	Münih	Londra
İskenderiye	Belarus	Şangay
Sohag Üniversitesi	Bulgaristan	Berlin
Asvan Üniversitesi	Cezayir	Yeni Delhi
Londra	Estonya	Varşova
Priştine	Fas	Belgrad
Prizren	Gürcistan	Roma
İpek	Roma	Kazan
Bedir Üniversitesi	Astana Milli Kütüphane	Tokyo
İşkodra	Hırvatistan	Budapeşte
Tokyo	Hindistan	Zagreb
Kalkandelen Üniversitesi	Kazakistan	
İştıp Üniversitesi	Kosova	
Saraybosna	Moğolistan	
Mostar Üniversitesi	Pakistan	
Tuzla Atatürk Kütüphanesi	Polonya	
Zenitsa Üniversitesi	Rusya Federasyonu	
Litvanya Vilnus Üniversitesi	Macaristan	
Taras Şevçenko Üniversitesi	Sırbistan	
Kırım Pedagoji Üniversitesi	Sudan	
Çin Şangay Üniversitesi	Budapeşte	
Musul Üniversitesi	San'a Üniversitesi	
Selahaddin Üniversitesi	Kalkandelen	

Kaynak: <http://yee.org.tr/CMS/Files/yayin/faaliyet-raporu.pdf>

